CARMINA

ANICII MANLII TORQUATI SEVERINI BOETHII

GRÆCE CONVERSA

PER

MAXIMUM PLANUDEM.

PRIMUS EDIDIT

CAROLUS FRIDERICUS WEBER,
PROFESSOR GYMNASII DARMSTADINI.

DARMSTADII,
TYPIS ET SUMPTIBUS CAROLI GUILIELMI LESKII
MDCCCXXXIII.

(131)

Praeter ceteros, quos Graecia habebat initio saeculi XIV viros doctos, magna literarum cognitione et Graecarum et Latinarum inclaruit *Maximus Planudes,* cujus de interpretatione graeca carminum Boethianorum, quam, ante hos sex menses examinis indicendi causa editam, nunc bibliopolae pervulgandam tradidi, pauca, ne libellus dotis expers prodiret, praefationis loco monenda esse duxi.

Maximus Planudes [1]) monachus, oriundus Nicomedia [2]) Bithyniae, sed, cum diu Constantinopoli commoraretur, Constantinopolitanus dictus, insignis philosophus, theologus, grammaticus, rhetor et propterea ab ipsis adversariis v. c. Bessarione [3]) magni aestimatus, anno floruit MCCCXXVII. Eo certe anno ab Andronico Palaeologo II imperatore, cujus in gratia erat, ad Venetos, quos de caede suorum Graecis subiratos [4]) placaret, legatus est missus. Quod munus ut susciperet, et propter prudentiam et propter linguae latinae peritiam, quam temporibus illis commotus sibi comparaverat, aptissimus videbatur. Etenim quum inter Graecos Latinosque tunc dissidia de rebus divinis denuo exorta fuissent, is, qui vel discidium utriusque ecclesiae penitus cognoscere cupiebat, vel conciliis sacris, in quibus plerumque res latine tractabantur, interesse jubebatur, non poterat non linguam latinam addiscere literasque latinas perlustrare. Hinc factum est, ut Planudes, studio eius rei ad mortem usque, qua post annum MCCCLIII occubuit [5]),

1) Cf. de eo Casim. Oudini Commentar. de scriptor. eccles. T. III. p. 760 — 69, Christoph. Saxii Onomast. liter. T. II. p. 354 sqq. et p. 568, qui plures de eo laudat, Jer. Nic. Eyringii Synops. histor. literar. p. 427 sq., Theoph. Christoph. Harlesii Introduct. in histor. ling. graec. T. II. P. 1. p. 530 sqq. et Friedr. Schoell. Gesch. d. Griech. Lit. T. III. p. 221 sqq.

2) Quod Boissonadius in praefat. ad Ovid. Metamorph. Graece vers. a M. Planude p. XII. ex laudatione inedita Dionysii Martyris demonstravit.

3) Oudin. l. l. T. III. p 761 sq.

4) Cf. Pachimer. histor. libr. IX, auctore Oudino l. l. T. III. p. 760.

5) De anno enim, quo mortuus est, nil constat; cum a. MCCCLIII inter vivos fuisse contendit Wharton in Append. ad Cavei Hist. lit a. 1340 p. 38, sed sine justa causa; neque Dorvillius in Observat. Misc.

non intermisso, libros latinos, quod ex scriptis ejus apparet, non modo legeret atque relegeret, sed etiam graece converteret singulosque ita nobis servaret. Sermo ejus Graecus non ex omni quidem parte perfectus, elegans, purus et cum antiquo comparandus est, nihilominus tamen satis aptus, perspicuus legibusque antiquis grammaticorum maximam partem conveniens. Sane neque ingenio neque judicii acumine venustatisque sensu excelluit, sed sedulus, diligens, studiosissimus literarum et pro temporibus illis sapientissimus atque doctissimus fuit. Multa enim ipse composuit, quae recensere hujus loci non est[6]), multa ex Latino in Graecum satis presse [7]) et luculenter transtulit. Sunt vero haec:

Aristotelis, ut vulgo fertur, libri duo de plantis (*περὶ φυτῶν*), quos ex Arabicis a Gallo quodam latine conversos denuo Graecis literis, suspicante id Jul. Caes. Scaligero[8]), donasse dicitur. Res tamen dubia est, cum alii aliis eam interpretationem tribuant, vel Musuro, vel Lascari, vel Theodoro Gazae[9]). Codex exstat, teste Plüero[10]), in bibliotheca Escorialensi; editiones nonnullas commemorat Fabricius l. l.

Paulo certior res est de *Ciceronis* Somnio Scipionis, quod alii quidem a Theodoro Gaza, interprete complurium Ciceronis librorum, graece conversum dicunt, alii contra a Maximo Planude, neque immerito[11]). Praeterquam enim quod Cod. Reg. bibliothecae Parisinae Nr. 963, Somnium Scipionis graecum continens, saeculo quarto decimo, teste Anic. Mellot, itaque centum fere annis ante Theodorum Gazam exaratus esse fertur, quatuor Codices Parisini Nr. 1603. 1772. 1868. 2070[12]), unus Coislinianus Nr. 355[13]), Sangermanensis, auctore Montfauconio[14]), Taurinensis[15]), Venetus[16]), Laurentinus[17]), Harlei-

Vol. II. T. 3. p. 429 rem ad liquidum perduxit.

6) Enumerat ea Fabricius Bibl. Gr. V, 41. T. X. p 534 sqq. (T. XI. p. 685 sqq. Harl.) et Eyringius Synops. histor. literar. p. 427 sq.

7) Aliter sentit Huetius in libro de claris interpret. p. 217 ed. Stadensis: *A Latinorum sententia saepe declinat, et quae assequitur neque satis presse, neque satis pura dictione effert.*

8) Commentar. in Aristot. de plantis I. p. 26.

9) Cf. ea de re Fabric. Bibl. Gr. III, 5. T. II. p. 135 sq. (T. III. p. 244 sq. Harl.) et Schoell. Gesch. d. gr. Lit. T. II. p. 181, qui Henschelii *comment. de Aristotele botanico philosopho* adire jubet.

10) Itin. Hisp. p. 159

11) Argumenta collegit Ph. C. Hessius in Praefat. p. XII sqq. Catonis etc. ab eo editi a. 1833.

12) Cf. C. B. Hase in Praef. Moseri ad Ciceron. de republ. p. XVI sqq.

13) Cf. Montfauc. Bibl. Coislin. p. 520 et Fabric. Bibl. Gr. l. l.

14) Bibl. bibl. Mss. T. II. p. 1065, b.

15) Cf. Pasinium T. I. p. 254. Nr. 167.

16) Cf. Zanettium p. 117.

17) Cf. Bandinium T. III. p. 387. Plut LVII. Cd. 33.

anus[18]), Vaticanus[19]) et Scoraliensis[20]), diserte nomen Planudis infronte exhibent, ita ut et ego Gazam potius descripsisse, qua re vitam sustentavisse constat, quam id convertisse dixerim. Sin discrimen inter eam reliquasque conversiones ejusdem Planudis animadvertitur, id ex meliore linguae latinae cognitione, quam paulatim studio perpetuo nanciscebatur, facile potest explicari. Optime vero evulgata est ea interpretatio a Georg. Henr. Mosero in Ciceronis de republica editione p. 549—60, et nuperrime a Phil. Carolo Hessio in Ciceronis Catone majore etc.

Ciceronis autem Catonem sive de senectute non a Maximo Planude, quem nonnulli Codices[21]) produnt, sed a Theodoro Gaza graece redditum esse, a nullo, quantum scio, in dubium est vocatum.

Aliud fragmentum Ciceronis vel Anonymi ex libro III, cap. 16 ad finem usque ejusdem libri Rhetoricorum ad Herennium Planudes in linguam graecam convertisse fertur, suspicante id Bandinio[22]) et Ign. Hardtio apud Aretinum[23]), quibus accedit Schoellius[24]) et Matthaeius. Sed ex eo, quod Planudes Ciceronis Somnium in graecum transtulit, nihil certi colligi potest, immo rectius ea de causa Theodorum Gazam nominaveris, neque ex singulis dicendi formulis totiusque orationis habitu, quantum judicare licet, quidquam de interprete apparet. Exstat vero fragmentum illud manuscriptum in bibliotheca Laurentina[25]) et Monacensi[26]), editum a Franc. Bergero[27]), Christ. Fried. Matthaeio[28]), Aug. Maio[29]) et Phil. Car. Hessio in Ciceronis Catone majore etc.

Confidentius paulo interpretationem Graecam septem librorum Caesaris de bello Gallico Planudi nostro attribuit God. Jungermannus, qui eam primus edidit, Dav. Hoeschelius[30]), propter similitudinem, quae

18) Nr. 4913; cf. Catal. T. III. p. 220.

19) Nr. 116; cf. Recens. Mss. Codd., qui procurat. Gall. trad. fuere p. 48.

20) Cod. IV, ψ, 1, cujus notitiam debeo *Federo*, viro doctissimo et bibliothecae Darmstadinae praefecto humanissimo.

21) Cf. Catal. Mss. Angl. Tom. I, 1. p. 21. Nr. 165. et Montfauc. T. I. p. 398, b. Nr. 26.

22) Catal. bibl. Codd. Med. T. III. p. 387. Cod. 33.

23) Beiträge z. Gesch. u. Lit. T. VIII. p. 652 sqq.

24) Gesch. d. griech. Lit. T. III. p. 223. Cf. quae contra monet Phil. C. Hessius in praef. Cic. de senectute p. XVII sqq.

25) Bandini Catal. bibl. Med. T. II. p. 387. Cd. 33.

26) Cod Nr. 495; cf. Aretin l. l. T. VIII. p. 652 sqq.

27) In Aretini libro laudato T. VII, p. 339—48; cf. Jacobs. in Seeb. Archiv 1824 p. 113—19.

28) Mosquae 1810, 4. Cf. Seebode Krit. Bibl. 1823 p. 193 et 540.

29) In libro: Ciceronis sex oratt. partes ineditae. Mediol. 1817 p. 209—218.

30) In epist. ad Jungermannum.

inter eam et Ovidianam ejusdem Planudis conversionem intercedit, Joh. Alb. Fabricius[31]), Schoellius[32]), Herzogius[33]) et Baehrius[34]). Theodori Gazae certe non esse jam ex eo colligitur, quod Codices ducentis annis ante Gazam scripti supersunt; neque tamen ex integritate orationis aliisque ejusmodi argumentis rem ad liquidum perduci posse, propter varia scribendi genera, quibus vel imitando veteres vel proprio Marte ex Constantini usque aetate scriptores Graeci utebantur, mihi persuasum est.

Ovidii vero Metamorphoses et Heroides sermone pedestri in Graecum a Planude conversas esse nemo est qui dubibet; et merito. Nam Codices metamorphoseon Parisini[35]), Venetus[36]), Vaticanus[37]), Florentinus bibliothecae Benedictinorum[38]), Mediolanus[39]), Jacobaeus[40]), et Heroidum Mediolanus[41]), Scoraliensis[42]), Vaticanus[43]) reginae Sueciae, Venetus[44]) nomen Planudis in fronte gerunt. Hinc edita est conversio Planudis Metamorphoseon ab Joh. Fred. Boissonadio[45]); editionem vero Heroidum graece translatarum curaturus erat Lennepius[46]), neque tamen in lucem emisit.

Idem valet de Dionysii Catonis distichis, quae graecis versibus a Planude expressa esse constat. Primum rei metricae periculum in iis fecisse videtur, unde ea dijudicare possis, quae Jos. Scaligerus acerbius quam verius taxat. Codices enumerat Theoph. Christoph. Harlesius[47]), quibus adde Taurinensem[48]), et Monacenses septem[49]). Optime graeca evulgavit Otto Arntzenius in sua Dionysii Catonis editione[50]).

Donati quoque grammaticam parvam per Maximum Planudem in Graecum sermonem conversam Codex bibliothecae Baroccianae continet[51]).

31) Bibl. Lat. T. I. p. 250. ed. Ernesti.
32) Gesch. d. griech. Lit. T. III. p. 222.
33) Praefat. edit. Caes. de bello Gall. p. XXXVII.
34) Gesch. d. Röm. Lit. p. 359. Ed. II.
35) Nr. 2848 et 2849; cf. Montfauc. T. II. p. 742, d.
36) Nr. 487; cf. Zanettium p. 256.
37) Montfauc. T. I. p. 12, c
38) Montfauc. T. I. p. 416, a.
39) Montfauc. T. I. p. 502, c.
40) Catal. Mss. Angl. et Hiber. T. II, 1. p. 246. Nr. 8588.
41) A, 119, auctore Federo meo.
42) Montfauc. T. I. p. 622, c.
43) Montfauc. T. I. p. 34, e.
44) Cf. Zanettium l. l.
45) Parisiis 1822. 8. in collectione Lemaeriana operum Ovidii.
46) Cf. Joh. Chr. Jahn Introd. ad Ovid. Heroid. p. 7.
47) In Fabric. Bibl. Gr. T. XI. p. 683 sq.
48) Cf. Pasinium T. I. p. 269.
49) Cf. Aretin. Beitr. z. Gesch. u. Lit. T. V. p. 151. T. VIII. p. 653. T. IX. p. 714 sq. 814 et 828.
50) Amstelaed. 1754, 8.
51) Cf. Catal. Mss. Angl. et Hibern. I, 1. p. 8. Nr. 71.

Porro Augustini liber *de Trinitate*, Graece a Planude redditus[52]), passim in bibliothecis servatur; cf. quas laudat Harlesius ad Fabricii Bibl. Graecam Vol. XI. p. 684, quibus adde Codicem Venetum[53]) et integerrimum Taurinensem[54]). Singulae ejus libri partes typis evulgatae sunt[55]); num vero ejusdem Augustini libri *de civitate dei* a Planude graece conversi sint, quod Gesnerus[56]) fortasse per errorem contendit, incertum est; equidem nullum ejus libri Codicem in bibliothecarum indicibus inveni.

Praeterea exstat Macrobii commentarius in Ciceronis Somnium Scipionis a Maximo graece translatus, quem Codices multi exhibent, ut Harleianus[57]), Taurinensis[58]), Vaticanus[59]), Sangermanensis[60]), Monacenses[61]), Parisini[62]), Scoraliensis IV, ψ, 1[63]) et ex parte Neapolitanus[64]). Editus est Macrobii commentarius graece versus in Matthaeii Sylloge Opusc. Graec. Mosq. 1811, p. 91—182.

Item Boethii aliquot scripta graece reddidit Planudes, ut librum de *consolatione philosophiae*, de quo mox videbimus, et *de dialectica* s. de differentiis topicis. Nomen certe Planudis prae se fert Cod. Parisinus Nr. 2094. et Baroccianus[65]), dum alii Codices Parisini Nr. 2103 et 2830, Mosquensis[66]), Taurinensis[67]), Monacenses[68]), quorum unus saeculo XII vel XIII scriptus esse perhibetur, nullum scriptoris nomen praebent, ita ut res de Planude admodum dubia sit. *Topica* Boethii per anonymum graece conversa ab J. Wegelino a. MDCIV evulgata sunt[69]); num vero eadem sint, quae Maximo Planudi attribuuntur, mihi non constat.

Incerta quoque res est de parte Summae, a Thoma Aquinate scri-

52) Teste Demetrio Cydonio et Bessarione ap. Oudinum Comment. de script. eccles. T. III. p. 761 sq.
53) Nr. 145 ex parte; cf. Zanettium p. 81 et plenum exemplum Nr. 571; cf. ib. p. 299.
54) Cf. Pasinium T. I. p. 153. Nr. 47.
55) Cf. Fabric. B. Gr. l. l., quibus adde Pet. Arcudii Opusc. theol. p. 614.
56) Biblioth. p. 509.
57) Nr. 4913; cf. Catalog. T. III. p. 220.
58) Cf. Pasinius T. I. p. 254. Nr. 167.
59) Cf. Recens. Mss. Cdd. qui procurat. Gall. trad. fuere p. 48. Nr. 116.
60) Cf. Montfauc. T. II, p. 1065, b.
61) Nr. 439 et 495; cf. Aretin. Beitr. T. VIII, p. 382 sqq. et p. 653 sq.
62) Nr. 1772, 1868 et 2070.
63) Teste Federo v. d.
64) Fabric. Bibl. gr. T. V, p. 781. Harl.; cf. praeterea, quos laudat Harlesius l. l. T. XI. p. 682 et 685.
65) Cf. Catal. Mss. Angl. et Hibern. I, 1. p. 10. Nr. 83. Aliud exemplum vide p. 12. Nr. 106.
66) Apud Matthaeium p. 204.
67) Cf. Pasin. T. I, p. 228. Nr. 122.
68) Nr. 487, 502 et 543; cf. Aretin. Beitr. T. VIII, p. 549 sq. T. IX, p. 700 et 850.
69) Cf. Huet. de clar. interpret. p. 216.

CARMINA

ANICII MANLII TORQUATI SEVERINI BOETHII

GRÆCE CONVERSA

PER

MAXIMUM PLANUDEM.

PRIMUS EDIDIT

CAROLUS FRIDERICUS WEBER,

PROFESSOR GYMNASII DARMSTADINI.

DARMSTADII,

TYPIS ET SUMPTIBUS CAROLI GUILIELMI LESKII.

MDCCCXXXIII.

Praeter ceteros, quos Graecia habebat initio saeculi XIV viros doctos, magna literarum cognitione et Graecarum et Latinarum inclaruit *Maximus Planudes,* cujus de interpretatione graeca carminum Boethianorum, quam, ante hos sex menses examinis indicendi causa editam, nunc bibliopolae pervulgandam tradidi, pauca, ne libellus dotis expers prodiret, praefationis loco monenda esse duxi.

Maximus Planudes[1]) monachus, oriundus Nicomedia[2]) Bithyniae, sed, cum diu Constantinopoli commoraretur, Constantinopolitanus dictus, insignis philosophus, theologus, grammaticus, rhetor et propterea ab ipsis adversariis v. c. Bessarione[3]) magni aestimatus, anno floruit MCCCXXVII. Eo certe anno ab Andronico Palaeologo II imperatore, cujus in gratia erat, ad Venetos, quos de caede suorum Graecis subiratos[4]) placaret, legatus est missus. Quod munus ut susciperet, et propter prudentiam et propter linguae latinae peritiam, quam temporibus illis commotus sibi comparaverat, aptissimus videbatur. Etenim quum inter Graecos Latinosque tunc dissidia de rebus divinis denuo exorta fuissent, is, qui vel discidium utriusque ecclesiae penitus cognoscere cupiebat, vel conciliis sacris, in quibus plerumque res latine tractabantur, interesse jubebatur, non poterat non linguam latinam addiscere literasque latinas perlustrare. Hinc factum est, ut Planudes, studio eius rei ad mortem usque, qua post annum MCCCLIII occubuit[5]),

1) Cf. de eo Casim. Oudini Commentar. de scriptor. eccles. T. III. p. 760 — 69. Christoph. Saxii Onomast. liter. T. II. p. 354 sqq. et p. 568, qui plures de eo laudat, Jer. Nic. Eyringii Synops. histor. literar. p. 427 sq., Theoph. Christoph. Harlesii Introduct. in histor. ling. graec. T. II. P. 1. p. 530 sqq. et Friedr. Schoell. Gesch. d. Griech. Lit. T. III. p. 221 sqq.

2) Quod Boissonadius in praefat. ad Ovid. Metamorph. Graece vers. a M. Planude p. XII. ex laudatione inedita Dionysii Martyris demonstravit.

3) Oudin. l. l. T. III. p 761 sq.

4) Cf. Pachimer. histor. libr. IX, auctore Oudino l. l. T. III. p. 760.

5) De anno enim, quo mortuus est, nil constat; cum a. MCCCLIII inter vivos fuisse contendit Wharton in Append. ad Cavei Hist. lit a. 1340 p. 38, sed sine justa causa; neque Dorvillius in Observat. Misc.

non intermisso, libros latinos, quod ex scriptis ejus apparet, non modo legeret atque relegeret, sed etiam graece converteret singulosque ita nobis servaret. Sermo ejus Graecus non ex omni quidem parte perfectus, elegans, purus et cum antiquo comparandus est, nihilominus tamen satis aptus, perspicuus legibusque antiquis grammaticorum maximam partem conveniens. Sane neque ingenio neque judicii acumine venustatisque sensu excelluit, sed sedulus, diligens, studiosissimus literarum et pro temporibus illis sapientissimus atque doctissimus fuit. Multa enim ipse composuit, quae recensere hujus loci non est [6]), multa ex Latino in Graecum satis presse [7]) et luculenter transtulit. Sunt vero haec:

Aristotelis, ut vulgo fertur, libri duo de plantis (περὶ φυτῶν), quos ex Arabicis a Gallo quodam latine conversos denuo Graecis literis, suspicante id Jul. Caes. Scaligero [8]), donasse dicitur. Res tamen dubia est, cum alii aliis eam interpretationem tribuant, vel Musuro, vel Lascari, vel Theodoro Gazae [9]). Codex exstat, teste Plüero [10]), in bibliotheca Escorialensi; editiones nonnullas commemorat Fabricius l. l.

Paulo certior res est de *Ciceronis* Somnio Scipionis, quod alii quidem a Theodoro Gaza, interprete complurium Ciceronis librorum, graece conversum dicunt, alii contra a Maximo Planude, neque immerito [11]). Praeterquam enim quod Cod. Reg. bibliothecae Parisinae Nr. 963, Somnium Scipionis graecum continens, saeculo quarto decimo, teste Anic. Mellot, itaque centum fere annis ante Theodorum Gazam exaratus esse fertur, quatuor Codices Parisini Nr. 1603. 1772. 1868. 2070 [12]), unus Coislinianus Nr. 355 [13]), Sangermanensis, auctore Montfauconio [14]), Taurinensis [15]), Venetus [16]), Laurentinus [17]), Harlei-

Vol. II. T. 3. p. 429 rem ad liquidum perduxit.

6) Enumerat ea Fabricius Bibl. Gr. V, 41. T. X. p 534 sqq. (T. XI. p. 685 sqq. Harl.) et Eyringius Synops. histor. literar. p. 427 sq.

7) Aliter sentit Huetius in libro de claris interpret. p. 217 ed. Stadensis: *A Latinorum sententia saepe declinat, et quae assequitur neque satis presse, neque satis pura dictione effert.*

8) Commentar. in Aristot. de plantis I. p. 26.

9) Cf. ea de re Fabric. Bibl. Gr. III, 5. T. II. p. 135 sq. (T. III. p. 244 sq. Harl.) et Schoell. Gesch. d. gr. Lit. T. II. p. 181, qui Henschelii *comment. de Aristotele botanico philosopho* adire jubet.

10) Itin. Hisp. p. 159

11) Argumenta collegit Ph. C. Hessius in Praefat. p. XII sqq. Catonis etc. ab eo editi a. 1833.

12) Cf. C. B. Hase in Praef. Moseri ad Ciceron. de republ. p. XVI sqq.

13) Cf. Montfauc. Bibl. Coislin. p. 520 et Fabric. Bibl. Gr. l. l.

14) Bibl. bibl. Mss. T. II. p. 1065, b.

15) Cf. Pasinium T. I. p. 254. Nr. 167.

16) Cf. Zanettium p. 117.

17) Cf. Bandinium T. III. p. 387. Plut LVII. Cd. 33.

anus[18]), Vaticanus[19]) et Scoraliensis[20]), diserte nomen Planudis in fronte exhibent, ita ut et ego Gazam potius descripsisse, qua re vitam sustentavisse constat, quam id convertisse dixerim. Sin discrimen inter eam reliquasque conversiones ejusdem Planudis animadvertitur, id ex meliore linguae latinae cognitione, quam paulatim studio perpetuo nanciscebatur, facile potest explicari. Optime vero evulgata est ea interpretatio a Georg. Henr. Mosero in Ciceronis de republica editione p. 549 — 60, et nuperrime a Phil. Carolo Hessio in Ciceronis Catone majore etc.

Ciceronis autem Catonem sive de senectute non a Maximo Planude, quem nonnulli Codices[21]) produnt, sed a Theodoro Gaza graece redditum esse, a nullo, quantum scio, in dubium est vocatum.

Aliud fragmentum Ciceronis vel Anonymi ex libro III, cap. 16 ad finem usque ejusdem libri Rhetoricorum ad Herennium Planudes in linguam graecam convertisse fertur, suspicante id Bandinio[22]) et Ign. Hardtio apud Aretinum[23]), quibus accedit Schoellius[24]) et Matthaeius. Sed ex eo, quod Planudes Ciceronis Somnium in graecum transtulit, nihil certi colligi potest, immo rectius ea de causa Theodorum Gazam nominaveris, neque ex singulis dicendi formulis totiusque orationis habitu, quantum judicare licet, quidquam de interprete apparet. Exstat vero fragmentum illud manuscriptum in bibliotheca Laurentina[25]) et Monacensi[26]), editum a Franc. Bergero[27]), Christ. Fried. Matthaeio[28]), Aug. Maio[29]) et Phil. Car. Hessio in Ciceronis Catone majore etc.

Confidentius paulo interpretationem Graecam septem librorum Caesaris de bello Gallico Planudi nostro attribuit God. Jungermannus, qui eam primus edidit, Dav. Hoeschelius[30]), propter similitudinem, quae

18) Nr. 4913; cf. Catal. T. III. p. 220.

19) Nr. 116; cf. Recens. Mss. Codd., qui procurat. Gall. trad. fuere p. 48.

20) Cod. IV. ψ, 1, cujus notitiam debeo *Federo*, viro doctissimo et bibliothecae Darmstadinae praefecto humanissimo.

21) Cf. Catal. Mss. Angl. Tom. I, 1. p. 21. Nr. 165. et Montfauc. T. I. p. 398, b. Nr. 26.

22) Catal. bibl. Codd. Med. T. III. p. 387. Cod. 33.

23) Beiträge z. Gesch. u. Lit. T. VIII. p. 652 sqq.

24) Gesch. d. griech. Lit. T. III. p. 223. Cf. quae contra monet Phil. C. Hessius in praef. Cic. de senectute p. XVII sqq.

25) Bandini Catal. bibl. Med. T. II. p. 387. Cd. 33.

26) Cod. Nr. 495; cf. Aretin l. l. T. VIII. p. 652 sqq.

27) In Aretini libro laudato T. VII, p. 339 — 48; cf. Jacobs. in Seeb. Archiv 1824 p. 113 — 19.

28) Mosquae 1810, 4. Cf. Seebode Krit. Bibl. 1823 p. 193 et 540.

29) In libro: Ciceronis sex oratt. partes ineditae. Mediol. 1817 p. 209 — 218.

30) In epist. ad Jungermannum.

inter eam et Ovidianam ejusdem Planudis conversionem intercedit, Joh. Alb. Fabricius[31]), Schoellius[32]), Herzogius[33]) et Baehrius[34]). Theodori Gazae certe non esse jam ex eo colligitur, quod Codices ducentis annis ante Gazam scripti supersunt; neque tamen ex integritate orationis aliisque ejusmodi argumentis rem ad liquidum perduci posse, propter varia scribendi genera, quibus vel imitando veteres vel proprio Marte ex Constantini usque aetate scriptores Graeci utebantur, mihi persuasum est.

Ovidii vero Metamorphoses et Heroides sermone pedestri in Graecum a Planude conversas esse nemo est qui dubibet; et merito. Nam Codices metamorphoseon Parisini[35]), Venetus[36]), Vaticanus[37]), Florentinus bibliothecae Benedictinorum[38]), Mediolanus[39]), Jacobaeus[40]), et Heroidum Mediolanus[41]), Scoraliensis[42]), Vaticanus[43]) reginae Sueciae, Venetus[44]) nomen Planudis in fronte gerunt. Hinc edita est conversio Planudis Metamorphoseon ab Joh. Fred. Boissonadio[45]); editionem vero Heroidum graece translatarum curaturus erat Lennepius[46]), neque tamen in lucem emisit.

Idem valet de Dionysii Catonis distichis, quae graecis versibus a Planude expressa esse constat. Primum rei metricae periculum in iis fecisse videtur, unde ea dijudicare possis, quae Jos. Scaligerus acerbius quam verius taxat. Codices enumerat Theoph. Christoph. Harlesius[47]), quibus adde Taurinensem[48]), et Monacenses septem[49]). Optime graeca evulgavit Otto Arntzenius in sua Dionysii Catonis editione[50]).

Donati quoque grammaticam parvam per Maximum Planudem in Graecum sermonem conversam Codex bibliothecae Baroccianae continet[51]).

31) Bibl. Lat. T. I. p. 250. ed. Ernesti.
32) Gesch. d. griech. Lit. T. III. p. 222.
33) Praefat. edit. Caes. de bello Gall. p. XXXVII.
34) Gesch. d. Röm. Lit. p. 359. Ed. II.
35) Nr. 2848 et 2849; cf. Montfauc. T. II. p. 742, d.
36) Nr. 487; cf. Zanettium p. 256.
37) Montfauc. T. I. p. 12, c.
38) Montfauc. T. I. p. 416, a.
39) Montfauc. T. I. p. 502, c.
40) Catal. Mss. Angl. et Hiber. T. II, 1. p. 246. Nr. 8588.
41) A, 119, auctore Federo meo.
42) Montfauc. T. I. p. 622, c.
43) Montfauc. T. I. p. 34, e.
44) Cf. Zanettium l. l.
45) Parisiis 1822. 8. in collectione Lemaeriana operum Ovidii.
46) Cf. Joh. Chr. Jahn Introd. ad Ovid. Heroid. p. 7.
47) In Fabric. Bibl. Gr. T. XI. p. 683 sq.
48) Cf. Pasinium T. I. p. 269.
49) Cf. Aretin. Beitr. z. Gesch. u. Lit. T. V. p. 151. T. VIII. p. 653. T. IX. p. 714 sq. 814 et 828.
50) Amstelaed. 1754, 8.
51) Cf. Catal. Mss. Angl. et Hibern. I, 1. p. 8. Nr. 71.

Porro Augustini liber *de Trinitate*, Graece a Planude redditus[52], passim in bibliothecis servatur; cf. quas laudat Harlesius ad Fabricii Bibl. Graecam Vol. XI. p. 684, quibus adde Codicem Venetum[53] et integerrimum Taurinensem[54]. Singulae ejus libri partes typis evulgatae sunt[55]; num vero ejusdem Augustini libri *de civitate dei* a Planude graece conversi sint, quod Gesnerus[56] fortasse per errorem contendit, incertum est; equidem nullum ejus libri Codicem in bibliothecarum indicibus inveni.

Praeterea exstat Macrobii commentarius in Ciceronis Somnium Scipionis a Maximo graece translatus, quem Codices multi exhibent, ut Harleianus[57], Taurinensis[58], Vaticanus[59], Sangermanensis[60], Monacenses[61], Parisini[62], Scoraliensis IV, ψ, 1[63] et ex parte Neapolitanus[64]. Editus est Macrobii commentarius graece versus in Matthaeii Sylloge Opusc. Graec. Mosq. 1811, p. 91—182.

Item Boethii aliquot scripta graece reddidit Planudes, ut librum de *consolatione philosophiae*, de quo mox videbimus, et *de dialectica* s. de differentiis topicis. Nomen certe Planudis prae se fert Cod. Parisinus Nr. 2094. et Baroccianus[65], dum alii Codices Parisini Nr. 2103 et 2830, Mosquensis[66], Taurinensis[67], Monacenses[68], quorum unus saeculo XII vel XIII scriptus esse perhibetur, nullum scriptoris nomen praebent, ita ut res de Planude admodum dubia sit. *Topica* Boethii per anonymum graece conversa ab J. Wegelino a. MDCIV evulgata sunt[69]; num vero eadem sint, quae Maximo Planudi attribuuntur, mihi non constat.

Incerta quoque res est de parte Summae, a Thoma Aquinate scri-

52) Teste Demetrio Cydonio et Bessarione ap. Oudinum Comment. de script. eccles. T. III. p. 761 sq.
53) Nr. 145 ex parte; cf. Zanettium p. 81 et plenum exemplum Nr. 571; cf. ib. p. 239.
54) Cf. Pasinium T. I. p. 153. Nr. 47.
55) Cf. Fabric. B. Gr. l. l., quibus adde Pet. Arcudii Opusc. theol. p. 614.
56) Biblioth. p. 509.
57) Nr. 4913; cf. Catalog. T. III. p. 220.
58) Cf. Pasinius T. I. p. 254. Nr. 167.
59) Cf. Recens. Mss. Cdd. qui procurat. Gall. trad. fuere p. 48. Nr. 116.
60) Cf. Montfauc. T. II, p. 1065, b.
61) Nr. 439 et 495; cf. Aretin. Beitr. T. VIII, p. 382 sqq. et p. 653 sq.
62) Nr. 1772, 1868 et 2070.
63) Teste Federo v. d.
64) Fabric. Bibl. gr. T. V, p. 781. Harl.; cf. praeterea, quos laudat Harlesius l. l. T. XI. p. 682 et 685.
65) Cf. Catal. Mss. Angl. et Hibern. I, 1. p. 10. Nr. 83. Aliud exemplum vide p. 12. Nr. 106.
66) Apud Matthaeium p. 204.
67) Cf. Pasin. T. I, p. 228. Nr. 122.
68) Nr. 487, 502 et 543; cf. Aretin. Beitr. T. VIII, p. 549 sq. T. IX, p. 700 et 850.
69) Cf. Huet. de clar. interpret. p. 216.

ptae, quam Maximus Planudes graece transtulisse fertur[70]), cum id a Demetrio Cydonio factum esse inter omnes constet; cf. Harles. ad Fabric. Bibl. Gr. Vol. XI, p. 685.

Denique Petri Hispani Summularum pars per Maximum Planudem in Graecum versa exstare fertur in bibliotheca Barocciana[71]); qua tamen de re dubium mihi movetur.

Hae sunt conversiones graecae Planudis, quarum jam ex numero studium magnum, industria summa et assiduitas multa viri praeclari apparet; sed eum etiam diligentem fuisse, curam magnam in convertendo adhibuisse et pro temporibus, quibus vixit, multum praestitisse in taxanda Boethii carminum conversione, ad quam pervenimus, perspicue cognoscetur.

Boethii libros de consolatione, per Maximum Planudem graece expressos, nostram tulisse aetatem jam Vallinus, editor Consolationis, qui Graecis verbis passim utitur, in commentariis Boethianis monuerat, neque deerant Codices, ex quibus res comprobata dari poterat, ita ut mirum videri possit, cur interpretatio graeca optimi libri non prius in lucem emissa sit. Codices vero, qui verba graeca continent, hi sunt: Coislinianus[72]), Scoraliensis[73]), Mediolanensis[74]), Vaticanus[75]) reginae Sueciae, Romanus in bibliotheca Alexandrina[76]), Neapolitanus[77]), Taurinensis[78]), Mosquensis[79]), Parisini octo, Nr. 1992, 2094, 2095, 2096, 2097 (olim Puteanus), 2103, 2571 (mancus), 2830 et Vindobonensis. Quo ultimo cum usus sim per exemplum, diligentissime transscriptum, juvat apponere, quae Lambeccius[80]) de eo notavit.

Octogesimus quartus Codex manuscriptus, Philosophicus Graecus, est chartaceus antiquus, constatque foliis ducentis triginta, atque unus est ex illis Joannis Sambuci libris, quos a reliqua ipsius bibliotheca avulsos Sebastianus Tengnagelius redemit et Augustissimae Bibliothecae Caesareae legavit. Continentur eo Anicii Manlii Severini Boetii — — Libri quinque de consolatione philosophiae, a Maximo Planude, monacho Constantinopolitano, ex latina in graecam linguam translati, et ab eodem non solum Prolegomenis graecis,

70) Cf. Catal. Mss. Angl. I, 1. p. 7. Nr. 65.
71) Cf. l. l. I, 1. p. 9. Nr. 76.
72) Nr. 84, olim 145; cf. Bibl. Coislin. p. 140 et Montfauc. T, II, p. 1054, A.
73) Cf. Montfauc. T. I, p. 622, A et 623, A.
74) Cf. Montfauc. T. I, p. 494, a.
75) Nr. 651; cf. Montfauc. T. I, p. 7, B.
76) Nr. 117; cf. Recens. Mss. Cdd. qui procurat. Gall. trad. fuere p. 85.
77) Fabric. Bibl. Gr. T. V, p. 783. ed. Harl.
78) Cf. Pasinius T. I, p. 388. Nr. 292.
79) Cf. Harles. ap. Fabric. l. l. T. XI, p. 684.
80) Commentar. de bibl. Caes. VII, p. 310 sqq. ed. Kollar.

verum etiam annotationibus graecis marginalibus illustrati. Adjuncti insuper isti versioni graecae ibidem e regione sunt iidem quinque libri etiam latine cum annotationibus latinis, partim interlinearibus, partim marginalibus. Primus totius Codicis titulus generalis constat ibi his verbis: Βίβλος 'Ανντίου (pro κίου), Μαλλίου (pro Μανλ.), Σεβηρίνου, Βοηθοῦ (pro Βοητίου ut alibi), ἀπὸ 'Υπάτων, γένος τῶν πατρικίων, ἣν μετήνεγκεν ἐκ τῶν λατίνων φωνῆς Μάξιμος μοναχὸς ὁ Πλανούδης. — Finitis Prolegomenis incipit ipse liber primus unaquaque pagina in duas columnas, latinam videlicet et graecam divisa; et quidem cum latinis ac graecis, quae hic commode exhiberi nequeunt, interlinearibus et marginalibus annotationibus. — — Quinti autem sive ultimi libri finis cum annexa subscriptione, a quo, quando et ubi totus hic Codex scriptus sit, est talis: — — Explicit liber quintus Boetii Severini Torquati, transscriptus per me Georgium Mudacionem anno domini MCCCCLV. Kal. Februarii in Cydonia, Cretensium urbium vetustissima atque pulcherrima.

Quae de eo Codice scripta rectissima esse per literas nuntiavit *Joh. Henr. Christianus Schubart*, doctor philosophiae, is qui precibus meis commotus Codicis partem, a me editam, cum omnibus mendis erroribusque transscripsit, vir et humanissimus et eruditissimus, cui maximopere me obstrictum esse non possum non profiteri. Codex ipse, ut judicium de eo addam, ab homine illo, Georgio Mudacione, vel parum docto vel minus diligenti ex dictato Codice, in quo multi errores propter iotacismum, quem dicunt, commissi erant[81]), translatus esse videtur. Inde non modo negligentior in rebus orthographicis (cf. III, n. 3, 4; unde et iota subscriptum fere semper omittitur), sed etiam in aliis rebus, ut vel saepius conjectura opus fuerit, vel interdum, quum collatio codicis Parisini post plagulas demum typis exscriptas mihi contigisset, verba intacta reliquerim. Ubique vero, quod in editione prima scriptoris veteris necessarium duxi, vel correctiones in verba contexta receptas, vel conjecturas propositas, ubi res incerta videbatur, cum scriptura Codicis diligenter notavi. In Boethio quoque, usus collatione duorum Codd. Moguntiacorum, quam *Belzio*, juveni doctissimo et liberalissimo, me debere libenter moneo, nonnulla vel in verbis singulis vel in nexu eorum a me sunt commutata.

Planudis vero interpretationem quod attinet, jam id sub oculos cadit, quod Maximus, cum unus ex paucis suae aetatis non solum abjectis illis, quos vocant, versibus politicis ad antiqua versuum genera rediisset, sed praeter metra vulgatissima in aliis iisque difficilioribus po-

81) Cf. XII, 4. *βουλητόν;* XIV, 3. *εὑρήν;* XVI, 9. *ἀχλήν.*

suisset rudimenta, laude quadam dignus est. Nihil vero ejusmodi a Planude scriptum, praeter disticha Catonis, versus XLVII heroicos[82]) *εἰς τὴν γεωγραφίαν Πτολεμαίου χρόνοις πολλοῖς ἀφανισθεῖσαν, εἶτα δὲ παρ' αὐτοῦ πόνοις πολλοῖς εὑρεθεῖσαν*, hymnos varios et epigrammata passim edita[83]), ad nos pervenit; sed a viro docto, qui et anthologiae conservandae inque ordinem redigendae operam navavit, et *περὶ μέτρων* scripsit[84]), pericula varia in rebus metricis esse facta, per se probabile fuit, et nunc testimonio optimo confirmatum est. Etenim omnia Boethii metra XXVI, dactylica, anapaestica, iambica, trochaica et choriambica, iisdem rhythmis ab eo presse reddita esse videmus. Quodsi ea, cum Aeschyleis et Pindaricis comparata, sane minus expedita et sonora procedunt, neque plenam subtilemque rei metricae cognitionem produnt, tamen ratione temporis, quo scripta sunt, habita, nobis ex parte commendantur. Servatis enim legibus rei prosodicae, numerorum et caesurae, plerumque sine offensione leguntur. Multum certe differunt a versibus Catonianis, quibus caesurae varietasque numerorum desunt, ita ut Boethiana a Planude, aetate provectiore, lectisque poetis[85]) magis erudito reique metricae peritiore, esse profecta dixerim. Neque tamen a labe temporis sui liber fuit, sed hic illic aures numeris perversis et claudicantibus offendit cf. V, 2. 13. 27. XXXVII, 9 etc. Idem admittit hiatum saepe cf. I, 11 et notam ibid.; III, 7; V, 35, et in ancipitibus *α*, *ι*, *υ*, quibus poetae tunc pro lubitu utebantur, si non eandem rationem sequitur, saepius tamen a legibus recedit. Ita corripit *α* longum in v. *εὐπραγέος* I, 7; *δυςπραγέοντας* I, 15; *βίαν* II, 27; *κρατήρων* IV, 7; *ἡδονάς*, *μερίμνας*, *λεπτάς*, *συμπλοκάς*, VII, 25. XX, 8; XXXVII, 10; *πόα*, *σκιάν* XII, 10. XVII, 25; *ἄγνοια* XXIII, 2; *τρίκρανος* XXVII, 29; *εὐκραὲς* XXXIII, 25; *θύραθε* XXXVIII, 4; *ι* longum in v. *φιμόληπτος*, *φιμὸς* VII, 30. XV, 16; *δριμὺς* XII, 17; *στίφη* XV, 22; *ῥιπισμὸς* XXVI, 12; *χηλιδόω* XXXIV, 28; et *υ* longum in v. *ἀμβλύνεται* II, 2; *σύροιτο* IV, 18; *μορμύρου* VII, 16; *βουλυτὸν* XII, 4; *βρενθύετο* XIX, 2; *ἰθύνεται* XXV, 15 et *διαπτύει* XXVIII, 4. Contra producit, sed raro, quae vulgo corripiuntur, *α* breve in v. *ἔκαθεν* XX, 5; *ι* breve in v. *σκιὰν* XII, 12; *φιλοκάλως*

82) In bibl. Neapol.; cf. Fabric. Bibl. Gr. T. V, p. 781 Harl., in bibl. Matritensi, editos ab Iriartio in Catal. Codd. Graec. T. I, p. 263, et in bibl. Monacensi.

83) Cf. Fabric. Bibl. Gr. T. XI, p. 687.

84) In dialogo de grammatica; cf. Bachmanni Anecd. Gr. Vol. II, p. 96—101.

85) Quos inter Aeschylum non neglexisse videtur; compluribus certe ejus utitur adjectivis, ut *ἁβροδίαιτος* XI, 14 et *φευγαλῶν* XIII, 13.

XVII, 20; *υ* breve in v. *λυθὲν* V, 23; *τρυγᾷν* VI, 12; *προχύτας* XXII, 2 et *τανύουσι* XXIII, 5. In aliis utitur, quae ex usu poetarum licita erant, productionibus per arsin (XXXVIII, 32. 36, ut saepius in Catonianis), per consonantium repetitionem (*τόσσας* V, 28; *ὀππώρη* VI, 14) et per vocalium mutationem (*μοῦνα* V, 26), tum apocope (*χαδδὺς* II, 2), elisione diphthongorum (I, 15), synizesi (XXXIV, 5), synaloepha (XXVII, 5; XXXIII, 47; XXXIV, 32; XXXVI, 12) et crasi (V, 23), ut saepe in Catonianis.

Dicendi vero ratio, quam Maximus in Boethianis sequitur, pro tempore, quo floruit, non vituperanda, cum satis apta, elegans et poetica sit, quantum ex singulis verbis, quae saepius ab aliis poetis (v. c. Aeschylo cf. II, 1 *βρύχιον*) mutuatus est, et ex conjungendi rationibus colligi potest. Ne quis tamen ea cum praeclara illa simplicitate et pulchritudine antiquitatis, sed potius cum poetis saeculi quarti decimi comparet. Dialectus ejus in universum est epico-elegica, ita tamen, ut non ubique in ea sibi constet, sed nonnulla vel dorica (*ὔμμε* XIV, 25) vel attica (in dativo I declin. *αις* II, 21. juxta *ῃσι* II, 25) habeat admixta. Verba singula quod attinet, iis attribuit vel novam significationem (*δέξασθαι favere* I, 17; *λοφόεσσα alta* XII, 12; *αὐχεῖν augere* XXI, 12 et XXIV, 9; *σκαιὸς sons* XXVII, 32) vel novas formas, ut *δέχνυμαι* VI, 3; *ἀνοικτὶ* VIII, 3; *δαψιλέος* XVII, 20; *φιλοκάλως* ib.; *σκεδάω* ib. 22; *ἀτενίζειν* XXIV, 24; *φοίβεος* XXV, 18; *εὐμμελὴς* XXVII, 20; *τρίκρανος* XXVII, 29; *φαενὸς* XXVIII, 13; *ἄχθω* XXXI, 6; *ἀτειρήεις* XXXII, 15; *φλόγειος* XXXII, 16; *ὕψιος* XXXIII, 34; *στροφάδην* ib. 35; *κλεΐσαν* XXXIV, 13; *διφρελάτης* ib. 20; *συῤῥείω* XXXV, 6. Alia contra nove composuit (*ἐπιθροέω* IV, 10; *φιμοληπτὸς* VII, 30; *εὐστυφέλικτος* XI, 8; *λειοντοκόμος* XVII, 16; *ἐκδιφᾷν* XXIII, 8; *αἱμόβαπτος* XXIII, 12; *εὐπερίφρακτος* XXIX, 4; *οἰστροφόρητος* ib. 6; *ὠμοφροσύνη* XXXI, 10; *πλησιφάω* XXXII, 7; *συνθροέω* ib. 18; *ἐναποικίζω* XXXIII, 17; *διχόνοος* XXXVII, 1; *ἐπιθείνω* XXXIX, 4.) vel omnino nova, quibus aetas eius utebatur, aut exhibuit aut finxit, ut *νητρεκίη* XVI, 13 et XXXVIII, 25; *οὐδίζω* XXXIV, 25. Porro in nectendis verbis vel comprobata dat, quae graecitatis illorum temporum propria sunt (v. c. *ἐς* pro *ἐν* XXX, 34; *ἢν* cum indicativo XXVII, 57; XXIX, 17), vel singularia quaedam habet, ut *αὐχέω* cum accusativo XXI, 12. propter transitivam significationem.

Conversio denique ipsa inter multas, quae vel ab ipso Planude vel ab aliis tunc factae sunt, plerumque ad verbum expressa et satis eleganter pro illis temporibus composita est, quamquam cum nostra in ver-

naculam transferendi ratione non comparanda. Quemadmodum enim omnino a Graecis interpretibus factum videmus, ut in singulis ab oratione scriptoris recedant, ita apud Planudem quoque talia inveniuntur. Etenim alia in reddendis verbis omisit (II, 6 *quondam;* 20 *fertilis;* 25 *gravibus;* III, 4 *stetit;* IV, 11 *feros;* etc.), alia Boethianis addidit (II, 26 *δεινῷ*; III, 9 *μέγας*), alia omnino libere in graecum transtulit (II, 6. 7. IV, 7. 8. V, 30 etc.) vel commutata adjectivorum positione (II, 8; III, 10), vel explanando (II, 12 *ἄριστα* pro *victor*), quibus adeo singula adjicit (II, 5 *ἐν αὐτῷ*; ib. 23 *δαιδαλέους* et *πάνσοφα φαίνων*), vel amplificando, quae simpliciter dicta erant (IV, 6 *excitantis* per *ζειούσης*; V, 15 *lucem* per *ἤματος αἴγλην*), vel denique minuendo neque diligenter reddendo, ut IV, 1 *serenus* per *χρώμενος*; ib. 5 *rabies minaeque* per *μανίαι θοαί;* V, 8 *obscuro pallida cornu* per *σκιερὴν*; adde v. 38. 41. 43. et XXXVII, 20, quorum ultima propter placitum theologicum a Maximo mutata videntur. Quae si comparas cum aliis, recte et de verbo a Planude translatis, ita ut perraro verba latina ab eo male intellecta esse dicere possis, quod vel lapsu humanae naturae (ut II, 12 *ψηφοφορήσας* pro *in numeris comprehensam;* VII, 7 *θάλπει* pro *aestus;* ib. 17 *ὄμμα obtuitus* pro *obex;* XXXIV, 24 *ὦρσεν* pro *demersit),* vel interdum Codicis pravi auctoritate factum sit: plura in graece conversis magis laudanda quam vituperanda esse nemo infitiabitur. Sed vel sine virtutibus iis, quas dixi, habent cur lectu digna sint, quum non modo in Boethianis rectius constituendis intelligendisque magnum afferant commodum (ita indicatur melior scriptura I, 9 et XXXVII, 14), sed etiam specimen novum plenumque ei exhibeant, qui linguam, studium et eruditionem illius aetatis diligentius cognoscere velit.

Jam restat ut varias scripturas Codicis Parisini Nr. 2094 addam, a *Carolo Benedicto Hasio*, adjutore illo atque sospitatore literarum antiquarum mihique affinitatis vinculis conjuncto, liberalissime transmissas. Quibus vel interserta vel addita exhibebo, quae a *Fried. Osanno,* professore Giessensi amicoque carissimo, et a *Jul. Fried. Diltheyio,* collega optimo et doctissimo, notata mecumque communicata sunt, ita ut meas quoque in relegendis Maximi verbis subnatas emendationes hic illic adspergam.

*Ἀννιτίου, Μαλλίου, Σεβηρίνου,
Βοητίου ἀπὸ ὑπάτων τέλους τῶν
πατρικίων*[1]) *Βίβλος περὶ παραμυθίας
τῆς φιλοσοφίας, ἣν μετήνεγκεν
ἐκ τῆς Λατίνων φωνῆς εἰς τὴν
Ἑλλάδα διάλεκτον, Μάξιμος
μοναχὸς ὁ Πλανούδης
Βιβλίον πρῶτον.*

Ed.	Cod.
Libri I. Metrum I.	
Τὸ πρῶτον	*Εἰσὶ τὰ τῶν ἐμμέτρων τοῦ Βοητίου εἴδη· ὧν*[2]) *τὸ πρῶτον.*
ἐναπολειπομένη	*ἐναπολιπομένη.*
	I.
vs. 2. *προηγοῦμαι*	*προῆγμαι*[3]); sic item Cod. Nr. 2095.
— — *φεῦ*	*νῦν φεῦ*; sic item Cod. 2095.
— 3. *μελέαι*	*μέλεαι*[4]); it. Cod. idem.
— 8. *δυςπραγίην*	*δυςτυχίην*[5]).
— 9. *ἄελπτον*	*ἄελπον.*
— 14. *εὐθὺς*	*δ' εὐθὺς*; it. Cod. 2095.
— 15. *δυςπραγέοντας*	*δυςτυχέοντας.*
— — *οὐάσι*	*οὔασι.*
— 16. *τ'*	*δ'*; it. Cod. 2095.
— 19. *μετημείψατο*	*μεταμείψατο*; it. Cod. 2095, recte.
	II.
vs. 9. *ψυχρῆς*	*ψυχῆς* manus prima; sed corrector fecit *ψυχρῆς*.
— 18. *εὔπνουν*	leg. *εὔπνοον*.
— 19. *ποίοις*	*ποίαις*; sine dubio.
	III.
vs. 2. *προτερὴ*	*προτέρη.*

1) Delevi punctum.

2) Eadem leguntur in Vind., sed de industria erant a me omissa.

3) *προηγοῦμαι* non apto sensu; malim *προαιροῦμαι*. *Osann.* Optime Codd. Parisini, quod et ipse prius tentaveram.

4) Error a me non correctus; sed saepius proh dolor in accentibus aliisque rebus a typotheta erratum est.

5) Bene propter metrum, ut infra vs. 15 *δυςτυχέοντας*.

Libri I Metrum IV.

Ed.	Cod.
η τροχαίου	καὶ τροχαίου; recte, ut jam Diltheyius conjecerat.
σχήματος·	σχήματος, ὡς καὶ ἐνταῦθα ἐκ σπονδείου καὶ τροχαίου τὸν ἀντίσπαστον συνεστησατο· εἶτα ἰαμβικοῖς ἐπήγαγε συζυγίας δύο, ὧν ἡ δευτέρα ἐστὶ καταληκτική.

IV.

	Ed.	Cod.
vs. 2.	δρασεῖαν	θρασεῖαν.
— 4.	ἔσχε τοι	Eadem Cod. [6])
— 14.	ἐλκυσεις	ἐκλύσεις; recte.
— —	ἀλκιμωτάτοιο	ἀλκιμωτάτοις.
— 16.	φρενῶν	φρονῶν[7]).

Libri I Metrum IV.

Ed.	Cod.
εἶδος	deest.
ἐπακούειν.	ἐπακούειν· καὶ ἐν τῷ τὶς τὰς ὄντων σπονδὰς διχονους.

V.

	Ed.	Cod.
vs. 5.	πασῶν	πᾶσαν.
— 15.	βράχυ	βραχὺ.
— 16.	ἔμπαλιν	leg. ἔμπαλι propter metrum[8]).
— 42.	ἔπιδες γαίας	ἔπιδ' ἐς γαίας; recte.
— 45.	συντριβόμεθα	συντριβόμεσθ'[9]).
— 48.	στερεώσας	στερεώσαις; recte[10]).

Libri I Metrum IV.

Ed.	Cod.
πλὴν ἔτι	πλὴν ὅτι; bene[11]).

6) Quod proponitur legendum ἔσχεθ' οἱ, vereor ut Graecum sit. Si quid mutandum scripserim ἔσχε που. *Osann.* Facilior fuerit emendatio ἔσχεν οἱ; sed nihil mutes; τοι est *certo.*

7) Bene; id quod Osannus quoque meus conjecerat.

8) Versu 38 pro *mendacii* lege *mendaci* propter metrum. *Dilthey.* Sic et in utroque Mogunt. scriptum est.

9) Unde possis συντριβόμεσθα, syllaba secunda contra usum correpta, quo proceleusmaticus amovetur.

10) Si quid mutandum quidni leniori medicina στερέωσαι? *Osann.*

11) Praeterea locum sic corrigas. ἡ στοά· πλὴν ὅτι etc.

VI.

	Ed.	Cod.
vs. 4.	*πίστευσεν*	*πιστεύσει.*
— 7.	*πᾶν*	*μὰν*; optime.

VII.

	Ed.	Cod.
vs. 8.	*ἀγανὰ*	*ἀγανὰ* [12]).
— 19.	*λυομένοιο*	*λυομένοιο* (*ης* supra *οιο* eadem manu) [13]).

Libri II Metrum I.

	Ed.	Cod.
	σπονδεῖον, χορεῖον	*χορεῖον, σπονδεῖον.*
	καὶ ἀνάπαιστον· καὶ ὅταν	*καὶ ἀνάπαιστον· κατὰ δὲ τοὺς ἀρτίους μόνον ἴαμβον καὶ χορεῖον· παρὰ δὲ τοῖς Κωμικοῖς καὶ ἀνάπαιστον· καὶ ὅταν κ. τ. λ.*
	πυῤῥίχιον	*καὶ πυῤῥίχιον.*
	βαθεία	*βαθεία.*

VIII.

	Ed.	Cod.
vs. 8.	*σφέτερον*	*σφετέροις.*
— 9.	*ὥρᾳ*	*ὥρα.*

Libri II Metrum II.

	Ed.	Cod.
	τροχαίου. Τούτῳ	*τροχαίου· τὴν δ' ἑπομένην ἐξ ἰάμβου καὶ τροχαίου. Τούτῳ.*
	τὸ καλούμενον	*τὸ* deest.

IX.

	Ed.	Cod.
vs. 1.	*κινύμενος*	*κιννύμενος.*
— 5.	*γ'*	*δ'* [14]).
— 11.	*στέφη*	*στέφοι* [15]).
— —	*οὐδὲ ἓν*	*οὐδεέν*, fortasse recte.
— 16.	*καθίζει*	*καθέξει*; placet.
— 18.	*ὄλβου*	*ὄλβον.*

12) Ita jam Osannus meus conjecerat.

13) *αὐτῷ λυομένοιο* est *soluti ab ipsa aqua*; unde corrigenda, quae ibi notantur.

14) Potest defendi, cum ita post parenthesin ponatur, cf. Matth. Gr. Gr. §. 616.

15) Placet; tum vero in prioribus mutandum *δέχοιτ'*; cf. Matth. Gr. Gr. §. 525, 6. Sic et infra XI, 17, ut in Cod. Paris. legitur.

X.

	Ed.	Cod.
vs. 5.	*εἰ νέμος πνοιῇ ζεφύροιό γ' εὔπνου*	*εἰς νέμος πνοιὴ ζεφύρου τό γ' εὔπνους.*
— 8.	*ῥίψαι*	*ῥίψαν.*
— 14.	*τόσσαι*	*τόσσαις*; recte; illud per errorem typographicum.
— 15.	*τύχῃ*	*τύχη.*
— —	*ἀκίδνῃ*	*ἀκιδνῆ.*
— 17.	*ταΐδιον*	*τ' ἀΐδιον.*

XI.

vs. 17.	*ῥοθίσῃ*	*ῥοθήσοι*; bene.

XII.

vs. 1.	*ὦν*	*ἦν*; recte.
— 3.	*ἀρχαῖς*	*ἀργαῖς*; illud per errorem.
— 9.	*Τυρίων*	*Τυρίῳ*; recte.
— 12.	*σκίαν*	leg. *σκιὰν.*
— 16.	*ναυμαχία*	*ναυμαχίη.*
— 20.	*πρότερον*	*προτέρη.*
— 23.	*ἐπανελθεῖν*	*ἐπανῆλθοι.*
— 25.	*αὖτ'*	*εὖτ'.*

Libri II Metrum VI.

	ἀνύσας	*ἀνύσσας.*

XIII.

vs. 5.	An *τῆςδ'*? [16]	
— 7.	*τῆςδ' ἐτόλμησεν*	*τῆς δε τόλμησεν.*

XIV.

vs. 6.	*βράχυ*	*βραχὺ.*
— 11.	*λάμπῃ*	*λάμπει* [17].
— 13.	*ῥίπτει*	*ῥιπτεῖ.*
— 16.	*Κάτω*	*Κάτων*; recte.
— 23.	*δοκεῖ γε*	*δοκεῖτε*; bene.

XV.

vs. 8.	*ἐπιστατῇ*	*ἐπιστατεῖ.*

16) Nil mutandum; *τῆς* pro *αὐτῆς* positum, more Graecorum veterum, quorum e lingua Planudes multa suo idiomati admiscuit. *Osann.*

17) Fortasse et h. l. et versu priore scrib. *λάμποι* et *θροοῖ*.

	Ed.	Cod.
vs. 14.	ἡ γῆν	η γῆν.
— 29.	φιλίᾳ	φιλια[18]).

Libri III Metrum I.

τὸ πέντε καὶ δέκατον	τὸ πεντεκαιδέκατον.
τρισὶ δακτύλοις καὶ ἰάμβῳ συνίσταται	συνίσταται τρισὶ δακτύλοις καὶ ἰάμβῳ.

XVI.

vs. 1.	σπείρεμεν	σπειρέμεν.
— 4.	φέρῃ	φέροι.
— 8.	παύσαντα	κοπάσαντα[19]).
— 12.	αὖ σέο	εἰ σέο.
— 13.	νητρεκίῃ	νητρεκίῃ.

XVII.

vs. 4.	καὶ σφίγγουσ'	σφίγγουσά τ'.
— 26.	αὖ κελάδῳ	εὐκελάδως; recte.
— 32.	πορείῃ σιγαλέῃ	πορείῃ σιγαλέῃ.
— 34.	ἀεὶ	ἐὴν; sine dubio.

Libri III Metrum III.

τὸ ις'	τὸ ἑξακαιδέκατον.
τρίμετρον	τετράμετρον.

XVIII.

vs. 5.	μέριμνα	μερίμνας[20]).

Libri III Metrum IV.

φαλαίκειον	φαλαίκειον περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ τετάρτῳ, ᾧ ὑπέταξε.
ἀρχιλόχειον	ἀρχιλόχειον· ἐν ᾧ ἀντὶ δακτύλου ἐν τοῖς περιττοῖς ποσὶ δέχεται καὶ τροχαῖον.

'XIX.

vs. 2.	βρενθύετ'	βρηνθύετ'.
— 7.	νῦν λογίσσαι	γοῦν λογίσσετ'[21]).

18) Placet; sed corrigas νόους.

19) Recte, cf. Herodot. VII, 191; jam metro id postulante.

20) Recte; volebam μέριμναι.

21) Potest defendi, ut sit futurum formae mediae λογίζεσθαι, quam apud antiquos damnant. Γοῦν post γέ pro simplice οὖν accipiendum est.

XX.

	Ed.	Cod.
vs. 2.	δαμάσαι	δαμάσοι.
— 10.	τόγε δ' οὐ	τόδε γ' οὐ.

Libri III Metrum VI.

	εἴτε	εἴτουν.
	ἀλκμανικὸν	ἀλκμανικὸν, ᾧ ὑπέταξεν ἀντισπαστικὸν ἑφθημερὲς φερεκράτειον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ἐννάτῳ. ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

XXI.

vs. 13.	προγόνους	προγόνοις[22]).

XXII.

vs. 2.	προχύτας	προχύσεις; recte.
— 5.	ἐμμόναις	ἐμμόνοις; illud per errorem.

Libri III Metrum VIII.

	ἀντισπαστικὸν	ἀντισπαστικόν ἐστι.
	ἀκατάληκτον	ἀκατάληκτον· περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ἐννάτῳ, ᾧ ὑποτέτακται ἰαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ.

XXIII.

vs. 3.	χλοερῷ	χλοερῶν; procul dubio.
— 14.	πικροὺς etc.	ποίᾳ[23]) δ' ἐχίνους ἠϊών.

Libri III Metrum IX.

	ἐν τῷ πρώτῳ	ἐν τῷ πρώτῳ· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

XXIV.

vs. 4.	ἐξώτεραι	ἐξωτερικαὶ[24]).
— 9.	καὶ μὲν	καί μιν; recte.
— 12.	ἐκπεράσῃ	ἐκπετάσῃ[25]).
— 15.	κυκλευσᾶσα	κυκλεύσασα.

22) Bene; cf. Matth. Gr. Gr. §. 398.

23) Quod recte habebit, ubi scripseris ποίᾳ i. gramine.

24) An per synaloepham legi voluit?

25) Optime; in quod et ipse incideram.

	Ed.	Cod.
vs. 15.	τ᾽ ἀγωγαῖς	τ᾽ ὀπωπαῖς[26]).
— 17.	εἴκελον	ἴκελον.
— 28.	προςαγωγεῦ [27]).	

Libri III Metrum X.

	Ed.	Cod.
	ἐν τῷ δεκάτῳ	Addita sunt: ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

XXV.

	Ed.	Cod.
vs. 4.	παυλὰ	παύλα; corr. παῦλα.
— 10.	ξυμφορῶν	ξυμφύρων.
— 15.	ἰθύνεται	ἰθύεται.

XXVI.

	Ed.	Cod.
vs. 10.	πάχος	πάθος.
— —	λήθῃ	λήθη.
— 11.	ἐμπυρεύματ᾽ ἀτρεκοῦς	ἐμπύρευμα τἀτρεκοῦς; placet.

XXVII.

	Ed.	Cod.
vs. 5.	πότμον σύζυγον	πότμον σύζυγος[28]).
— 8.	ἐβιώσατο	ἐβιάσατο[29]).
— 10.	ἀπὸ τρόμου	ἄπο τρόμου.
— 12.	τρέπεν	τρέσεν[30]).
— 19.	δῶμα θ᾽	δῶμαθ᾽.
— 20.	εὔμμελῆ	εὔμελῆ (μ suprascript. eadem manu).
— 25.	ἔρος	ἔρως.
— 31.	πτοίῃ ἐλάου σι	πτοίαις δ᾽ ἐλάουσι; placet.
— 45.	ἐκδράμῃ	ἐκδράμοι.

Libri IV Metrum I.

	Ed.	Cod.
	δίμετρον	δίμετρον ἀκατάληκτον τὸ καλούμενον.

26) Ita verbum tunc in usu erat.

27) *Προςαγωγεῦ* prorsus alienum; quid enim inter hoc vocabulum et Boethii *dux* commune? Ego malim scribi *προαγωγεῦ* novam licet vocem, quae tamen in hoc poeta potest admitti. Voci vero *προαγωγεὺς* significationem *ducis* vindicare licet. *Osann.* Eodem jure atque v. *προςαγωγεὺς*, quod mutare non ausim.

28) Recte a nominativo ἡ σύζυξ conjux.

29) Scribendum fuit vel ἐβιάσσατο vel potius ἐβιήσατο.

30) Recte; τρέπεν ex errore ortum

Ed.		Cod.
	XXVIII.	
vs. 2.	ἐς	εἰς.
— 3.	νοῦς	νόος.
— 6.	νεφέλην etc.	νέφη λιπὼν ὀπίστερα; recte.
— 9.	κίχῃ	κίχοι.
— 10.	ὑπάρξῃ	ὑπάρξοι.
— 14.	φθάσῃ	φθάσοι.
— 19.	σκῆπτ'	σκῆπτρ'.
— 24.	ἣν νῦν	ἢ νῦν.
— 27.	ὄρφνην	ὀρφνήν.
— 29.	δῆμοι	δή μοι.
— —	τρομέουσι	τρομέουσιν.
	Libri IV Metrum II.	
	φερεκράτειον·	φερεκράτειον· περὶ ου εἴρηται ἐν τῷ ἐννάτῳ· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.
	XXIX.	
vs. 15.	κακώσει	κάκωσις; bene.
	XXX.	
vs. 1.	Νηριτίου	Νηρικίου.
— 3.	ἐφόρμησεν	ἐφώρμισεν[31]).
— 8.	τίπον	τύπον.
— 12.	ὀξέσ'	ὀξὺς[32]).
— 24.	πηγὸν etc.	φηγὸν ἀμφενέμοντο δή[33]).
— 30.	ἀδρανεστέρων	ἀδρανεστατων; bene.
— 39.	νόα	νόον.
	Libri IV Metrum IV.	
	εἶδος	εἶδος ἐστίν.
	ἐν τῷ τετάρτῳ	ἐν τῷ τετάρτῳ· ᾧ ὑπέταξεν ἐλεγεῖον πενθημιμερές· περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ α΄· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

31) Metro flagitante; alterum culpa typothetae, ut seq. τίπον.

32) Potest defendi commate antea posito.

33) Praeclare; πηγὸν est error typographicus.

	Ed.	Cod.

XXXI.

	Ed.	Cod.
vs. 6.	ἀλλήλοις	ἀλλήλους.
— 7.	ὀττ	ὀτ'.
— 11.	βούλει	βούλῃ; recte.

Libri IV Metrum V.

Ed.	Cod.
ἑβδόμῳ·	ἑβδόμῳ· τούτῳ δὲ ὑπέταξεν ὅμοιον ἀσυνάρτητον ἐξ ἰαμβικῆς διποδίας ὑπερκαταλήκτου ἤτοι πενθημιμεροῦς καὶ τοῦ εἰρημένου δακτυλικοῦ· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

XXXII.

	Ed.	Cod.
vs. 14.	πῶς ᾐόν' etc.	πῶς ᾐόνας δὴ κύμασι βάλλει, recte.
— 15.	ἀτειρέος	ἀτειρήεις [34]).
— 16.	φλογείῃ	φλογείῳ.
— 19.	πᾶν θ'	πᾶν δ' [35]).

XXXIII.

	Ed.	Cod.
vs. 13.	χρόνον	χρόνων [36]).
— 26.	λειριόεν τ'	λειριόεντ' [37]).
— 28.	εὔκαρπος	ἔυκαρπος.
— 34.	ὕπτιος	ὕψιος [38]).
— 35.	στροφάδην [39])	
— 41.	ἕλικτ'	ἕλικ' [40]).
— 43.	ἀπόλοντ	ἀπόλοντο.
— 47.	αὖθις	αὖτις.

34) Recte habet; nova forma ἀτειρήεις pro ἀτειρής.

35) Dele δ'; neque θ' aptum est.

36) Sine dubio; alterum ex errore.

37) Probari potest; alterum tamen magis placet.

38) Probandum videtur; nova forma ab ὕψι pro ὑψηλός.

39) Non debuit ad confirmandam novam formam στροφάδην auctoritas Etymologi M. p. 742, 6 afferri. Quod enim ibi legitur σώεσθαι στροφάδην mendosum est; nam aperte designatur Apollonii Argon. II, 296 locus, ubi nunc vulgatur σεύεσθαι. Στροφάδας etc., de cujus lectionis discrimine exponere nunc non vacat. Hoc vero certum est στροφάδην apud Etymologum nihili esse. *Osann.*

40) Recte; in apographo fuit ἐς ἕλιχ'.

XXXIV.

	Ed.	Cod.
vs. 1.	*ἀνύσας*	*ἀνύσσας.*
— 5.	*θ' ἱλάσσατο*	*θ'* om.; recte.
— —	*δῆθα*; per errorem.	*δῆτα.*
— 12.	*πολλύδακρυν*	*πουλύδακρυν*[41]).
— 13.	*Ἡρακλῆν*	*Ἡρακλέην.*
— 24.	*εἶρξεν*	*ὦσεν*; recte.
— 26.	*Κακὸς*	*Κᾶκος*; bene.

XXXV.

	Ed.	Cod.
vs. 3.	*ἑ*	*τε*[42]).
— —	*προϊέντε*	*προϊόντε.*
— 4.	*μορμύρον*	*μέρμερον*[43]).
— 8.	*ἔτυχεν*	*ἔτυχε.*
— 10.	*ᾗ*	*ἡ*; recte.
— 12.	*τεῦχε*	*ταί γε*[44]).
— —	*τάξει ἀνασσομένῃ*	*τάξεϊ νεισομένῃ*; sine dubio.

XXXVI.

	Ed.	Cod.
vs. 9.	*πάχος*	*πάθος.*
— 12.	*'πιβολῇ*	*ἐπιβολῇ.*

Libri V Metrum III.

Ed.	Cod.
πινδαρικὸν	*πινδαρικὸν, τὸ αὐτὸ ὂν τῷ πρώτῳ.*

XXXVII.

	Ed.	Cod.
vs. 1.	*τίς τῶν*	*τί τὰς τῶν*; cf. supra metrum V.
— 2.	*αἴτιος*	*αἰτίη*; recte.
— 4.	*εἶσι*	*εἰσὶ*[45]).
— 9.	*γ' ὄμματος*	*δ' ὄμματος.*
— 15.	*εἶδε*	*οἶδε*; recte.
— 20.	*ἔμιμνε*	*ἔμιμνεν*; bene.
— 24.	*καθ' ὅλου* etc.	*καθόλου δ' ἴσχουσ', ὤλεσε τὰ μέρους*; bene.

41) Ex lege, ut conjecerat Osannus meus; cf. Catoniana IV, 41, 1.

42) Legendum videtur *Τίγρης Εὐφρ. τε μ. τ. προϊόντε.*

43) Nisi velis pro *ingentem* accipere, corruptum videtur; *μορμύρον* nullo modo potest stare.

44) Immo legendum *φιμοῦταί γε* i. cohibetur.

45) Correctione non opus est.

	Ed.	Cod.
vs. 26.	οὐδέτερος	οὐδετέρης; procul dubio.
— 27.	πὰν	πάντα.
— 28.	δ' ὅγε	δ' ὅπερ.
— —	καθ' ὅλου	καθόλου.
— 29.	οἶδεν	εἶδεν; recte.

XXXVIII.

vs. 18.	καθ' ἕκασθ'	καθέκασθ'.
— 22.	χαρὰ	leg. χάρα.
— 23.	αὖθ'	αὖ.
— —	ἐστὶ	ἔστι.
— 25.	νητρεκίῃ	νητρεκίῃ.
— 35.	ἀνθορῶν	ἀνθορῶν; recte.
— 39.	μυχοὶ	μυχοῖς.

XXXIX.

vs. 3.	κινυμένοισι	κιννυμένοισι.
— 4.	ἐπιθείνετον [46]).	
— 9.	νόσφι νοῦ βιβάντα	νόσφιν οὐ βιβάντα.
— 10.	πρώονας	πρώονας et in margine πρόωνας.

46) De duali numero pro plurali cf. Matth. Gr. Gr. §. 301, n.

Dissertatio de scriptoribus latinis graece conversis, quam additurus eram, alio tempore evulgabitur.

	Ed.	Cod.

XXXIV.

	Ed.	Cod.
vs. 1.	ἀνύσας	ἀνύσσας.
— 5.	ϑ' ἱλάσσατο	ϑ' om.; recte.
— —	δῆθα; per errorem.	δῆτα.
— 12.	πολλύδακρυν	πουλύδακρυν[41]).
— 13.	Ἡρακλῆν	Ἡρακλέην.
— 24.	εἶρξεν	ὦσεν; recte.
— 26.	Κακὸς	Κᾶκος; bene.

XXXV.

	Ed.	Cod.
vs. 3.	ἐ	τε[42]).
— —	προϊέντε	προϊόντε.
— 4.	μορμύρον	μέρμερον[43]).
— 8.	ἔτυχεν	ἔτυχε.
— 10.	ῆ	ᾗ; recte.
— 12.	τεῦχε	ταί γε[44]).
— —	τάξει ἀνασσομένη	τάξεϊ νεισομένη; sine dubio.

XXXVI.

	Ed.	Cod.
vs. 9.	πάχος	πάθος.
— 12.	'πιβολῇ	ἐπιβολῇ.

Libri V Metrum III.

	Ed.	Cod.
	πινδαρικὸν	πινδαρικὸν, τὸ αὐτὸ ὂν τῷ πρώτῳ.

XXXVII.

	Ed.	Cod.
vs. 1.	τίς τῶν	τί τὰς τῶν; cf. supra metrum V.
— 2.	αἴτιος	αἰτίη; recte.
— 4.	εἶσι	εἰσί[45]).
— 9.	γ' ὄμματος	δ' ὄμματος.
— 15.	εἶδε	οἶδε; recte.
— 20.	ἔμιμνε	ἔμιμνεν; bene.
— 24.	καθ' ὅλον etc.	καθόλου δ' ἴσχουσ', ὤλεσε τὰ μέρους; bene.

41) Ex lege, ut conjecerat Osannus meus; cf. Catoniana IV, 41. 1.

42) Legendum videtur Τίγρις Εὔφρ. τε μ. τ. προϊόντε.

43) Nisi velis pro *ingentem* accipere, corruptum videtur; μορμύρον nullo modo potest stare.

44) Immo legendum φιμοῦταί γε i. cohibetur.

45) Correctione non opus est.

	Ed.	Cod.
vs. 26.	οὐδέτερος	οὐδετέρης; procul dubio.
— 27.	πὰν	πάντα.
— 28.	δ' ὅγε	δ' ὅπερ.
— —	καθ' ὅλου	καθόλου.
— 29.	οἶδεν	εἶδεν; recte.

XXXVIII.

	Ed.	Cod.
vs. 18.	καθ' ἕκασθ'	καθέκασθ'.
— 22.	καρὰ	leg. κάρα.
— 23.	αὖθ'	αὖ.
— —	ἐστὶ	ἔστι.
— 25.	νητρεκίῃ	νητρεκίῃ.
— 35.	ἀνθορῶν	ἀνθορῶν; recte.
— 39.	μυχοὶ	μυχοῖς.

XXXIX.

	Ed.	Cod.
vs. 3.	κινυμένοισι	κινυυμένοισι.
— 4.	ἐπιθείνετον [46].	
— 9.	νόσφι νοῦ βιβάντα	νόσφιν οὐ βιβάντα.
— 10.	πρώονας	πρώονας et in margine πρόωνας.

46) De duali numero pro plurali cf. Matth. Gr. Gr. §. 301, n.

Dissertatio de scriptoribus latinis graece conversis, quam additurus eram, alio tempore evulgabitur.

ANICII MANLII TORQUATI SEVERINI BOETHII

CARMINA

QUAE IN LIBRO DE CONSOLATIONE PHILOSOPHIÆ LEGUNTUR

CUM GRÆCA MAXIMI PLANUDÆ CONVERSIONE.

LIBRI I METRUM I.

Τὸ πρῶτόν ἐστιν ἐλεγεῖον, ὃ συνίσταται πρώτῳ μὲν στίχῳ ἑξαμέτρῳ δακτυλικῷ καταληκτικῷ εἰς δισυλλαβίαν[1]*, τῷ καλουμένῳ ἔπει*[2]*· δεύτερον δὲ ἐλεγεῖον κατὰ μὲν τὸ ἡγούμενον μέρος πενθημιμερεῖ ἡρωϊκῷ, κατὰ δὲ τὸ ἑπόμενον πενθημιμερεῖ*[3]*, δακτυλικῷ· πενθημιμερὴς δέ ἐστι μετὰ δύο πόδας συλλαβὴ*[4] *ἐκ τῆς λέξεως ἐναπολειπομένη. Ἐχρήσατο δὲ τούτῳ τῷ εἴδει δίς, ἐν τῷ παρόντι τε καὶ ἐν τῷ Ἐν*[5]*) σκοπέλοισιν Ἀχαιμενιδῶν.*

Carmina qui quondam studio florente peregi,
  Flebilis heu! moestos cogor inire modos.
Ecce mihi lacerae dictant scribenda Camenae,
  Et veris elegi fletibus ora rigant.
Has saltem nullus potuit pervincere terror,
  Ne nostrum comites prosequerentur iter;
Gloria felicis olim viridisque juventae,

I.

Ὃς πάρος ἐσπούδαζον ἐπῶν περὶ σύνθεσιν ἡδέων,
  ᾆσμα προηγοῦμαι[6] *φεῦ γοερόν τι πλέκειν·*
δὴ γάρ μοι μελέαι μελετῶσι τὰ γραπτέα Μοῦσαι,
  ἀψευδῶν ἐλέγων δάκρυσι τεγγομένῳ·
οὐδὲν γὰρ καὶ[7] *τάσδε κατηγωνίσσατο τάρβος,*
  ὥστε συνεμπορίην ἡμετέρην προλιπεῖν·
δόξα δ' ἐμῆς νεότητος εὐπραγέος[8] *πάρος οὖσαι,*

1) Cod. *δυσιλλαβίαν*.
2) Etymol. Gud. p. 203, 46. *Ἔπος κυρίως μὲν τὸ ἑξάμετρον, ἀπὸ τοῦ ἔπειν ὅ ἐστιν λέγειν;* cf. et Tricham de metr. p. 14.
3) Cd. *Πενθημερεῖ*.
4) Cd. *συλλαβὰς*. Phavorinus: *Πενθημιμερὲς μέν ἐστιν, ὅταν μετὰ δύο πόδας εὑρεθῇ συλλαβὴ ἀπαρτίζουσα εἰς μέρος λόγου.*
5) Addidi *Ἐν* et correxi *σκοπλ. ἀχαιμενίῳ;* cf. metr. V, 1.
6) Cd. *προῆγμαι* contra metrum.
7) *καὶ* respondet h. l. latino saltem habetque vim intensivam.
8) Media syllaba correpta, cf vs. 15.

Solantur moesti nunc mea fata senis,
Venit enim properata malis inopina senectus,
Et dolor aetatem jussit inesse suam.
Intempestivi funduntur vertice cani,
Et tremit effeto corpore laxa cutis.
Mors hominum felix, quae se nec dulcibus annis
Inserit, et moestis saepe vocata venit.
Eheu, quam surda miseros avertitur aure,
Et flentes oculos claudere saeva negat!
Dum levibus male fida bonis fortuna faveret,
Paene caput tristis merserat hora meum.
Nunc quia fallacem mutavit nubila vultum,
Protrahit ingratas impia vita moras.

νῦν παραμυθεῦνται[1]) γήραϊ δυςπραγίην·
ἦλθε κακοῖς γὰρ ἐπειχθὲν ἄελπτον γῆρας, ἑῇ δὲ
ἡλικίῃ[2]) με τελεῖν κέκλετο κηδοσύνη·
καὶ κεφαλῆς πολιαὶ καταχεῦνται πάγχυ πρὸ[3]) ὥρας,
καὶ τρομέει σαρκῶν δέρμα κενωθὲν ἅπαν.
Ὄλβιος οἶτος ἐκεῖνος, ὃς οὐκ ἦλθ' εὐτυχέουσι,
κληθεὶς[4]) εὐθὺς ἔβη δυςτυχέουσι βροτοῖς.
Ἆ πόσα δυςπραγέοντας ἀποστρέφετ' οὔασι κωφοῖς,
κλαίειν τ' οὐκ ἐθέλει πενθαλέα βλέφαρα·
εὖτε τύχη γὰρ ἄπιςος ἐδεξιόωτό[5]) με τερπνοῖς
μικροῦ με κρυερὸς πότμος ἀπηφάνισε·
νῦν δ' ἐπεὶ ἡ δολερὴ δνοφερὴν[6]) μετημείψατο μορφήν,
ἕλκει ἔμοιγε τριβὴν ἡ βιοτὴ στυγερήν.

1) Legit itaque Planudes solantur, quod in duobus quoque Codd. Moguntiacis exstat, non solatur. Illud flagitat sensus totius carminis et verba Has saltem, quibuscum compara initium.

2) Cd. *ἑῇ δὲ ἡλικίῃ;* est id quod *τελεῖν εἴς τινα* censeri inter aliquos, adnumerari.

3) Hiatum saepius admisit Planudes; cf. infra v. 21 et Catonis Disticha I, 19, 2 *μὴ ἐλπίδα*; 24, 2 *τὰ ὄντα*; II Praef. 1 *αὖ εἰδέναι*, potissimum post imperativum; sic in Caton. Dist. II, 6, 1 *φεῦγε ἀεὶ*; cf. II, 19, 1. 20, 1 etc.

4) Fortasse addendum *δ'*.

5) Suidas: *δεξιοῦται — φιλοφρονεῖ.*

6) An *δνοφερ' δολερήν*? Boethius: fallacem mutavit nubila vultum.

Quid me felicem toties jactastis amici ?
Qui cecidit, stabili non erat ille gradu.

Τίπτε με ὡς εὐδαίμονα πόλλ᾽ ἐσεμνύνατε, γνωστοί,
οὐκ εἶχε σταθερὴν ὅστις ὄλισθε βάσιν[1]).

LIBRI I METRUM II.

Τὸ δεύτερον εἶδός ἐστι σύνθετον ἔκ τε δακτυλικοῦ πενθημιμεροῦς, ὡς εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ, καὶ δακτυλικοῦ διμέτρου καταληκτικοῦ, ὃ καλεῖται ἀδώνειον· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

Heu, quam praecipiti mersa profundo
Mens hebet, et propria luce relicta
Tendit in externas ire tenebras,
Terrenis quoties flatibus acta
Crescit in immensum noxia cura!
Hic quondam coelo liber aperto,
Suetus in aetherios ire meatus,
Cernebat rosei lumina solis,
Visebat gelidae sidera lunae,

II.

Φεῦ, οἷον βρύχιον νοῦς ποτὶ βένθος
καδδὺς ἀμβλύνεται[2]), *καὶ σφέτερον φῶς*
λείψας πρὸς σκοτίαν εἶσι βαθεῖαν[3]),
τοῖς χθονίοις ὁσάκις[4]) *πνεύμασιν αὔξει*
ἀργαλέῃ τύρβῃ πολλὸν ἐν αὐτῷ·
καὶ γὰρ ὅδ᾽, εἰωθὼς[5]) *σύνδρομον ἄστροις*
πρός θ᾽ ὑπ᾽ ἐλευθερίας τὸν νόον ἴσχειν,
ἔβλεπεν ἠελίου φῶς ῥοδοειδές,
ἔβλεπε καὶ ψυχρῆς ὄμμα σελήνης,

1) Cd. *βάσην*.
2) Syllaba secunda correpta contra usum.
3) Planudes expressit extremas, quod in Mog. A. exstat; sed externas, quod vv. propria luce et terrenis confirmatur, recte habet.
4) Cod. *ὁσσάκις*. Quod sequitur *αὔξει* significationem habet mediam, ut saepius apud seriores poetas; cf. Musgrav. ad Soph. Oed. R. 1083.
5) Cd. *εἰωθός*. De dativo *ἄστροις*, qui ex adject. *σύνδρομον* pendet, cf. Matth. Gr. §. 386, 5.

Et quaecunque vagos stella recursus
Exercet, varios flexa per orbes,
Comprensam numeris victor habebat.
Quin etiam causas, unde sonora
Flamina sollicitent aequora ponti;
Quis volvat stabilem spiritus orbem,
Vel cur Hesperias sidus in undas
Casurum rutilo surgat ab ortu;
Quis veris placidas temperet horas,
Ut terram roseis floribus ornet;
Quis dedit ut pleno fertilis anno
Auctumnus gravidis influat uvis,
Rimari solitus, atque latentis
Naturae varias reddere causas,
Nunc jacet effeto lumine mentis,

πρὸς δέ τε πλαγκτοσύνην ἐς πόλον ἄστρων,
τὴν περιδινεῦνται κυκλάδι ῥυθμῷ,
ἔσχεν ἄριστα μαθεῖν ψηφοφορήσας[1]·
διζόμενός τε λόγους, πῶς ποτ᾽ ἀῆται
ἠχήεντες ἁλὸς κῦμα δονοῦσι,
πνεῦμα ποῖον[2]) *κινεῖ στεῤῥὸν ὄλυμπον,*
ἑσπέριός[3]) *τε πεσὼν ὕδασιν ἀστὴρ*
πῶς ἄρ᾽ ἐς ἀντολίας ἦλθε φαανθείς,
τίς δ᾽ ἔαρος κιρνῶν εὔπνουν ὥρην
ἄνθεσι καὶ ποίοις τὴν χθόνα κοσμεῖ,
αὐξομένου[4]) *δ᾽ ἔτεος τίς μετοπώρῳ*
οἰνοτόκοις σταφυλαῖς ὤπασε βρίθειν
κευθομένους τε λόγους, οὓς[5]) *λάχε πολλοὺς*
δαιδαλέους τε φυσις, πάνσοφα φαίνων,
νῦν ὀλέσας νοερὸν φῶς κατάκειται,

1) Cd. ψηφηφορήσας, qua de scriptura cf. Lobeck ad Phrynich. p. 652.

2) ποῖον, penultima correpta, ut in Caton. Dist. II, 16, 2 τοιαῦτα.

3) An ἑσπερίου, quum in Latino sit Hesperias, quod v. ortu opponitur?

4) Cd. αὐμένου.

5) Addidi οὓς.

Et pressus gravibus colla catenis,
Declivemque gerens pondere vultum,
Cogitur heu! stolidam cernere terram.

σφιγγόμενός τε δέρην γυιοπέδῃσι,
πρηνιχθεὶς τ' ὄψιν ἄχθεϊ δεινῷ,
γῆν ὁράᾳν ἀμαθῆ φεῦ βίαν[1]) ἴσχει.

LIBRI I METRUM III.

Τὸ τρίτον εἶδός ἐστι δακτυλικὸν ἑξάμετρον, τὸ καλούμενον ἔπος, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ, ᾧ ὑπέταξεν ἀλκμανικὸν δακτυλικὸν τετράμετρον[2]) ἀκατάληκτον· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

Tunc me discussa liquerunt nocte tenebrae,
Luminibusque prior rediit vigor;
Ut cum praecipiti glomerantur sidera Coro,
Nimbosisque polus stetit imbribus,
Sol latet, ac nondum coelo venientibus astris,
Desuper in terram nox funditur.
Hanc si Threicio Boreas emissus ab antro
Verberet, et clausum reseret diem,
Emicat et subito vibratus lumine Phoebus
Mirantes oculos radiis ferit.

III.

Δὴ τότε με κνέφας ἔλλιπεν ὄρφνης ἐξελαθείσης,
ἶς προτέρὴ δ' ἐπανέδραμεν ὄμμασιν[3])·
ως δ' ὁπότ' ἀργέστου σκιάοντος τείρεα κραιπνοῦ
ὀμβρηραῖς κρύφθη νεφέλαις πόλος
καὶ φαέθων· οὔπω δὲ κιοῦσιν ἐς οὐρανὸν ἄστροις
ὑψόθεν ἐς χθόνα νὺξ κατακίδναται·
τὴν δ' εἰ Θρηϊκίου βορέας πεμφθεὶς ἀπὸ ἄντρου
τύπτοι, κλεισθὲν[4]) ἄρ' ἦμαρ ἀνοίγνυται,
ἠέλιος δ' αἴγλῃσι φανείς, μέγας, ἐξαπιναίως,
θαυμάσιος πέμπει βλεφάροις σέλας.

1) *βίαν* ultima syllaba brevi contra usum.
2) Cd. *τετράμερον*.
3) Cd. *ὄμασιν* et paulo post *ἀργέτου*.
4) Cd. *κλασθὲν* et postea *ἴελις*.

LIBRI I METRUM IV.

Τὸ δ' εἶδός ἐστιν ἀντισπαστικόν, ἀναμεμιγμένον ταῖς ἰαμβικαῖς συζυγίαις, τρίμετρον[1]) καταληκτικόν, ὃ καλεῖται φαλαίκειον· ἀντίσπαστος δὲ πούς ἐστιν ἐναντίος τῷ χοριάμβῳ, ἐξ ἰάμβου ἢ τροχαίου τετρασύλλαβος· ὅτε δὲ ταῖς ἰαμβικαῖς ἀναμίγνυται, τρεπομένην ἔχει τὴν πρώτην χώραν εἰς τὰ τέσσαρα τοῦ δισυλλάβου σχήματος.

Quisquis composito serenus aevo
Fatum sub pedibus dedit superbum,
Fortunamque tuens utramque rectus,
Invictum potuit tenere vultum,
Non illum rabies minaeque ponti,
Versum funditus excitantis aestum,
Nec ruptis quoties vagus caminis
Torquet fumificos Vesevus ignes,
Aut celsas soliti ferire turres,
Ardentis via fulminis movebit.
Quid tantum miseri feros tyrannos
Mirantur sine viribus furentes?

IV.

*Ὅστις σώφρονι χρώμενος διαίτῃ
μοῖραν ποσσὶν ὑπήγαγε δρασεῖαν,
ἄμφω μοιριδίας τροπάς τε λεύσσων
ἀστεμφῆ νόον ἔσχε τοι[2]) φυλάξαι,
οὔτ' οὖν μιν μανίαι θοαὶ θαλάσσης,
ζειούσης βύθιον ῥοαῖς ἑλικταῖς,
οὔτ' αὖ, ῥησσομένων φλογὸς κρατήρων[3]),
αἰτναίου πυρὸς αἰθαλῶδες ἆσθμα,
ἢ πρηστὴρ ἀκίχητος ἄκρα βάλλειν
εἰωθὼς λοφόεντ' ἐπιθροήσει[4]).
Τίπτ' οὖν οἱ μέλεοι τόσον[5]) τυράννους
ἀλκῆς μαινομένους ἄνευ ἄγανται,*

1) Cd. *τρίμερον* et paulo post *φαλαίκιον*.
2) Displicet; an *ἔσχεθ' οἱ*?
3) Antepenultimam habet brevem.
4) Vox compositionem quod attinet nova. Significatio recentioris est aetatis. Zonaras: *θροεῖσθαι· ταραχίζεσθαι.*
5) Cd. *τόσσον*.

Nec speres aliquid, nec extimescas;
Exarmaveris impotentis iram.
At quisquis trepidus pavet vel optat,
Quod non sit stabilis suique juris,
Abjecit clipeum locoque motus
Nectit, qua valeat trahi, catenam.

εἰ γὰρ μήτε φοβῇ τι, μήτ' αὖ ἔλπῃ,
ἑλκύσεις[1]) *θράσος ἀλκιμωτάτοιο·*
ὃς δ' ὢν δειλὸς ἐρᾷ τε καὶ δέδοικε,
δουλωθεὶς ἅτε, μὴ φρενῶν βέβαια[2]),
χ' ὡς ῥίψασπις ἑὸν τόπον προλείψας,
σειρὴν, ἥγε δεθεὶς σύροιτο[3]), *τεύχει.*

LIBRI I METRUM V.

Τὸ ε' εἶδός ἐστιν ἀναπαιστικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται πινδαρικόν· τὰ δὲ ἀναπαιστικὰ μέτρα δέχονται προηγουμένως μὲν ἀνάπαιστον καὶ σπονδεῖον καί που καὶ προκελευσματικόν· παρὰ δὲ τοῖς κωμικοῖς[4]) *καὶ δάκτυλον· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ πεντάκις, ἐνταῦθά τε καὶ ἐν τῷ τίνα τῶν ὄντων ἠνί' ἑλίσσει*[5]), *καὶ ἐν τῷ ἦν*[6]) *ἐθέλῃς νόμον ὑψιβρεμέτου, καὶ ἔτι ἐν τῷ πάντ' ἐφορᾶν καὶ πάντ' ἐπακούειν*[7]) * *

O stelliferi conditor orbis,
Qui perpetuo nixus solio
Rapido coelum turbine versas,
Legemque pati sidera cogis,

V.

Ὦ πυρσοφόρου τέκτον ὀλύμπου,
ὃς θώκοις μονίμοις ἱδρυμένος
πόλον ὀξείῃ δίνῃ ἑλίσσεις,
τηρεῖν τε νόμον τείρεα πείθεις,

1) Zonaras et inde Phavorinus: *ἕλκει — κρατεῖ.*
2) An *βέβαιος*? alioquin cum v. *ἐρᾷ* conjunge.
3) *σύροιτο* antepenultima correpta.
4) Cd. *κομικοῖς* et postea *τοῦτο* pro *τούτῳ*.
5) Cd. *ἑλίσει;* cf. XVII.
6) Cd. *ἦν;* cf. XXXIII.
7) Cf. XXXVI. Desunt nonnulla, ni fallor haec: *καὶ ἐν τῷ τίς τῶν ὄντων σπονδὰς διχόνους;* cf. XXXVII.

Ut nunc pleno lucida cornu,
Totis fratris obvia flammis,
Condat stellas Luna minores,
Nunc obscuro pallida cornu,
Phoebo propior, lumina perdat;
Et, qui primae tempore noctis
Agit algentes Hesperus ortus,
Solitas iterum mutet habenas
Phoebi pallens Lucifer ortu.
Tu, frondifluae frigore brumae
Stringis lucem breviore mora;
Tu, cum fervida venerit aestas,
Agiles noctis dividis horas.
Tua vis varium temperat annum,
Ut, quas Boreae spiritus aufert,

ὥςθ᾽ ὁτὲ[1] *μὲν πλησιφαῆ, πασῶν*[2]
ἀντίον ἀκτίνων ἠελίου,
ἄστρα καλύπτειν μείονα μήνην,
ὁτὲ δ᾽ αὖθις σκιερὴν γιγνομένην
ἀγχόθι φοίβου φῶς ἀποβάλλειν·
τὸν δέ γε προτέρῃ νυκτὸς ἐν ὥρῃ
δυσμαῖς ἕσπερον ἐπιτέλλοντα,
ἡνία τρέψαντ᾽ ἠθάδος[3] *ἀτραποῦ,*
πρόδρομον εἶναι ἑωςφόρον ἠλίου[4]*.*
Σὺ μὲν ὥρῃ φυλλορόου[5] *χείματος*
εἰς βράχυ συνάγεις ἤματος αἴγλην·
σὺ δ᾽, ἐπερχομένου θερινοῦ θάλπους,
εὐτροχάλους δρᾷς[6] *ἔμπαλιν νύκτας·*
σή τ᾽ ἰσχὺς δρόμον ἔτεος κιρνᾷ,
ὥςθ᾽, ἅγ᾽ ἀφείλετο πνεῦμα βόρειον,

1) Cd. *ὅτε.*
2) Cd. *πᾶσαν,* inepte; apud Boethium est totis obvia flammis.
3) Cd. *ἠθάδους.*
4) Creticus pro anapaesto, ut saepius apud nostrum; cf. vs. 27. 28. 35. 39. 43. 44. 45.
5) Cd. *φυλοῤῥόου;* ita in Etymol. M. p. 802, 48 exstat *φυλλοροεῖν.* Paulo ante idem Cod. *ὥρην* et vs. sequente *ἥματος.*
6) i. e. reddis.

Revehat mitis Zephyrus frondes;
Quaeque Arcturus semina vidit,
Sirius altas urat segetes.
Nihil antiqua lege solutum
Linquit propriae stationis opus.
Omnia certo fine gubernans,
Hominum solos respuis actus
Merito rector cohibere modo.
Nam cur tantas lubrica versat
Fortuna vices? premit insontes,
Debita sceleri, noxia poena;
At perversi resident celso
Mores solio, sanctaque calcant
Injusta vice colla nocentes;
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris justusque tulit

πρηῦν[1]) *ζέφυρον φύλλα κομίζειν,*
ἃ δ' αὖ ἀρκτοῦρος σπέρματα δέρχθῃ,
βαθὺ τὸν σείριον αἴθειν λήϊον.
Κοὐδὲν τοῦ πρόσθε[2]) *νόμου λυθὲν*
σφετέρης ἔλλιπε τάξιος ἴθμα.
Πάντ' οὖν ἐπιτάξ, δέσποτα, διέπων,
μοῦνα περιορᾷς μερόπων ἔργα
ἁρμονίῃσι χαλινοῦν ἀξίαις·
τίπτε γὰρ ἡ σφαλερὴ τόσσας στρέφει
μοῖρα τροπάς, καὶ τοὺς μὲν ἀθώους
ὥςτε κακοὺς ποιναῖσι μέτεισιν;
οἱ δ' ἐναγεῖς μετέωροι θώκοις
ἕζονται, καὶ τῶν ὁσίων δὴ
αὐχένας ἀδίκως κάρτα πατοῦσιν·
ἥ τε διαυγὴς ἀρετὴ κρύπτεται[3])
σκοτίαις, ὁ δίκαιος δ' αὖ αἰτίαν

1) Cd. *πρηήν*.
2) Cd. *πρόσθεν* et postea *ἔλιπε*. Quod sequitur *λυθέν*, habet penultimam productam contra usum, nisi velis *νόμοιο*.
3) Versus, qui in Cod. duo erant, *ἥτε* — *σκοτίαις* et *ὁ δίκαιος* — *ἀθέσμου*, metro flagitante in tres disposui.

Crimen iniqui.
Nil perjuria, nil nocet ipsis
Fraus, mendacii comta colore;
Sed cum libuit viribus uti,
Quos innumeri metuunt populi,
Summos gaudent subdere reges.
O jam miseras respice terras,
Quisquis rerum foedera nectis.
Operis tanti pars non vilis,
Homines quatimur fortunae salo;
Rapidos, rector, comprime fluctus,
Et, quo coelum regis immensum,
Firma stabiles foedere terras.

φεύγει [1]) ἀθέσμου.
Κοὐδὲν βλάπτει τούςδ' ἐπιορκίη,
οὐδὲ δόλος ψεύδεϊ κεχρωσμένος·
ἀλλ' ὅταν ᾖ [2]) τῇ σφῶν χρῆσθαι βίᾳ,
οὓς συχνοὶ δῆμοι τρομέουσι
βασιλεῖς μεγάλους ῥίμφα καθεῖλον.
Ὦ δὴ μελέας ἔπιδες [3]) γαίας,
ὅστις ποτὲ τοῖς οὖσιν ἐπιστατεῖς·
ἔργου γὰρ τόσσου μέρος οὐ μικρόν,
μέροπες συντριβόμεθα [4]) τύχης σάλῳ·
λυσσήεντα δὲ κύματ' ἐπίσχες,
ᾗτε μέγαν πηδαλιουχεῖς πόλον,
ἁρμονίῃ καὶ γῆν στερεώσας [5]).

LIBRI I METRUM VI.

Τὸ ἕκτον εἶδος ἀντισπαστικόν [6]) ἐστιν, ἀναμεμιγμένον ἰαμβικῇ συζυγίᾳ, δίμετρον ἀκατάληκτον [7]), ὃ καλεῖται γλυκώνειον. Περὶ δὲ τοῦ ἀντισπάστου προεγράφη ἐν τῷ τετάρτῳ·

1) i. accusatur, ut *φεύγειν δίκην.*
2) i. ubi placet, libet. In seqq. Cd. *βία.*
3) Pro *ἐπιδὲ;* defendi potest ex analogia vv. *σχὲς, φρὲς* etc.; cf. Buttmann Gramm. Graec. T. I. p. 519 sq., et de accentu Göttling. §. 17.
4) Proceleusmaticus pro anapaesto.
5) Cd. *στερέωσας;* an *στερέωσον* ?
6) Cd. *ἀναπαιστικόν.*
7) Cd. *εὐκατάληκτον.*

ἐχρήσατο δὲ τούτῳ πεντάκις, ἐνταῦθά τε καὶ ἐν τῷ ὄττ' [1]) οὖν κόσμος ἐν ἀσφαλεῖ· καὶ ἐν τῷ εὐδαίμων ὁ λαβὼν σθένος [2]), καὶ ἐν τῷ νῆα νηρικίου ταγοῦ [3])· καὶ ἔτι ἐν τῷ ἤνεγκεν [4]) πάλαι ἡ στοά. Πλὴν ἔτι ἐν τῷ νῆα νηρικίου ταγοῦ τὸν ἀντίσπαστον οὐκ ἀπὸ σπονδείου καὶ τροχαίου, ὥςπερ ὅτε ταῖς ἰαμβικαῖς συζυγίαις ἀναμίγνυται, ἐποίησεν, ἀλλ' ἀπὸ δύο τροχαίων.

VI.

Cum Phoebi radiis grave
Cancri sidus inaestuat,
Tum qui larga negantibus
Sulcis semina credidit,
Elusus Cereris fide,
Quernas pergat ad arbores.
Nunquam purpureum nemus
Lecturus violas petas,
Cum saevis Aquilonibus
Stridens campus inhorruit;
Nec quaeras avida manu
Vernos stringere palmites,
Uvis si libeat frui;
Auctumno potius sua
Bacchus munera contulit.
Signat tempora propriis
Aptans officiis Deus,
Nec, quas ipse coercuit,
Misceri patitur vices.
Sic quod praecipiti via
Certum deserit ordinem,
Laetos non habet exitus.

Ἦμος γ' ἠελίου πυρὶ
ἄστρον καρκίνου αἴθεται,
ὃς μὴ δεχνυμένῃ [5]) σπόρον
πίστευσεν χθονὸς αὔλακι,
ψευσθεὶς ἐλπίδος οὗτοσὶ
μαίεσθω βαλάνους δρυός.
Μὴ πᾶν [6]) πορφύρεον νέμος
ζητήσῃς ἀγερεῖν ἴα,
εὖτ' αἰνοῖς βορέαις πέδον
φρίσσει κάρτα κυκώμενον·
μήδ' αὖ δίζεο [7]) χείρεσι,
τρυγᾶν βότρυας ἦν δέον,
τέμνειν ἠρινὰ κλήματα·
ὀπώρῃ [8]) δὲ μάλισθ' ἑὸν
Βάκχος σοι κομίσει δόμα.
Ὥρας τάξε γὰρ ἔμπεδον
ἔργοις ἐν σφετέροις θεός·
οὐδ', ἃς αὐτὸς ἐχώρισε,
συγχεῖσθαι δέχεται τροπάς.
Ὣς [9]) πᾶν, ὃ τροχαλῷ ποδὶ
λείπει στάθμια τάξιος,
οὐκ ἐσθλὴν λάχεν ἔκβασιν.

1) Cd. *ὅτε;* cf. XV.
2) Cf. XXVII.
3) Cf. XXX.
4) Cd. *ἤνεγκε;* cf. XXXVIII.
5) Cd. *δεχνυμένη*. De nova verbi forma cf. Phavorinum et Zonaram p. 491, cujus verba maxima ex parte repetuntur in Etym. M. p. 259, 46 et ab Orione p. 49.
6) i. *πάντως*, nisi malis *πώ*. In seqq. Cd. *πορφύριον*.
7) Cd. *δείζεο*.
8) Cd. *ὀπώρη*.
9) Cd. *ὡς*.

LIBRI I METRUM VII.

Τὸ ἕβδομον εἶδός ἐστι δακτυλικὸν δίμετρον καταληκτικὸν εἰς δισυλλαβίαν [1]), ὃ καλεῖται ἀδώνειον.

VII.

Nubibus atris	*Εἰ νεφέεσσι*
Condita, nullum	*κρύπτεται, οὐδεν*
Fundere possunt	*πεμπέμεν ἴσχει [2])*
Sidera lumen.	*τείρεα φέγγος·*
Si, mare volvens,	*εἰ νότος αἰνός,*
Turbidus Auster	*πόντον ὀρίνων,*
Misceat aestum,	*θάλπεϊ μίσγει*
Vitrea dudum	*τὰ πρὶν ἀγανά,*
Parque serenis	*ἴκελον οἶδμα*
Unda diebus,	*ἠόος αἴγλῃ [3]),*
Mox resoluto	*αἶψα παλαχθὲν*
Sordida coeno	*ἰλύϊ, ὄψει*
Visibus obstat.	*ἀντικάθηται·*
Quique vagatur	*καὶ δ' ὅπερ εἶσιν*
Montibus altis	*ουρεσι μακροῖς*
Defluus amnis,	*μορμύρον [4]) ὕδωρ,*
Saepe resistit	*ὀμμ' ἐπέδησε*
Rupe, soluti	*ῥωγάδος αὐτῷ*
Objice saxi.	*λυομένοιο [5]).*
Tu quoque si vis	*Καὶ σὺ δ' εἰ αἱρῇ*
Lumine claro	*ὄμματι λαμπρῷ*
Cernere verum,	*τάτρεκὲς ἀθρεῖν [6]),*
Tramite recto	*ἴθματι δ' εὐθεῖ*
Carpere callem,	*ἀτραπὸν εὑρεῖν·*
Gaudia pelle,	*ἡδονὰς [7]) ὦσον*

1) Cd. *δισυλλαβίαν.*
2) Cd. *ἴσχι.*
3) Cd. *αἴγλη.*
4) Syllaba media brevi pro *μορμῦρον.*
5) Cd. *λυμένοι ὃ*, quae correxi. Quod praecedit *αὐτῷ*, positum est pro *αὐτὸ* vel *αὐτοῦ*.
6) Cd. *τἀτρεκκὲς κἀθρεῖν.*
7) Syllaba ultima correpta. Quae sequuntur addidi de meo; exciderunt ni fallor propter v. *ὦσον* repetitum.

Pelle timorem,	[καὶ φόβον ὦσον],
Spemque fugato,	ἐλπὶς ἀπέστω
Nec dolor adsit.	δεινά τε λύπης·
Nubila mens est	νοῦς δνοφερὸς[1]) γὰρ
Vinctaque frenis,	καὶ φιμόληπτος[2]),
Haec ubi regnant.	οὗ τάδε ἄρχει.

LIBRI II METRUM I.

Τὸ ὄγδοον εἶδός ἐστιν ἰαμβικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται ἱππωνάκτειον καὶ χωλόν. Τὰ δὲ ἰαμβικὰ μέτρα δέχεται κατὰ μὲν τοὺς περισσοὺς πόδας ἴαμβον, σπονδεῖον, χορεῖον[3]), δάκτυλον καὶ ἀνάπαιστον· καὶ ὅταν μὲν ἀρχιλόχειον ᾖ, δέχεται κατὰ τὸν ἕκτον πόδα πυῤῥίχιον, ἐνταῦθα δὲ καὶ σπονδεῖον καὶ τροχαῖον ὡς ἱππωνάκτειον. Ἐχρήσατο δὲ τούτῳ δίς, ἐνταῦθά τε καὶ ἐν τῷ ὅστις βαθείᾳ[4]) τἀτρεκὲς διφᾷ γνώμῃ.

Haec cum superba verterit vices dextra,
Et aestuantis more fertur Euripi,
Dudum tremendos saeva proterit reges,
Humilemque victi sublevat fallax vultum;
Non illa miseros audit; haud curat fletus;
Ultroque gemitus, dura quos fecit, ridet.
Sic illa ludit, sic suas probat vires

VIII.

Ἡδ᾽[5]) ἀνατρεπουσα χειρὶ κομπηρᾷ[6]) τάξιν,
κυκωμένου δίκην τε μαιμῶσ᾽ Εὐρίπου,
πρήνιξ᾽[7]) ἀνοικτὶ κοιράνους φοβεροὺς πρόσθεν,
τοῦ κειμένου δ᾽ ὕψωσεν ἡ φέναξ κόρσην[8])·
ἥδ᾽ οὐκ ἐπιστρέφετ᾽, οὐδ᾽ ἀκούει δυστήνων
θρήνους· ἐπεγγελᾷ[9]) δὲ δεινοῖς οἷς δρᾶσεν.
Ὡς ἥδε παίζει, τὼς ἑὴν δείκνυσ᾽ ἀλκήν,

1) Cd. *δροφερὸς* et postea *οὐτάδε.*
2) i. vincta frenis; vox nova.
3) i. q. *τρίβραχυν.*
4) Cd. *βαθεία*; cf. XXVI.
5) *Τύχη.*
6) Cd. *κομπτῆρα* et postea *μαιμώσ᾽.*
7) Cd. *προίνιξ*; de forma verbi pro *πρήνισ᾽* cf. Buttmann Gramm. Gr. §. 97 N. 7. Vox *ἀνοικτί* i. sine misericordia deest lexicis; at legitur apud Zonaram p. 226 et Phavorinum.
8) i. caput. Cd. *κόρσιν. ἡ δ᾽.*
9) Cd. *ἐπαγγελᾶ.*

Suique magnum monstrat ostentum, si quis
Visatur una stratus ac felix hora.

ὑπέρμεγα σφέτερόν[1]) τε φαίνει τέρας, ἥν τις
μιᾷ φανῇ δείλαιος ὄλβιος θ' ὥρᾳ.

LIBRI II METRUM II.

Τὸ ἔνατον[2]) εἶδός ἐστιν ἀντισπαστικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται ἀσκληπιάδειον, μόνην τὴν τελευταίαν συζυγίαν ἔχον ἰαμβικήν, τῶν δὲ λοιπῶν τὴν μὲν ἡγουμένην ἐκ σπονδείου καὶ τροχαίου. Τούτῳ δὲ ὑπέταξεν ἕτερον ἀντισπαστικὸν ἑφθημιμερές, ὅ ἐστι δίμετρον καταληκτικόν, τὸ καλούμενον φερεκράτειον, ἐκ σπονδείου καὶ τροχαίου καὶ ἔτι ἰάμβου καὶ μιᾶς συλλαβῆς. Ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

Si, quantas rapidis flatibus incitus
  Pontus versat arenas,
Aut quot stelliferis edita noctibus
  Coelo sidera fulgent,
Tantas fundat opes, nec retrahat manum
  Pleno Copia cornu:
Humanum miseras haud ideo genus
  Cesset flere querelas.
Quamvis vota libens excipiat Deus
  Multi prodigus auri,

IX.

Ἢν, ὅσσην ταχιναῖς κινύμενος πνοαῖς
  πόντος ψάμμον ἑλίσσει,
ἢ ὅσσ' ἀστροφόροις νυξὶ πεφασμένα
  ὕψου τείρεα λάμπει,
τόσσον γ'[3]) εὐπορίη ὄλβον ἐπεγχέῃ
  πλήρῃ χερσὶ κεραίῃ,
οὐ θνητῶν παρὰ τοῦτ' ἔθνος ὀϊζυρὰν[4])
  θρηνεῖν παύσεται αἶσαν.
Κἢν εὐχὰς δὲ δέχητ' ἀσπασίως θεός,
  πολύχουν πλοῦτον ὀπάζων,

1) Cd. σφετέροις et paulo post ἦν — φάνη — ὧρα.
2) Cd. ἕνατον.
3) Cd. δ'.
4) Cd. οἰζυράν.

Et claris avidos ornet honoribus:
    Nil jam parta videntur,
Sed, quaesita vorans, saeva rapacitas
    Altos pandit hiatus.
Quae jam praecipitem frena cupidinem
    Certo fine retentent,
Largis cum potius muneribus fluens
    Sitis ardescit habendi?
Nunquam dives agit, qui trepidus gemens
    Sese credit egentem.

καὶ τιμαῖς ἀκορέστους στέφη, οὐδὲ ἓν [1])
    τὰ κτηθέντα δοκοῦσιν·
ἀλλ' ουν ταῦτα λαφύσσουσ' [2]) ἡ ἀπληστία
    ἕτερ' αὖ χάσματ' ἀνοίγει.
Τίς δὴ κημὸς ὁρῷ [3]) τὴν ἐπιθυμίαν
    σπέρχουσάν γε καθίζει,
εὖτ', εἰ δῶρα τύχης μᾶλλον ἐπιῤῥέοι,
    ἔρος [4]) αὔξει πλέον ὄλβου;
Οὐκ ἂν πλούσιος εἴη, ὃς ἀεὶ στένων
    πτωχόν γ' οἴεται αὐτόν.

LIBRI II METRUM III.

Τὸ δέκατον εἶδός ἐστι χοριαμβικὸν τρίμετρον καταληκτικόν, ὃ καλεῖται σαπφικόν, ἔχον τὴν μὲν πρώτην συζυγίαν [5]) ἐκ τροχαίου καὶ σπονδείου, τὴν δὲ δευτέραν ἐκ καθαροῦ χοριάμβου, τὴν δὲ κατακλεῖδα ἰαμβικήν· τούτῳ δὲ ὑπέταξε γλυκώνειον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ἕκτῳ.

Cum polo Phoebus roseis quadrigis
    Lucem spargere coeperit,

X.

Εἰς πόλον φοῖβου ῥοδόεντι [6]) δίφρῳ
    αἴγλην ἀρχομένου σκεδᾷν

1) Cd. *στέφη οὐδεέν.*
2) Cd. *λαφύσσου'*, quasi *λαφύσσουε.* In seqq. Planudes alios, quod in Cod. Erlang. est pro altos, vertit per *ἕτερα.*
3) Cd. *ὅρῶ* et postea *καθέζει*, quod noli cum Etymol. Gud. p. 290, 32 defendere; ibi enim legendum est *καθέξει* pro *καθέζει.*
4) Cd. *ἔρως* contra metrum; postea idem *ὄλβον.*
5) Cd. *συνζυγίαν.*
6) Cd. *ῥοδέοντι.*

Pallet albentes hebetata vultus
Flammis stella prementibus;
Cum nemus flatu Zephyri tepentis
Vernis irrubuit rosis,
Spiret insanum nebulosus Auster,
Jam spinis abeat decus.
Saepe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus,
Saepe fervientes Aquilo procellas
Verso concitat aequore.
Rara si constat sua forma mundo,
Si tantas variat vices,
Crede fortunis hominum caducis,
Bonis crede fugacibus.

ὠχριᾷ γλαυκουμενα ἀμβλὺν[1]) ὦπα
ἄστρ' ἀκτῖσι πεδούμενα·
εἰ[2]) νέμος πνοιῇ ζεφύροιό γ' εὔπνου
φοίνιξ' ἄνθεσιν ἠρινοῖς,
λυσσάδος[3]) πνεύσαντος ἄφαρ νότοιο,
κόσμον ῥίψαι[4]) ἄκανθ' ὁμοῦ.
Νῦν μὲν οὖν ἅλς εὔδιος αἰθριάζει,
τηροῦσ' ἄψοφα κύματα,
νῦν δὲ παφλάζοντα σάλον, θάλασσαν
στρωφῶν, στήσατο καικίας,
Ἄστατον γοῦν κόσμου[5]) εἰ ἔστιν εἶδος,
εἰ τόσσαι φέρεται στροφαῖς,
δὴ τύχῃ[6]) πίστευε βροτῶν ἀκίδνῃ
φεύγουσίν τ' ἀγαθοῖς τύχης·

1) Cd. ἀμβλήν; de forma communi ἀμβλύν pro ἀμβλεῖαν cf. Buttm. Gr. Gr. §. 62, 1. N. 1.
2) Cd. εἰς ν. πνοιὴ ζεφύρου τό γ' εὔπνους φοίνιξ ἀ.
3) Cd. λύσσαδος. Adjectivum feminini generis cum substantivo masculino conjunctum; cf. Matth. Gr. Gr. §. 112 N. 2.
4) Cd. ῥίψαν.
5) Cd. κόσμον.
6) Cd. τύχη — ἀκιδνῆ.

Constat aeterna positumque lege est,
Ut constet genitum nihil.

θέσμιον γὰρ ταΐδιον[1]) *τέθειται*
μηδὲν γιγνόμενον μένειν.

LIBRI II METRUM IV.

Τὸ μὲ εἶδός ἐστιν ἰαμβικὸν δίμετρον καταληκτικόν, ὃ καλεῖται ἀνακρεόντειον· τούτῳ δὲ ὑπέταξε φερεκράτειον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ἐννάτῳ. Ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

XI.

Quisquis volet perennem
Cautus ponere sedem,
Stabilisque nec sonori
Sterni flatibus Euri,
Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum,
Montis cacumen alti,
Bibulas vitet arenas.
Illud protervus Auster
Totis viribus urget;
Hae pendulum solutae
Pondus ferre recusant.
Fugiens periculosam
Sortem sedis amoenae,
Humili domum memento
Certus figere saxo.
Quamvis tonet ruinis
Miscens aequora ventus,
Tu conditus quieti,
Felix robore valli,

Πᾶς τις θέλων διαρκὲς
πῆξαι δῶμα βεβαίως,
μίμνειν τ᾽ ἀεὶ συνεστὼς
ἀστεμφής τ᾽ ἀνέμοισι,
πόντου τ᾽ ἀπειλέοντος
ῥοθίων δῆτ᾽ ὀλιγωρεῖν,
ὄρεος φυλάξετ᾽ ἄκρην
ψάμαθόν τ᾽ εὐστυφέλικτον[2])·
τὴν μὲν γὰρ αἰνὸς εὖρος
πάσῃ[3]) *ἰσχύϊ βάλλει,*
ἡδ᾽ αὖ γε χαυνότητι
οὐχ ἕξει βάρος οἴσειν.
Σφαλερὴν τύχην σὺ φεύγων
μεγάρων ἁβροδιαίτων,
φράζευ μέλαθρ᾽ ἐρυμνὰ
χθαμαλῇ χοιράδι ῥιζοῦν.
Κἂν γὰρ θοὸν ῥοθίσῃ[4])
στρωφῶν πόντον ἀήτης,
ἀλλ᾽ ἀσφαλὴς σὺ μίμνων,
θεμέθλων ὄλβιος ἀλκῇ,

1) Cd. *γὰρ τ᾽ ἀΐδιον.*
2) Vox nova. In Cod. Boethii apud Planudem pro bibulas aliud fuisse videtur vocabulum.
3) Cd. *πάσῃ* et vs. 16 *χθαμαλῆ.*
4) Vocabulum novum a v. *ῥόθιον* i. q. *ῥεῦμα.*

Duces serenus aevum,
Ridens aetheris iras.

αἰῶν' ἄριστον ἄξεις,
ἀλογῶν ἤέρος ὀργῆς.

LIBRI II METRUM V.

Τὸ ιβ´ εἶδός ἐστιν ἀναπαιστικὸν ἑφθημιμερές, ὃ καλεῖται παροιμιακόν, δίμετρον καταληκτικόν. Ἐχρήσατο δὲ τούτῳ δίς, ἐνταῦθά τε καὶ ἐν τῷ[1]) ὁ θέλων βασιλεὺς μέγας εἶναι.

Felix nimium prior aetas,
Contenta fidelibus arvis,
Nec inerti perdita luxu,
Facili quae sera solebat
Jejunia solvere glande;
Nec Bacchica munera norat
Liquido confundere melle,
Nec lucida vellera Serum
Tyrio miscere veneno.
Somnos dabat herba salubres,
Potum quoque lubricus amnis,
Umbras altissima pinus.

XII.

Ὡς ὄλβιος ὢν ὁ πρὶν αἰών,
μικροῖς[2]) ἀγαπῶν πεδίοισι,
σπατάλαις τ' οὐκ ἔκλυτος ἀρχαῖς,
σχεδίην τ' εἰς βουλυτὸν ἦθὰς
δαῖτ' ἀκροδρύοισι ποιεῖσθαι·
βάκχου δόσιν οὐκ ἐδάησαν
κεῖνοι μέλιτι ξυνυφαίνειν,
οὐδ' ἀγλαὰ νήματα Σηρῶν
Τυρίων γε χρώματι βάπτειν.
Ὑγιὲς κείνοις πόα λέκτρον,
πόμα δ' αὖ ἐδίδου ῥέον ὕδωρ,
σκίαν δὲ πίτυς λοφόεσσα[3]).

1) Cf. XX.
2) Cd. μακροῖς ἀγαπῶ παιδίοισι.
3) Cd. λοφόεσσιν; cf. IV, 10.

Nondum maris alta secabat,
Nec mercibus undique lectis
Nova litora viderat hospes.
Tunc classica saeva tacebant,
Odiis neque fusus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma.
Quid enim furor hosticus ulla
Vellet prior arma movere,
Cum vulnera saeva videret,
Nec praemia sanguinis ulla?
Utinam modo nostra redirent
In mores tempora priscos!
Sed saevior ignibus Aetnae
Fervens amor ardet habendi.
Heu! primus quis fuit ille,

Οὔπω πέλαγος κεχάρακτο,
οὐδ' ἐμπορίας ξυναγείρων
ἴδεν ἔμπορος χθόνα καινήν.
Τότε ναυμαχία[1]*) τ' ἐκέκρυπτο,*
μίσει τε δριμεῖ λύθρος οὔπω
φοίνιξε πέδον[2]*) βλοσυρωπόν·*
τί ποτ' εἶχε γὰρ ἔχθριος ὀργὴ
πρότερον τότε τεύχεα κινεῖν,
ὁπότε πληγὰς μὲν ἑώρων[3]*),*
ἆθλον δ' ὑπὲρ αἵματος οὐδέν;
Ὄφελόν γ' οἱ νῦν ἐπανελθεῖν[4]*)*
καιροὶ πρὸς ἔθη τὰ παλαιά·
αὖτ'[5]*) ὀξύτερος πυρὸς Αἴτνης*
φιλοχρηματίης πόθος αὔξει.
Φεῦ, τίς πέλε πρῶτος, ὅς ἄχθος

1) Cd. *ναυμαχίαις.*
2) In Codice Boethii, quo Maximus usus est, scriptum fuit arva, quod Erlang. et 2 Mogunt. habent, pro arma, ut vs. seq. hosticus, quod in iisdem Codd. legitur.
3) ut in Cod. 1 Mogunt. viderent.
4) Cd. *ἐπανῆλθον.*
5) Cd. *εὖτ'*. Quod sequitur *ὀξύτερος* scripsi pro *ὀξύτορος.*

Auri qui pondera tecti
Gemmasque latere volentes,
Pretiosa pericula fodit?

χρυσοῖο καλυπτομένοιο
κρύπτειν τε λίθους ἐθέλοντας,
σεπτὸν μάλα πῆμ' ἀνόρυξεν;

LIBRI II METRUM VI.

Τὸ ιγ' εἶδός ἐστι χοριαμβικὸν τρίμετρον καταληκτικόν, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ δεκάτῳ· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ δίς, ἐνταῦθά τε καὶ ἐν τῷ φύλοπιν δὶς πέντ' ἐτέεσσ'[1]) *ἀνύσας.*

Novimus quantas dederit ruinas,
Urbe flammata patribusque caesis,
Fratre qui quondam ferus interemto
Matris effuso maduit cruore,
Corpus et visu gelidum pererrans,
Ora non tinxit lacrimis, sed esse
Censor extincti potuit decoris.
Hic tamen sceptro populos regebat,
Quos videt condens radios sub undas

XIII.

Ἴδμεν ὅσσας[2]) *εἰςεφόρησε κῆρας,*
ἄστυ μὲν πρήσας τὰ τέλη τε κτείνας,
ὃς κάσιν σφάξας ποτέ γ' ὠμοθύμως
μητρὸς αὖ ῥεύσαντι λύθρῳ διάνθη.
Πτῶμα τῆς[3]) *ἐκψύξαν ὁρῶν, ὀπωπὰς*
δακρύοις οὐ ῥάντισεν[4]), *ἀλλὰ κρίνειν*
τῆςδ' ἐτόλμησεν τὸ μαρανθὲν εἶδος.
Οὗτος ἔμπης[5]) *στέμμασιν ἦρχε δήμων,*
οὓς βλέπει κρύπτων φάος ἐν ῥεέθροις

1) Cd. *ἐτέσ'*; cf. XXXIV.
2) Cd. *ὄσας.*
3) An *τῆςδ'*?
4) Cd. *ῥαντίσειν* et post *ἐτόλμησε.*
5) Cd. *ἔμπτης* et postea *ἦχε.*

Phoebus, extremo veniens ab ortu;
Quos premunt septem gelidi Triones;
Quos Notus sicco violentus aestu
Torret, ardentes recoquens arenas.
Celsa num tandem valuit potestas
Vertere insani rabiem Neronis?
Heu gravem sortem, quoties iniquus
Additur saevo gladius veneno!

φοῖβος, ἥκων ἀντολίης ἀπ᾽ ἄκρης,
οὓς ὁρίζει ψύχει κυκλὰς Ἄρκτος,
οὓς νότος κραύραις ἀλέαις[1]) βίαιος,
φεψαλῶν ἄμμον πυρόεσσαν, αἴθει·
μήτι γοῦν ἔσχ᾽ ἡ περίοπτος[2]) ἀρχὴ
λύσσαν ἐξῶσαι σκολιοῦ[3]) Νέρωνος;
Φεῦ τύχης δεινῆς, ὅτε δὴ δαφοινοῖς
φαρμάκοισι προστίθεται μάχαιρα.

LIBRI II METRUM VII.

Τὸ ιδ᾽ εἶδός ἐστιν ἰαμβικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον[4]), ὃ καλεῖται ἀρχιλόχειον[5])· τούτῳ δὲ ὑπέταξεν ἰαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται ἀνακρεόντειον. Ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

Quicunque solum mente praecipiti petit
Summumque credit gloriam,
Late patentes aetheris cernat plagas
Arctumque terrarum situm;

XIV.

Ὁ δὴ διώκων δόξαν, ὡς καλῶν ἄκρον
ταύτην δοκῶν, ὅλῃ[6]) φρενί,
παπταινέτω χῶρον μὲν εὐρὺν[7]) αἰθέρος
στεινήν τε γῆς πάσης θέσιν,

1) i. aestu.
2) Cd. *περίοπο.*
3) Planudes legit in codice suo Boethii pravo, quod in Erlang. et 2 Mogunt. exstat.
4) Cd. *καταληκτικόν.*
5) Cd. *ἀρχιερόχειον.*
6) Cd. *ὅλη.*
7) Cd. *εὐρὴν.*

Brevem replere non valentis ambitum
    Pudebit aucti nominis.
Quid o superbi colla mortali jugo
    Frustra levare gestiunt?
Licet remotos fama per populos means
    Diffusa linguas explicet,
Et magna titulis fulgeat claris domus,
    Mors spernit altam gloriam.
Involvit humile pariter et celsum caput,
    Aequatque summis infima.
Ubi nunc fidelis ossa Fabricii jacent?
    Quid Brutus aut rigidus Cato?
Signat superstes fama tenuis pauculis
    Inane nomen literis.
Sed quod decora novimus vocabula,

καὶ τοὔνομ' αἰσχυνθήσεται, κἂν ᾖ μέγα,
    μὴ σχὸν βράχυ πληροῦν πέδον.
Τίπτ', ὦ θρασεῖς, τράχηλον ἐκ θνητῶν ζυγοῦ
    μάτην ἀείρειν σπεύδετε;
κἂν γὰρ διαπτᾶσ' [1]) *εἰς τὰ μακράν πὴ γένη*
    φήμη σὸν οὔνομα θροῇ,
φαιδρῷ δὲ λάμπῃ [2]) *σὸς δόμος κάλλει, μόρος*
    δόξαν πτύει μετήορον·
ῥίπτει δ' ὁμῶς ταπεινὸν ὑψηλὸν τ' ἄγαν,
    ἰσοῖ τε τἄνω τοῖς κάτω.
Ποῦ νῦν γὰρ ὀστᾶ πιστὰ Φαβρικίου μένει [3]);
    ποῦ Βροῦτος ἢ στεῤῥὸς Κάτα;
ἰσχνή τις ἔτι φήμη κενὸν τῶνδ' [4]) *οὔνομα*
    τυτθῷ παριστᾷ γράμματι·
μὴ γὰρ λογύδρια [5]) *σεμνὰ μαθόντες εξομεν*

1) Cd. *διαπτᾶς*.
2) Cd. *λάμπει*.
3) Planudes habuit manet in Cod. suo, quod est in Erl. et 2 Mogunt.
4) Cd. *τῶν δ'* et postea *τυτθῷ*.
5) Zonaras p. 1318 *λογύδριον. ὁ μικρὸς λόγος*. Du Cange Glossar. T. II p. 823 male alteram quoque formam *λογίδριον* probat.

Num scire consumtos datur?
Jacetis ergo prorsus ignorabiles,
Nec fama notos efficit.
Quodsi putatis longius vitam trahi
Mortalis aura nominis,
Cum sera vobis rapiet hoc etiam dies,
Jam vos secunda mors manet.

καὶ τοὺς δαμέντας εἰδέναι;
Κεῖντ' οὖν ἄγνωστοι, μηδε[1]*) τῆς φήμης σφέας*
κραίνειν ἐχούσης γνωρίμους[2]*)·*
ὥστ' εἰ δοκεῖ γε μακρότερον ἕλκειν βίον
φήμης βροτείας τῷ πτερῷ,
εὖτ' ὔμμε[3]*) καὶ τοῦδ' ἦμαρ ὄψιμον στερῇ,*
ἕτερος μένει γ' ὑμᾶς πότμος.

LIBRI II METRUM VIII.

Τὸ παρὸν εἶδος γλυκώνειόν ἐστι τὸ αὐτὸ ὂν[4]*) τῷ ἕκτῳ.*

XV.

Quod mundus stabili fide
Concordes variat vices;
Quod pugnantia semina
Foedus perpetuum tenent;
Quod Phoebus roseum diem
Curru provehit aureo;
Ut, quas duxerit Hesperus,
Phoebe noctibus imperet;
Ut fluctus avidum mare
Certo fine coerceat;
Ne terris liceat vagis

Ὀττ' οὖν κόσμος ἐν ἀσφαλεῖ
συμφώνους δέχεται τροπάς,
καὶ στοιχεῖα μαχούμενα[5]*)*
σπονδὴν ἀέναον φέρει·
ὀττ' ἠοῦς φάος ηλιος
χρυσοῖς ἅρμασιν ἀμφέπει,
ὄφρ' ἃς ἤγαγεν ἕσπερος
μήνη νυξὶν ἐπιστατῇ·
οττ' οἶδμ' Ἀμφιτρίτη θοὸν
εἵργει δὴ παγίοις ὅροις,
οὐδ' ἴσχει χθόν' ἐς ἄπλετον

1) Cd. *μὴ δὲ.*
2) Cd. *γνωρίμως* cum suprascripto *ους.*
3) Cd. *εὖ τύμμε κ. τοῦ δ' ἧμαρ.*

4) Cd. *ὂν.*

5) Cd. *ἀμαχούμενα* et postea *ἀένναον.*

Latos tendere terminos;
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens
Et coelo imperitans amor.
Hic si frena remiserit,
Quidquid nunc amat invicem,
Bellum continuo geret,
Et, quam nunc socia fide
Pulchris motibus incitant,
Certent solvere machinam.
Hic sancto populos quoque
Junctos foedere continet;
Hic et conjugii sacrum
Castis nectit amoribus;
Hic fidis etiam sua
Dictat jura sodalibus.
O felix hominum genus,
Si vestros animos amor,
Quo coelum regitur, regat.

βάλλειν κύματ᾽ ἀπείριτα·
ταῦθ᾽ οὕτως ἀκόλουθ᾽ ἑνοῖ,
ἥ[1]) γῆν, πόντον, ὄλυμπον αὖ
ἰθύνει, φιλία μόνη.
Ἢδ᾽ οὖν, ἢν χαλάσῃ φιμόν,
πάντ᾽ ἄλληλα φιλοῦντα νῦν
ὑσμίνην ἀθρόως ἀρεῖ·
καὶ δ᾽ αὖ τοῦτο τὸ πᾶν, ὅπερ
εὐκίνητον ἄγουσι νῦν,
νεικήσουσι διασπάσαι.
Αὕτη δημοτικὰ στίφη
συνδεῖ, σπενδόμενα σφίσιν·
αὕτη συζυγίης θέμιν
σεμνοῖς ἐμπεδόει πόθοις.
αὕτη καὶ γλυκερὸν νόμον
πιστῆς ἥρμοσ᾽ ἑταιρίης.
Ὦ θνητὸν γένος ὄλβιον,
εἴ γ᾽ ὑμῶν φιλίᾳ[2]) νόος,
ᾗπερ καὶ πόλος, ἤγετο.

LIBRI III METRUM I.

Τὸ πέντε[3]) καὶ δέκατον εἶδος τρισὶ δακτύλοις καὶ ἰάμβῳ συνίσταται, καὶ καλεῖται φαλαίκειον[4])· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

Qui serere ingenuum volet agrum,
Liberat arva prius fruticibus,

XVI.

Σπείρεμεν εἴ τις ἐς[5]) ἀγρὸν ἐθέλει,
ἀγριάδας[6]) πρότερόν γ᾽ ἀφελέτω,

1) Cd. ἥ; postea *μόνη*.
2) Cd. *φιλία* et postea *ἥπερ*.
3) Sic in Cod. pro ἕξ, quia carmen prius, quemadmodum omnia, quibus v. *παρὸν* additum vides, non est numeratum.
4) Immo est *Ἀλκμανικὸν μείουρον;* cf. Grotefend. Grammat. Lat. T. II §. 108, 4.
5) Cd. *εἰς*.
6) i. *ἀγριαμπέλους*, frutices.

Falce rubos silicemque resecat,
Ut nova fruge gravis Ceres eat.
Dulcior est apium mage labor,
Si malus ora prius sapor edat.
Gratius astra nitent, ubi Notus
Desinit imbriferos dare sonos.
Lucifer ut tenebras pepulerit,
Pulchra dies roseos agit equos.
Tu quoque, falsa tuens bona prius,
Incipe colla jugo retrahere;
Vera dehinc animum subierint.

πρὸς δὲ βάτον τε θάμνον τε τεμέτω,
λήϊον ὡς νέον εὔσταχυ φέρῃ[1])·
λαρότερον μέλι γὰρ μάλα δοκεῖ,
εἰ πικρότης κακυνεῖ στόμα πάρος·
Τείρεα τερπνότερον μετὰ νότον
ὀμβροφόρον παύσαντα[2]) σελαγεῖ·
ἀχλὺν[3]) ἑωςφόρος εὖτε κεδάσει,
ἥλιος ἡδύτερος δίφρον ἐλᾷ.
Ψευδὲς ἰδὼν ἀγαθὸν σύ τε πάρος,
τὸν ζυγὸν αὖ[4]) σέο βάλλ' ἀπὸ δέρης
νητρεκίῃ[5]) δέ μιν εἶθ' ὑπάγαγε.

LIBRI III METRUM II.

Τὸ παρὸν εἶδος ἀναπαιστικόν ἐστι, τὸ αὐτὸ ὂν τῷ πέμπτῳ.

Quantas rerum flectat habenas
Natura potens, quibus immensum

XVII.

Τίνα τῶν ὄντων ἡνί' ἑλίσσει
φύσις ἡ κρατερή, πρὸς δὲ νόμοις τίσι[6])

1) Cd. φέρει.
2) Cd. πάσαντα. V. παύειν intransitivam habet h. l. significationem, ut saepissime.
3) Cd. ἀχλὴν.
4) Cd. οἱ.
5) Cd. νητρεκίη. Vox nova, quae lexicis deest.
6) Cd. τισί.

Legibus orbem provida servet,
Stringatque ligans irresoluto
Singula nexu, placet arguto
Fidibus lentis promere cantu.
Quamvis Poeni pulchra leones
Vincula gestent, manibusque datas
Captent escas, metuantque trucem
Soliti verbera ferre magistrum:
Si cruor horrida tinxerit ora,
Resides olim redeunt animi,
Fremituque gravi meminere sui;
Laxant nodis colla solutis,
Primusque lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras.
Quae canit altis garrula ramis

κόσμον ὅλον πινυτῶς πολυωρεῖ[1]*),*
καὶ σφίγγουσ᾽ ἀλύτῳ συνέχει δὴ
δεσμῷ ἕκαστα, δοκεῖ μοι λιγυραῖς
χορδαῖς ᾅδουσαν[2]*) διατρανοῦν.*
Εἰ καὶ δεσμὰ φέρουσι λέοντες
λίβυες, χερσίν τε τιταινομένην
μάρπτουσι βορήν, τρομέουσίν τε
παιδευτὴν μάστιγ᾽ ὑφορώμενοι·
ἢν λύθρῳ βάψειαν[3]*) ἑὸν στόμα,*
θυμὸν ἄγειραν ἄφαρ λωφῶντα[4]*),*
βρυχηθμοῦ βαρέος μνησθέντες,
φρίξαν τ᾽ αὐχένας ἄμμα λύοντες,
πρῶτος δ᾽ αἱμαλέοις ὑπ᾽ ὀδοῦσι
μήνιδος ἤντετο λειοντοκόμος[5]*).*
Ἡ δ᾽ ὑψικόμοις δένδρεσιν ᾅδει,

1) Cd. *πολῆνρεῖ*. Addidi *καί*, quod sequitur, de meo.

2) Noli corrigere; Philosophia enim loquitur. De accusativo cum infinitivo pro dativo cf. Matth. §. 536, n.

3) *ἢν* cum optativo; cf. Matth. §. 525, a.

4) Cd. *λοφῶντα*.

5) Cd. *ἤν τε τολειοντο κόμος*. V. *λειοντοκόμος* pro *λεοντοκόμος* novam habet formam.

Ales, caveae clauditur antro;
Huic licet illita pocula melle
Largasque dapes dulci studio
Ludens hominum cura ministret:
Si tamen arcto saliens tecto
Nemorum gratas viderit umbras,
Sparsas pedibus proterit escas,
Silvas tantum moesta requirit,
Silvas dulci voce susurrat.
Validis quondam viribus acta,
Pronum flectit virga cacumen;
Hanc si curvans dextra remisit,
Recto spectat vertice coelum.
Cadit Hesperias Phoebus in undas,
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos vertit ad ortus.

ὄρνις εἰρχθεῖσα παρ' ἠϊθέων,
εἰ καί οἱ γλυκερὸν μὲν πόμ' ἀεὶ
δαψιλέας[1]) τε τροφὰς φιλοκάλως[2])
παίζουσα νέων χεὶρ προτίθησι,
τὰς μὲν συμπατέει σκεδάουσα[3]),
μοῦνα δ' ἀλύουσ' ἄλσεα διφᾷ·
εἴποτε δ' ὄροφον στεινὸν ἀλύξει,
εὐφρόσυνος λόχμης[4]) σκιὰν ἀθρεῖ,
ἄλσεά τ' αὖ κελάδῳ[5]) περιηχεῖ.
Καὶ δὲ βίῃ σθεναρῇ[6]) περιαχθεὶς
πτόρθος κόρσην ἔκλινεν εἰς γῆν·
εἰ δ' ἡ κάμπτουσά μιν ἥσει χείρ,
ὀρθῇ κορυφῇ πόλον αὖ λεύσσει.
Πέσεν ἑσπέριον φοῖβος ἐς οἶδμα,
ἀλλα πορείῃ σιγαλέῃ πάλιν
δίφρον ἐς ἀντολίην διελίσσει.

1) Vox nova.
2) Etymol. Gud. p. 553, 18. *φιλοκαλία· ἡ κατασκευή.*
3) Forma verbi inusitata.
4) Cd. *λόγχμης.*
5) Cd. *τὲ κελαδώς.*
6) Cd. *βίη σθεναρή.*

Repetunt proprios quaeque recursus,
Redituque suo singula gaudent.
Nec manet ulli traditus ordo,
Nisi quod fini junxerit ortum,
Stabilemque sui fecerit orbem.

Ζητεῖ γὰρ ἀεὶ[1]) πᾶν μάλα τάξιν,
χαῖρον ταῖς εἰς τὸ πρὶν ἐπανόδοις,
οὐδ' ὁ δοθείς τινι ῥυθμὸς ἀεὶ μένει,
ἣν μὴ τέλος ᾖ συζυγὲς ἀρχῇ·
ὡς[2]) γὰρ στάσιμον τὸν δρόμον ἕξει.

LIBRI III METRUM III.

Τὸ ις' εἶδος ἰαμβικόν ἐστι τρίμετρον[3]), περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ιδ', ᾧ ὑπέταξεν ἐλεγειακὸν πενθημιμερές, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ.

Quamvis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat avarus opes,
Oneretque baccis colla rubri litoris,
Ruraque centeno scindat opima bove:
Nec cura mordax deserit superstitem,
Defunctumque leves non comitantur opes.

XVIII.

Εἰ καὶ χρυσὸν ῥέοντα πηγῆς πλούσιος
ἀπλήστως ἀντλεῖ τῇ φιλοχρηματίῃ,
πόντου δ' ἐρυθροῦ μαργάροις δειρὴν στέφει,
γῆν τέμνει δ' ἐσθλὴν βουσὶν ἀπειρεσίοις[4])·
οὔτ' ἂν μέριμνα[5]) κληρονόμος τοὔδ' ἐκφύγοι,
·οὔτε συνέψεταί οἱ πλοῦτος ἀποιχομένῳ.

1) Cd. αἰεί.
2) Cd. ὥς.
3) Cd. τετράμετρον.
4) Cd. ἀπειλοσίοις.
5) Cd. μερίμναις.

Ales, caveae clauditur antro;
Huic licet illita pocula melle
Largaeque dapes dulci studio
Ludens hominum cura ministret:
Si tamen arcto saliens tecto
Nemorum gratas viderit umbras,
Sparsas pedibus proterit escas,
Silvas tantum moesta requirit,
Silvas dulci voce susurrat.
Validis quondam viribus acta,
Pronum flectit virga cacumen;
Hanc si curvans dextra remisit,
Recto spectat vertice coelum.
Cadit Hesperias Phoebus in undas,
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos vertit ad ortus.

ὄρνις εἰρχθεῖσα παρ᾽ ἠϊθέων,
εἰ καί οἱ γλυκερὸν μὲν πόμ᾽ ἀεὶ
δαψιλέας[1]*) τε τροφὰς φιλοκάλως*[2]*)*
παίζουσα νέων χεὶρ προτίθησι,
τὰς μὲν συμπατέει σκεδάουσα[3]*),*
μοῦνα δ᾽ ἀλύουσ᾽ ἄλσεα διφᾷ·
εἴποτε δ᾽ ὄροφον στεινὸν ἀλύξει,
εὐφρόσυνος λόχμης[4]*) σκιὰν ἀθρεῖ,*
ἄλσεά τ᾽ αὖ κελάδῳ[5]*) περιηχεῖ.*
Καὶ δὲ βίῃ σθεναρῇ[6]*) περιαχθεὶς*
πτόρθος κόρσην ἔκλινεν εἰς γῆν·
εἰ δ᾽ ἡ κάμπτουσά μιν ἥσει χείρ,
ὀρθῇ κορυφῇ πόλον αὖ λεύσσει.
Πέσεν ἑσπέριον φοῖβος ἐς οἶδμα,
ἀλλα πορείῃ σιγαλέῃ πάλιν
δίφρον ἐς ἀντολίην διελίσσει.

1) Vox nova.
2) Etymol. Gud. p. 553, 18. *φιλοκαλία· ἡ κατασκευή.*
3) Forma verbi inusitata.
4) Cd. *λόγχμης.*
5) Cd. *τὲ κελαδώς.*
6) Cd. *βίη σθεναρή.*

Repetunt proprios quaeque recursus,
Redituque suo singula gaudent.
Nec manet ulli traditus ordo,
Nisi quod fini junxerit ortum,
Stabilemque sui fecerit orbem.

Ζητεῖ γὰρ ἀεὶ[1]) πᾶν μάλα τάξιν,
χαῖρον ταῖς εἰς τὸ πρὶν ἐπανόδοις,
οὐδ' ὁ δοθείς τινι ῥυθμὸς ἀεὶ μένει,
ἣν μὴ τέλος ᾖ συζυγὲς ἀρχῇ·
ὧς[2]) γὰρ στάσιμον τὸν δρόμον ἕξει.

LIBRI III METRUM III.

Τὸ ις' εἶδος ἰαμβικόν ἐστι τρίμετρον[3]), περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ιδ', ᾧ ὑπέταξεν ἐλεγειακὸν πενθημιμερές, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ.

Quamvis fluente dives auri gurgite
Non expleturas cogat avarus opes,
Oneretque baccis colla rubri litoris,
Ruraque centeno scindat opima bove:
Nec cura mordax deserit superstitem,
Defunctumque leves non comitantur opes.

XVIII.

Εἰ καὶ χρυσὸν ῥέοντα πηγῆς πλούσιος
ἀπλήστως ἀντλεῖ τῇ φιλοχρηματίῃ,
πόντου δ' ἐρυθροῦ μαργάροις δειρὴν στέφει,
γῆν τέμνει δ' ἐσθλὴν βουσὶν ἀπειρεσίοις[4])·
οὔτ' ἂν μέριμνα[5]) κληρονόμος τοῦδ' ἐκφύγοι,
οὔτε συνέψεταί οἱ πλοῦτος ἀποιχομένῳ.

1) Cd. αἰεί.
2) Cd. ὡς.
3) Cd. τετράμετρον
4) Cd. ἀπειρεσίοις·
5) Cd. μερίμνης

LIBRI III METRUM IV.

Τὸ ιζ' εἶδός ἐστι φαλαίκειον[1]) δακτυλικὸν τετράμετρον ἀκατάληκτον, τὸ καλούμενον ἀρχιλόχειον· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

Quamvis se Tyrio superbus ostro
   Comeret et niveis lapillis,
Invisus tamen omnibus vigebat
   Luxuriae Nero saevientis;
Sed quondam dabat improbus verendis
   Patribus indecores curules.
Quis illos igitur putet beatos,
   Quos miseri tribuunt honores?

XIX.

Εἰ γὰρ καὶ τυρίοις ποτ' ὀστρέοισι
   βρενθύετ', ἠδὲ λίθοις φαεινοῖς,
πλὴν μισούμενος ἐκράτησε πάντων
   φεῦ ὁ Νέρων ἀκόλαστα ῥέζων·
συγκλήτῳ δ' ἐβράβευεν αὖθι τιμὰς
   οἷα κάκιστος ἐὼν ἀτίμους·
τίς γ' εὐδαίμονα νῦν[2]) λογίσσαι ὄγκον,
   ὃν κακοδαίμονες ἐκδιδοῦσιν;

LIBRI III METRUM V.

Τὸ παρὸν εἶδος ἀναπαιστικόν ἐστι παροιμιακόν, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ δωδεκάτῳ[3]).

Qui se volet esse potentem,
Animos domet ille feroces,

XX.

Ὁ[4]) θέλων βασιλεὺς μέγας εἶναι
θυμὸν δαμάσαι δριμὺν[5]) οὗτος,

1) Excidisse videntur *περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ τετάρτῳ, ᾧ ὑπέταξε.*
Cd. *νοῦν λογίσαι τ'*; cf. XX, 8.
3) Cd. *δεκάτῳ.*
4) Addidi *Ὁ*; cf. metrum ad carmen XII.
5) Cd. *δριμην* et antea *δαμάσοι.*

Nec victa libidine colla
Foedis submittat habenis.
Etenim licet Indica longe
Tellus tua jura tremiscat,
Et serviat ultima Thule:
Tamen atras pellere curas
Miserasque fugare querelas
Non posse potentia non est.

μηδ' αὖ ἐπιθυμίῃ αἰσχρῇ
δειρὴν σφετέρην ὑποθείῃ·
κἂν γὰρ γένος ἰνδὸν ἔκαθεν [1]
τὰς σὰς τρομέωσιν [2] *ἐφετμάς,*
Θούλη πυμάτη τέ σοι εἴκῃ,
ἔμπης δὲ μερίμνας ἐλάσσαι,
μελέας λύπας τε διῶξαι
μὴ ἴσχοις [3]*· τόγε δ' οὐ κράτος ἔσται.*

LIBRI III METRUM VI.

Τὸ ιή εἶδός ἐστι δακτυλικὸν ἑφθημιμερές, εἴτε [4]) *τρίμετρον ὑπερκατάληκτον, ὃ καλεῖται ἀλκμανικόν* [5]).

Omne hominum genus in terris
Simili surgit ab ortu;
Unus enim rerum pater est,
Unus cuncta ministrat.

XXI.

Πᾶν μερόπων γένος ἐν γαίῃ
τῆς αὐτῆς ἔφυ ῥίζης·
εἷς γὰρ πάντων ἐστὶ πατήρ,
εἷς, ὃς πάντα διοικεῖ.

1) Cd. *ἔκαθεν*; nisi velis *ἑκάστω* scribere, quod Procopius auctore Phavorino pro *ἑκαστάτω* dixit; *α* h. l. productum est.
2) Cd. *τρομέουσιν*.
3) De optativo sine *ἂν* posito cf. Matth. §. 515, n.
4) Cd. *εἶτουν*.
5) Cd. *ἀλκαμανικόν*. Deesse videntur: *ᾧ ὑπέταξε φερεκράτειον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ἐνάτῳ.*

Ille dedit Phoebo radios,
Dedit et cornua Lunae;
Ille homines etiam terris
Dedit et sidera coelo;
Hic clausit membris animos
Celsa sede petitos.
Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.
Quid genus et proavos strepitis?
Si primordia vestra
Auctoremque Deum spectes,
Nullus degener extat,
Ni vitiis pejora fovens
Proprium deserat ortum.

Κεῖνος[1]) *φοίβῳ δῶκε σέλας,*
μήνῃ δ' αυτε κεραίην·
κεῖνος καὶ χθονὶ δῶκε βροτούς,
πόρε καὶ τεῖρε' ὀλύμπῳ,
καὶ ψυχὰς συνέδησε ῥέθει
θέοθεν δῆτα κιούσας·
τοίνυν ἅπας τις ἐφημερίων
βλάστημ' εὐγενὲς αὔχει[2]).
Τίπτ' οὖν φυσᾶσθε προγόνους[3]);
ἢν γὰρ ῥίζαν ἐς[4]) *ὑμῶν*
ποιητήν τ' ἀπίδητε θεόν,
οὐδεὶς δυςγενὲς αἷμα,
εἰ μὴ ὅς, αὔξων αἰσχρὰ πάθη,
σφετέρην κάλλιπεν ἀρχήν.

1) Cd. *κοῖνος*.
2) Nova significatione, nisi velis *αὔξει*. Hesychius T. I p. 632 et inde Phavorinus *αὐχθῇ· αὐξηθῇ*. Cf. infra XXIV, 9.

3) Cd. *προγόνας*.

4) Cd. *ἐπ'* cum superne scripto *ἐς*; antea *ἣν* pro *ἢν*.

LIBRI III METRUM VII.

Τὸ ιθ' εἶδός ἐστιν ἰαμβικὸν δίμετρον καταληκτικόν, ὃ καλεῖται ἀνακρεόντειον· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

XXII.

Habet omnis hoc voluptas,	*Φύσις ἡδονῆς ἁπάσης*
Stimulis agit fruentes,	*μετὰ τέρψιος προχύτας*[1])
Apiumque par volantum,	*μέροπας*[2]) *μύωπι νύσσειν,*
Ubi grata mella fudit,	*ἀπιοῦσαν αὖ μελίσσης*
Fugit et nimis tenaci	*τρόπον ἐμμόναις βολαῖσι*
Ferit icta corda morsu.	*κραδίην ἄγαν τιτρώσκειν.*

LIBRI III METRUM VIII.

Τὸ κ' εἶδος ἀντισπαστικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον[3])· *ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.*

Eheu, quam miseros tramite devio
 Abducit ignorantia!
Non aurum in viridi quaeritis arbore,
 Nec vite gemmas carpitis;
Non altis laqueos montibus abditis,
 Ut pisce ditetis dapes;

XXIII.

Αἶ αἶ τίς μελέους πλαζομένους τρίβου
 ἄγνοια[4]) *θνητοὺς ἐκτρέπει.*
Οὐ χρυσόν γε τρυγῶσι χλοερῷ φυτῶν
 ἢ μαργάρους ἐξ ἀμπέλου,
οὐδ' ἄρκυς τανύουσιν[5]) *κατ' ὄρη μακρά,*
 θέλοντες ἰχθύσι τρυφᾷν,

1) Cd. *προχύσας* sine sensu; *οἱ προχύται* sunt omnia, quae honoris causa effunduntur. Penultima h. l. producta est contra usum.

2) Cd. *μέρωπας.*

3) Deesse videntur: *ὃ καλεῖται ἀσκληπιάδειον· τούτῳ δὲ ὑπέταξεν ἰαμβικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον.*

4) *ἄγνοια*, ultima brevi contra usum; cf. Hermann ad Sophocl. Philoctet. 129.

5) Cd. *τανύουσι* antepenultima producta, nisi velis *τανύσκουσιν.*

Ille dedit Phoebo radios,
    Dedit et cornua Lunae;
Ille homines etiam terris
    Dedit et sidera coelo;
Hic clausit membris animos
    Celsa sede petitos.
Mortales igitur cunctos
    Edit nobile germen.
Quid genus et proavos strepitis?
    Si primordia vestra
Auctoremque Deum spectes,
    Nullus degener extat,
Ni vitiis pejora fovens
    Proprium deserat ortum.

Κεῖνος[1]*) φοίβῳ δῶκε σέλας,*
*   μήνῃ δ' αυτε κεραίην·*
κεῖνος καὶ χθονὶ δῶκε βροτούς,
*   πόρε καὶ τεῖρε' ὀλύμπῳ,*
καὶ ψυχὰς συνέδησε ῥέθει
*   θέοθεν δῆτα κιοῦσας·*
τοίνυν ἅπας τις ἐφημερίων
*   βλάστημ' εὐγενὲς αὐχεῖ*[2]*).*
Τίπτ' οὖν φυσᾶσθε προγόνους[3]*);*
*   ἢν γὰρ ῥίζαν ἐς*[4]*) ὑμῶν*
ποιητὴν τ' ἀπίδητε θεόν,
*   οὐδεὶς δυςγενὲς αἷμα,*
εἰ μὴ ὃς, αὔξων αἰσχρὰ πάθη,
*   σφετέρην κάλλιπεν ἀρχήν.*

1) Cd. κοῖνος.
2) Nova significatione, nisi velis αὔξει. Hesychius T. I p. 632 et inde Phavorinus αὐχθῇ· αὐξηθῇ. Cf. infra XXIV, 9.
3) Cd. προγόνας.
4) Cd. ἐπ' cum superne scripto ἐς; antea ἣν pro ἢν.

LIBRI III METRUM VII.

Τὸ ιθ' εἶδός ἐστιν ἰαμβικὸν δίμετρον καταληκτικόν, ὃ καλεῖται ἀνακρεόντειον· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

XXII.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fruentes,
Apiumque par volantum,
Ubi grata mella fudit,
Fugit et nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Φύσις ἡδονῆς ἁπάσης
μετὰ τέρψιος προχύτας[1])
μέροπας[2]) *μύωπι νύσσειν,*
ἀπιοῦσαν αὖ μελίσσης
τρόπον ἐμμόναις βολαῖσι
κραδίην ἄγαν τιτρώσκειν.

LIBRI III METRUM VIII.

Τὸ κ' εἶδος ἀντισπαστικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον[3])*· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.*

Eheu, quam miseros tramite devio
Abducit ignorantia!
Non aurum in viridi quaeritis arbore,
Nec vite gemmas carpitis;
Non altis laqueos montibus abditis,
Ut pisce ditetis dapes;

XXIII.

Αἶ αἶ τίς μελέους πλαζομένους τρίβου
ἄγνοια[4]) *θνητοὺς ἐκτρέπει.*
Οὐ χρυσόν γε τρυγῶσι χλοερῷ φυτῶν
ἢ μαργάρους ἐξ ἀμπέλου,
οὐδ' ἄρκυς τανύουσιν[5]) *κατ' ὄρη μακρά,*
θέλοντες ἰχθύσι τρυφᾶν,

1) Cd. *προχύσας* sine sensu; *οἱ προχύται* sunt omnia, quae honoris causa effunduntur. Penultima h. l. producta est contra usum.

2) Cd. *μέρωπας*.

3) Deesse videntur: *ὃ καλεῖται ἀσκληπιάδειον· τούτῳ δὲ ὑπέταξεν ἰαμβικὸν τρίμετρον ἀκατάληκτον.*

4) *ἄγνοια*, ultima brevi contra usum; cf. Hermann ad Sophocl. Philoctet. 129.

5) Cd. *τανύουσι* antepenultima producta, nisi velis *τανύσκουσιν*.

Nec, vobis capreas si libeat sequi,
Tyrrhena captatis vada.
Ipsos quin etiam fluctibus abditos
Norunt recessus aequoris,
Quae gemmis niveis unda feracior
Vel quae rubentis purpurae,
Nec non quae tenero pisce vel asperis
Praestent echinis litora.
Sed quonam lateat, quod cupiunt bonum,
Nescire caeci sustinent;
Et quod stelliferum transabiit polum,
Tellure demersi petunt.
Quid dignum stolidis mentibus imprecer?
Opes, honores ambiant,
Et cum falsa gravi mole paraverint,
Tum vera cognoscant bona.

οὔτ᾽ εἰ δορκάδας ἰχνηλατέειν δέον,
τυῤῥηνὸν ἐκδιφῶσ᾽ [1]) ὕδωρ.
Καὶ δ᾽ αὐτῆς ἁλὸς ἐγκρυπτόμενον ῥοαῖς
κευθμῶνα πάντ᾽ ἐγνώρισαν,
τίς μὲν χιονέων μαργαριτῶν γέμει,
τίς δ᾽ αἱμοβάπτου [2]) πορφύρας,
καὶ τίς μὲν μαλακοὺς ἔλλοπας [3]) ἐκτρέφει,
πικροὺς [4]) δ᾽ ἐχίνους ἠϊών.
Ποῦ δ᾽ οὖν, οὗ ἐφίενται, βύεται [5]) καλόν,
οὐδὲ στέγουσιν εἰδέναι,
οὔλυμπον δ᾽ ὅγ᾽ ὑπερβὰν φαενὸν [6]) κυρεῖ,
ζητοῦσι γῇ κατώρυχες.
Τίπτ᾽ οὖν ἠλιθίοις ἄξιον εὔξομαι;
Ἔχοιεν ὄλβον καὶ κλέος·
εὖτ᾽ ἂν ψευδομένων σχῶσ᾽ ἀγαθῶν βάρος,
τῆμος μάθοιεν τἄτρεκῆ.

1) Vox, quae lexicis deest.
2) Vocabulum novum.
3) Cd. *ἔλλοπας*.
4) Cd. *ποία τοὺς δ᾽ ἐ. ἠϊῶν.*
5) Is qui Codicem mihi transscripsit non male conjecit *μύεται*.
6) Cd. *φαενόν* et postea *κατάρυχες*.

LIBRI III METRUM IX.

Τὸ κα' εἶδός ἐστι δακτυλικὸν ἑξάμετρον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ.

O qui perpetua mundum ratione gubernas,
Terrarum coelique sator, qui tempus ab aevo
Ire jubes, stabilisque manens das cuncta moveri;
Quem non externae pepulerunt fingere causae
Materiae fluitantis opus, verum insita summi
Forma boni, livore carens, tu cuncta superno
Ducis ab exemplo, pulchrum pulcherrimus ipse
Mundum mente gerens, similique imagine formans,
Perfectasque jubens perfectum absolvere partes.
Tu numeris elementa ligas, ut frigora flammis,
Arida conveniant liquidis, ne purior ignis
Evolet, aut mersas deducant pondera terras.

XXIV.

Ὦ κόσμοιο κυβερνητὴρ μονίμοισι λόγοισι,
γῆς τε πόλου τε[1]) δομῆτορ, ὅτις χρόνον ἐξ αἰῶνος
πέφραδας ἐξιέναι, στάσιμός τ' ὢν πάνθ' ἅμα κινεῖς·
ὃν γ' οὔκουν ἐξώτεραι[2]) αἰτίαι ὤτρυνον ἔρδειν
ἔργα ῥοώδεος[3]) ὕλης, ἀλλ' ἡ ἔμφυτος εἰκὼν
τοῦ ἀγαθοῖο καὶ ἄφθονος· ἀενάοιο[4]) σὺ πάντα
ἐκ παραδείγματος ἱστᾶς, κάλλιστος μάλα καλὸν
νῷ κόσμον φορέων[5]), καὶ ὁμοίῃ[6]) εἰκόνι μορφῶν,
καὶ μὲν[7]) ἀνώγων ἄρτιον ἄρτια καὶ μέρη αὐχεῖν.
Σὺ στοιχεῖ' ἀριθμῷ συνδεῖς, ψῦχος[8]) ὄφρα φλόγεσσι,
ξηρά θ' ὑγροῖς[9]) συνίοιεν, ὅπως μὴ[10]) εἰλικρινὲς πῦρ
ἐκπεράσῃ[11]), χθόνα δ' ἄχθος ἐπιβρῖσαν[12]) καταδύσῃ.

1) Addidi *τε* et scripsi *ὅτις* pro *ὅστις*.
2) Cd. *ἐξωτερικαί*.
3) Cd. *ῥοώδιος*.
4) Cd. *ἀεννάοιο*.
5) Cd. *φορήων*.
6) Planudes quoque v. in, quae plurimis Codd. deest, non legisse videtur.
7) Cd. *μήν*; de significatione verbi *αὐχεῖν*, quod sequitur, vide ad XXI, 12.
8) Penultima brevi, unde paroxytonon est, quod recte fieri negat Reisig de construct. carm. melic. Aristoph. p. 20.
9) Cd. *ὑγρᾶς*. Pro *συνίοιεν*, quod sequitur, fortasse scribendum est *συνίωσιν*.
10) Addidi *μή*.
11) Cd. *ἐκπεδάσῃ*, penultima contra usum correpta.
12) Cd. *ἐπὶ βρῖαν καταδώσῃ*.

Tu triplicis mediam naturae, cuncta moventem,
Connectens animam per consona membra resolvis;
Quae cum secta duos motum glomeravit in orbes,
In semet reditura meat, mentemque profundam
Circuit, et simili convertit imagine coelum.
Tu causis animas paribus vitasque minores
Provehis, et levibus sublimes curribus aptans
In coelum terramque seris, quas lege benigna
Ad te conversas reduci facis igne reverti.
Da, pater, augustam menti conscendere sedem,
Da fontem lustrare boni, da luce reperta
In te conspicuos animi defigere visus.
Disjice terrenae nebulas et pondera molis,
Atque tuo splendore mica; tu namque serenum,

Σὺ τριπλῆς φύσιος μεσάτην, κινοῦσαν ἅπαντα,
ψυχὴν ζευγνὺς συμφώνοις μέλεσιν διαλύεις,
ἥτις ἀποστᾶσ᾽ ἐν δυσὶ κυκλευσᾶσά τ᾽ ἀγωγαῖς [1])
εἰς αὐτὴν αὖ ὑποστρέφει, ἐν δὲ νοόν γε βάθιστον
κυκλοῖ, καὶ στρέφετ᾽ εἴκελον [2]) *οἴκοθεν εἶδος ὀλύμπῳ.*
Σὺ ψυχὰς ζωάς τε ἐλάττους αἰτίῃ ἴσῃ
κραίνεις, καὶ ταύτας ἀναείρων [3]) *ἅρμασι κούφοις*
σπείρεις ἐς χθόνα καὶ πόλον, ἃς νόμῳ εὐμενέοντι
πρὸς σὲ παλινδρομέειν [4]) *πολιτευσαμένας πυρὶ τεύχεις.*
Δός, πάτερ, ἠγαθέον ποτὶ θῶκον νοῦν ἀναβῆναι,
δὸς πηγὴν ἀγαθοῦ λεύσσειν, δὸς κύρματι φωτὸς
εἰς σὲ τιμαλφέσι πάντοτε νοῦ βλεφάροις ἀτενίζειν [5]).
Ῥῆξον [6]) *ἐπιχθονίου πάχεος βάρος ἠδέ τ᾽ ὀμίχλην,*
σῷ τε φάει κατάλαμπε [7])*· σὺ γὰρ σέλας αἴθριον ἐσσί,*

1) Cd. *κυκλεύσατοσ᾽ ἄπω παῖς;* postea idem *αὐτήν.*
2) Cd. *ἴκελον.*
3) Cd. *ἂν ἀείρων.*
4) Cd. *πάλιν δρομένην.*
5) Forma nova, sed cf. Etymol. Magn. p. 163, 23 et Gudian. p. 89, 27.
6) Cd. *ῥῆξον* et postea *βάρεος.*
7) Cd. *κατέλαμπε.*

Tu requies tranquilla piis; te cernere finis,
Principium, vector, dux, semita, terminus idem.

λῆξις τ' ἠρεμέουσ' [1]) *ἐσθλῶν· ἵνα σ' ἀθρῶ, τέρμα,*
ἀρχή, ὁδός, προσαγωγεῦ, ὁδηγέ, ὅρος [2]) *τε ὁ αὐτός.*

LIBRI III METRUM X.

Τὸ κβ' εἶδός ἐστιν ἀντισπαστικὸν τρίμετρον καταληκτικόν, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ τετάρτῳ· ᾧ ὑπέταξε χοριαμβικὸν τρίμετρον καταληκτικόν, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ δεκάτῳ.

Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas hebetans libido mentes.
Haec erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc patens unum miseris asylum.
Non quicquid Tagus aureis arenis
Donat, aut Hermus rutilante ripa,
Aut Indus calido propinquus orbi,
Candidis miscens virides lapillos,

XXV.

Ἐνταῦθ' ἥκετε πάντες, αἰχμάλωτοι,
τοὺς [3]) *φέναξ δεσμεῖ βδελυραῖσι σειραῖς*
οἰκῶν ἐν χθονίοις ἔρως λογισμοῖς [4]).
Ἠδ' ἐσεῖθ' ὑμῖν καμάτοιο παυλά,
οὗτος νηνεμίης ἄκλυστος ὅρμος,
τοῦτο δυστήνοις ἓν ἄσυλον ᾤκται.
Οὔκουν, ἃ ψαμάθοις Τάγος χρυσείαις,
ἢ ἐρυθραῖς Ἕρμος ὀπάζει ὄχθαις,
ἢ ζώνης μαλερῆς ὅμουρος Ἰνδός,
ξυμφορῶν [5]) *χλωροὺς πολιοῖς λίθοισι,*

1) Cd. *ἠρεμέουσ' σ'*.
2) Cd. *ὄρος*.
3) An *οὓς*?
4) Legit Planudes habitans in suo Boethii codice, quod Erlang. et 2 Mogunt. agnoscunt, quemadmodum vs. 4 haec erit, non hic.
5) Cd. *ξυμφόρων* (fort. *ξυμφύρων*, penultima brevi) *χλοηρά*.

Illustrant aciem, magisque caecos
In suas condunt animos tenebras.
Hoc, quicquid placet excitatque mentes,
Infimis tellus aluit cavernis;
Splendor, quo regitur vigetque coelum,
Vitat obscuras animae ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem,
Candidos Phoebi radios negabit.

λαμπρίνει νοὸς ὄμμα, μᾶλλον οὖν μὲν
πηρὸν ἐγκρύπτει σφετέρη σκοτώσει·
πᾶν γὰρ νοῦν ὀροθῦνον, ὡς ἀρεστόν,
ἢ σπέος γῆς ἢ τέναγος καλύπτει[1]).
Φῶς δ', ᾧγ' ἰθύνεται[2]) *σθένει τ' ὄλυμπος,*
κωλύει ψυχῆς δνοφερὸν πέσημα·
τοῦτ'[3]) *εἴ τις γε δυνήσεται δαῆναι,*
φοιβέης[4]) *ἀκτῖνος ὑπερφρονήσει.*

LIBRI III METRUM XI.

Τὸ παρὸν εἶδος ἰαμβικόν ἐστι τρίμετρον ἀκατάληκτον, τὸ αὐτὸ ὂν[5]) *τῷ ὀγδόῳ.*

Quisquis profunda mente vestigat verum,
Cupitque nullis ille deviis falli,
In se revolvat intimi lucem visus,
Longosque in orbem cogat inflectens motus,

XXVI.

Ὅστις[6]) *βαθείᾳ τἄτρεκὲς διφᾷ γνώμῃ,*
ποθεῖ τε μὴ μακραῖς ἀνοδίαις πλάζεσθαι,
ἐσωτάτω μὲν ὄμματος φῶς δινείτω,
ὁρμὰς δὲ τὰς θυραζε μὴ συγχωρείτω,

1) Versus punctis tanquam spurius in Cod. notatur.
2) Cd. *ἰθύεται.*
3) Cd. *τοῦτο τ'.*
4) Cd. *φοιβέη'*; forma nova pro vulgari *φοίβειος.*
5) Cd. *ὄν.*
6) Cd. *Ὅς τε*; cf. metrum ad VIII.

Animumque doceat, quicquid extra molitur,
Suis retrusum possidere thesauris.
Dudum quod atra texit erroris nubes,
Lucebit ipso perspicacius Phoebo;
Non omne namque mente depulit lumen
Obliviosam corpus invehens molem.
Haeret profecto semen introrsum veri,
Quod excitatur ventilante doctrina;
Nam cur rogati sponte recta censetis,
Ni mersus alto viveret fomes corde?
Quodsi Platonis Musa personat verum,
Quod quisque discit, immemor recordatur.

διδαξάτω τε νοῦν ὅτι περ, ὅγε ζητεῖ,
ἐν τοῖς ταμείοις τοῖς ἑαυτοῦ συγκρύπτει,
καὶ φῶς, ὅπερ κάλυψε πρὶν πλάνης ἀχλύς,
εἰλικρινέστερόν[1]*) γε καὶ φοίβου λάμψει·*
οὐ γὰρ δίωξε σύμπαν ἐκ νόου φέγγος
τὸ σῶμ', ἐνεγκὸν σύντροφον πάχος λήθῃ[2]*)·*
ἀλλ' ἐμπυρεύματ' ἀτρεκοῦς ἔνδον λείφθη,
ὃ τῷ ῥιπισμῷ τῶν μαθημάτων σκαίρει.
Ἢ πῶς ἐρωτηθέντες εὖ διαιτᾶτε[3]*),*
εἰ μή γ' ἔναυσμα καρδίας μυχοῖς ἔζῃ;
ὥστ' εἰ Πλάτωνος μοῦσα νημερτῶς ᾄδει,
ὃ μανθάνει τις λαθόμενος ἀναπεμπάζει.

LIBRI III METRUM XII.

Τὸ παρὸν εἶδος ἀντισπαστικόν ἐστι δίμετρον ἀκατάληκτον, τὸ αὐτὸ ὂν[4]*) τῷ ἕκτῳ.*

XXVII.

Felix, qui potuit boni
Fontem visere lucidum;
Felix, qui potuit gravis

Εὐδαίμων ὁ λαβὼν σθένος
πηγὴν τῶν ἀγαθῶν ἰδεῖν·
εὐδαίμων ὁ τυχὼν μένους

1) Cd. ἀλικρινέστερον.
2) Cd. λήθη.
3) i. censetis; fortasse scribendum διαιτᾶτ' ἄν.
4) Cd. ὧν, et antea ἀναπαίστικόν ἐστι.

Terrae solvere vincula.
Quondam funera conjugis
Vates Threicius gemens,
Postquam flebilibus modis
Silvas currere, mobiles
Amnes stare coegerat,
Junxitque intrepidum latus
Saevis cerva leonibus,
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem;
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret,
Nec, qui cuncta subegerant,
Mulcerent dominum modi,
Immites Superos querens,
Infernas adiit domos.
Illic blanda sonantibus
Chordis carmina temperans,
Quicquid praecipuis Deae
Matris fontibus hauserat,
Quod luctus dabat impotens,
Quod luctum geminans amor,
Deflet Taenara commovens,
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus novo
Captus carmine janitor;
Quae sontes agitant metu

λῦσαι[1]) τὰς χθονίους πέδας.
Πότμον σύζυγον ἔκπαλαι
μάντις θρηΐκιος στένων,
θρηνώδει μεθὸ βαρβίτῳ
ἄλση θεῖν ἐβιώσατο,
ἵστασθαι δ' ὑδάτων ῥοόν,
ὡμίλησέ τ' ἀπὸ τρόμου
λείουσιν νεβρὸς ἀγρίοις,
οὐδ' ὀφθέντα λαγὼς τρέπεν
μαλθαχθέντα μέλει κύνα·
ἦμος πῦρ μαλερώτερον[2])
πίμπρα οἱ κραδίην[3]) ἔσω,
οὐδ' ᾠδή[4]), ἥ γ' ὑπέταξε πᾶν,
ὃν μειλίξατο δεσπότην·
ἀγνάμπτοις[5]) νεμεσῶν θεοῖς,
Ἀιδου δῶμα θ' ὑπεισέδυ,
κἀκεῖ ψαλμὸν ἐΰμμελῆ[6])
ἠχῇ πηκτίδος[7]) ἁρμόσας,
πηγῶν εἴ τι περ ἔκκριτον
Μούσης ἠρύσατο τροφοῦ,
εἴ τι θρῆνος ἑοῖ δίδου,
εἴ τι θρῆνον ἔρος διπλῶν,
κλαῖεν Ταίναρα[8]) συγκλονῶν,
τερπνῇ δ' οἶκτον ὑπαὶ λιτῇ
ψυχῶν ᾔτεε κοιράνους.
Θάμβησε τρίκρανος[9]) κύων
θελχθεὶς ἁρμονίῃ νέῃ·
αἳ πτοίῃ[10]) ἐλάουσι δὴ

1) Cd. λύσαι.
2) Cd. μαλώτερον.
3) Cd. καρδίην et repetit per errorem δίην.
4) Noli corrigere, quae per synaloepham coeunt, ut vs. 45.
5) Cd. ἀγνάπτοις et postea δόμα.
6) Forma nova, quae lexixis deest.
7) Cd. πυκτίδος.
8) Cd. τέναρα; paulo post κοιράννους.
9) Forma nova, nisi malis τρικρανής; penultima contra usum brevis est.
10) Cd. πτ' οἴδ'.

Ultrices scelerum Deae,
Jam moestae lacrimis madent;
Non Ixionium caput
Velox praecipitat rota,
Et longa site perditus
Spernit flumina Tantalus;
Vultur dum satur est modis,
Non traxit Tityi jecur.
Tandem, vincimur, arbiter
Umbrarum miserans ait,
Donemus comitem viro
Emtam carmine conjugem;
Sed lex dona coerceat,
Ne, dum Tartara liquerit,
Fas sit lumina flectere.
Quis legem det amantibus?
Major lex amor est sibi.
Heu, noctis prope terminos
Orpheus Eurydicen suam
Vidit, perdidit, occidit.
Vos haec fabula respicit,
Quicunque in superum diem
Mentem ducere quaeritis;
Nam qui Tartareum in specus
Victus lumina flexerit,
Quicquid praecipuum trahit,
Perdit, dum videt Inferos.

σκαιοὺς Εὐμενίδες θεαί,
λυπρὸν δάκρυ κατέῤῥεον·
οὐκ ἰξιόνεον κάρα
λαιψηρὸς τροχὸς ἔστρεφε,
καὶ δίψῃ δολιχῇ φθίνων
ἠρνεῖθ' ὕδατα Τάνταλος·
γύψ μολπαῖσιν ἑλὼν κόρον
οὐχ ἧπαρ [1]) Τιτυοῦ ξέεν.
Ἡττήμεσθα, τέλος φάτο
ψυχῶν ὄρχαμος οἰκτίσας,
δῶμεν τἀνδρὶ συνέμπορον
ὠνητὴν ἄλοχον μέλει·
στεινούσθω δόμα δ' ἐντολῇ
μὴ, ἔστ' αν τάρταρον ἐκδράμῃ,
ἐξεῖναι βλέφαρον [2]) στρέφειν.
Τίς στέργουσι πόροι νόμον,
οἷς κρείσσων νόμος ἔστ' ἔρως;
Νυκτὸς φεῦ ὁρίων [3]) πέλας
Ὀρφεὺς Εὐρυδίκην ἑὴν
δέρχθη, ὤλεσεν, ἔφθισεν.
Ὑμᾶς μῦθος ὅδε σκοπεῖ
τοὺς εἰς οὐράνιον σέλας
νοῦν ζητοῦντας ἀερτάσαι·
ὃς γὰρ νερτερίῳ σπέει
ἡττηθεὶς βλέφαρα κλινεῖ,
ἧν [4]) ἐξαίρετον ἔσχε τι,
Ἀιδην εἰσορόων ὀλεῖ.

1) Cd. ἢ παρ.

2) Cd. φλέφαρον, ut vs. 56.

3) Cd. ὀρίων.

4) Cd. ἦν et postea ἴσχέτι; de conj. ἦν c. indicativo apud scriptores mediae et infimae aetatis cf. infra XXIX, 17 et Schaef. Melet. crit. p. 87, 31.

Terrae solvere vincula.
Quondam funera conjugis
Vates Threicius gemens,
Postquam flebilibus modis
Silvas currere, mobiles
Amnes stare coegerat,
Junxitque intrepidum latus
Saevis cerva leonibus,
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem;
Cum flagrantior intima
Fervor pectoris ureret,
Nec, qui cuncta subegerant,
Mulcerent dominum modi,
Immites Superos querens,
Infernas adiit domos.
Illic blanda sonantibus
Chordis carmina temperans,
Quicquid praecipuis Deae
Matris fontibus hauserat,
Quod luctus dabat impotens,
Quod luctum geminans amor,
Deflet Taenara commovens,
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus novo
Captus carmine janitor;
Quae sontes agitant metu

λῦσαι[1]) *τὰς χθονίους πέδας.*
Πότμον σύζυγον ἔκπαλαι
μάντις θρηΐκιος στένων,
θρηνώδει μεθὸ βαρβίτῳ
ἄλση θεῖν ἐβιώσατο,
ἵστασθαι δ' ὑδάτων ῥοόν,
ὠμίλησέ τ' ἀπὸ τρόμου
λείουσιν νεβρὸς ἀγρίοις,
οὐδ' ὀφθέντα λαγὼς τρέπεν
μαλθαχθέντα μέλει κύνα·
ἦμος πῦρ μαλερώτερον[2])
πίμπρα οἱ κραδίην[3]) *ἔσω,*
οὐδ' ᾠδή[4]), *ἥ γ' ὑπέταξε πᾶν,*
ὃν μειλίξατο δεσπότην·
ἀγνάμπτοις[5]) *νεμεσῶν θεοῖς,*
Ἀιδου δῶμα θ' ὑπειςέδυ,
κἀκεῖ ψαλμὸν ἐϋμμελῆ[6])
ἠχῇ πηκτίδος[7]) *ἁρμόσας,*
πηγῶν εἴ τι περ ἔκκριτον
Μούσης ἠρύσατο τροφοῦ,
εἴ τι θρῆνος ἐοῖ δίδου,
εἴ τι θρῆνον ἔρος διπλῶν,
κλαῖεν Ταίναρα[8]) *συγκλονῶν,*
τερπνῇ δ' οἶκτον ὑπαὶ λιτῇ
ψυχῶν ᾔτεε κοιράνους.
Θάμβησε τρίκρανος[9]) *κύων*
θελχθεὶς ἁρμονίῃ νέῃ·
αἳ πτοίῃ[10]) *ἐλάουσι δὴ*

1) Cd. *λύσαι.*
2) Cd. *μαλώτερον.*
3) Cd. *καρδίην* et repetit per errorem *δίην.*
4) Noli corrigere, quae per synaloepham coeunt, ut vs. 45.
5) Cd. *ἀγνάπτοις* et postea *δόμα.*
6) Forma nova, quae lexixis deest.
7) Cd. *πυκτίδος.*
8) Cd. *τέναρα;* paulo post *κοιράννους.*
9) Forma nova, nisi malis *τρικρανής;* penultima contra usum brevis est.
10) Cd. *πτ' οἰδ'.*

Ultrices scelerum Deae,
Jam moestae lacrimis madent;
Non Ixionium caput
Velox praecipitat rota,
Et longa site perditus
Spernit flumina Tantalus;
Vultur dum satur est modis,
Non traxit Tityi jecur.
Tandem, vincimur, arbiter
Umbrarum miserans ait,
Donemus comitem viro
Emtam carmine conjugem;
Sed lex dona coerceat,
Ne, dum Tartara liquerit,
Fas sit lumina flectere.
Quis legem det amantibus?
Major lex amor est sibi.
Heu, noctis prope terminos
Orpheus Eurydicen suam
Vidit, perdidit, occidit.
Vos haec fabula respicit,
Quicunque in superum diem
Mentem ducere quaeritis;
Nam qui Tartareum in specus
Victus lumina flexerit,
Quicquid praecipuum trahit,
Perdit, dum videt Inferos.

σκαιοὺς Εὐμενίδες θεαί,
λυπρὸν δάκρυ κατέῤῥεον·
οὐκ ἰξιόνεον κάρα
λαιψηρὸς τροχὸς ἔστρεφε,
καὶ δίψῃ δολιχῇ φθίνων
ἠρνεῖθ' ὕδατα Τάνταλος·
γὺψ μολπαῖσιν ἑλὼν κόρον
οὐχ ἧπαρ[1]) Τιτυοῦ ξέεν.
Ἡττήμεσθα, τέλος φάτο
ψυχῶν ὄρχαμος οἰκτίσας,
δῶμεν τἀνδρὶ συνέμπορον
ὠνητὴν ἄλοχον μέλει·
στεινούσθω δόμα δ' ἐντολῇ
μὴ, ἔστ' αν τάρταρον ἐκδράμῃ,
ἐξεῖναι βλέφαρον[2]) στρέφειν.
Τίς στέργουσι πόροι νόμον,
οἷς κρείσσων νόμος ἔστ' ἔρως;
Νυκτὸς φεῦ ὁρίων[3]) πέλας
Ὀρφεὺς Εὐρυδίκην ἑὴν
δέρχθη, ὤλεσεν, ἔφθισεν.
Ὑμᾶς μῦθος ὅδε σκοπεῖ
τοὺς εἰς οὐράνιον σέλας
νοῦν ζητοῦντας ἀερτάσαι·
ὃς γὰρ νερτερίῳ σπέει
ἡττηθεὶς βλέφαρα κλινεῖ,
ἣν[4]) ἐξαίρετον ἔσχε τι,
Ἀιδην εἰσορόων ὀλεῖ.

1) Cd. ἢ παρ.

2) Cd. φλέφαρον, ut vs. 56.

3) Cd. ὁρίων.

4) Cd. ἦν et postea ἔσχετο; de conj. ἦν c. indicativo apud scriptores mediae et infimae aetatis cf. infra XXIX, 17 et Schaef. Melet. crit. p. 57, 58

LIBRI IV METRUM I.

Τὸ κγ' εἶδός ἐστι δακτυλικὸν τετράμετρον ἀκατάληκτον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ τρίτῳ· ᾧ ὑπέταξεν ἰαμβικὸν δίμετρον ἀρχιλόχειον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ιδ'· ἐχρήσατο δὲ τούτῳ ἅπαξ ἐνταῦθα.

Sunt etenim pennae volucres mihi,
  Quae celsa conscendant poli;
Quas sibi cum velox mens induit,
  Terras perosa despicit,
Aeris immensi superat globum,
  Nubesque post tergum videt,
Quique agili motu calet aetheris,
  Transcendit ignis verticem,
Donec in astriferas surgat domos,
  Phoeboque conjungat vias;
Aut comitetur iter gelidi senis,
  Miles corusci sideris;
Vel quocunque micans nox pingitur,

XXVIII.

Εἰσὶ γὰρ ὠκύταται[1]) *πτέρυγες ἐμοί,*
  ἐς ὕψος ἥκουσαι πόλου·
ἃς περιαψάμενος νοῦς[2]) *εὔδρομος*
  γῆν μὲν στυγῶν διαπτύει,
ἄντυγα[3]) *δ' ἠερίην ὑπερίπταται,*
  νεφέλην[4]) *λιπὼν ὀπιστέραν,*
καὶ κορυφὴν ζείουσαν αὖ αἰθέρος
  ῥύμῃ θοῇ παρέρχεται,
μέχρις ἂν ἀστερόεντα κίχῃ δόμον,
  φοίβῳ θ' ὑπάρξῃ[5]) *σύνδρομος,*
ἢ γεραιῷ ψυχρῷ συνοδοιπόρος,
  ἑταῖρος[6]) *ἀστέρι παμφαεῖ,*
ἢ ὅθι νὺξ φαενὴ ποικίλλεται,

1) Cd. *ὠκύταται* et post *ἥκουσαι.*
2) Cd. *νόο.*
3) Cd. *ἄντιγα.*
4) Cd. *νεφέλη λ. ὀπιστέρα.*
5) Cd. *ὑπάρξῃ* et antea *κίχοι.*
6) Cd. *ἑταίρως* et post *ὅθι ν. φαεννὴ ποικίλλεται.*

Recurrat astri circulum;
Atque ubi jam exhausti fuerit satis,
Polum relinquat extimum,
Dorsaque velocis premat aetheris
Compos verendi luminis.
Hic regum sceptrum dominus tenet
Orbisque habenas temperat,
Et volucrem currum stabilis regit
Rerum coruscus arbiter.
Huc te si reducem referat via,
Quam nunc requiris immemor,
Haec, dices, memini, patria est mihi,
Hinc ortus, hic sistam gradum.
Quodsi terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere,

ἄστρων μέγαν κύκλον φθάσῃ,
ἦχι κορεσσάμενος[1]) τερπνῆς θέας
ὄλυμπον ὕστατον λίποι,
καὶ νώτων ὑπερήμενος αἰθέρος
κληροῦχος εἴη φέγγεος.
Κεῖθι θεὸς βασιλήων σκῆπτ᾽[2]) ἔχει
κόσμου καθιστὰς ἡνία,
καὶ ταχινὴν ἕλικα[3]) στάσιμος μένων
πάντων ἄγει σελασφόρος.
Κεῖσε παλίνδρομος ἣν ἀπίῃς θέων,
ἣν νῦν ἰχνεύεις λαθόμενος,
αὕτη, ἐρεῖς, μέμνημαι, ἐμὴ πατρίς,
ἐνταῦθ᾽ ἐμὸν στήσω πόδα·
ὥστ᾽ εἴ σοι χθονὸς ὄρφνην ἀνδάνει[4]),
ἣν κάλλιπες, κεῖθεν βλέπειν,

1) Cd. *κορεσάμενος* et postea *λίπη*.
2) Forma nova, unde *σκηπτοῦχος*. Paulo post Cd. *καθιστᾶς*.
3) i. cursum stellarum. Cd. *ἕλικα*.
4) Cd. *ὀρφνὴν ἀνδάνει*.

Quos miseri torvos populi timent,
Cernes tyrannos exules.

οὓς δῆμοι[1]) τρομέουσι τυραννικούς,
ὡς ἐξορίστους γνωρίσεις.

LIBRI IV METRUM II.

Τὸ κδ' εἶδός ἐστι τροχαϊκὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται ἀλκμάνειον· τὰ δὲ τροχαϊκὰ δέχεται κατὰ μὲν τοὺς περισσοὺς πόδας τροχαῖον, χορεῖον καὶ δάκτυλον, κατὰ δὲ τοὺς ἀρτίους πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ σπονδεῖον καὶ ἀνάπαιστον· ᾧ ὑπέταξεν ἀντισπαστικὸν ἑφθημιμερὲς τὸ καλούμενον φερεκράτειον[2]).

XXIX.

Quos vides sedere celsos
Solii culmine reges,
Purpura claros nitente,
Septos tristibus armis,
Ore torvo comminantes,
Rabie cordis anhelos,
Detrahat si quis superbis
Vani tegmina cultus,
Jam videbit intus arctas
Dominos ferre catenas.
Hinc enim libido versat
Avidis corda venenis;
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens;
Moeror aut captos fatigat,
Aut spes lubrica torquet.
Ergo, cum caput tot unum
Cernas ferre tyrannos,

Οὓς καθημένους θρόνοισι
βασιλεῖς δέρκῃ ἀπόπτοις,
ταῖς ἀλουργίσιν[3]) φαεινοὺς
ὅπλοις τ' εὐπεριφράκτους,
ἀγρίως ἀπειλέοντας
λύσσῃ τ' οἰστροφορήτους,
ἢν[4]) τις ἐξέλῃ κάλυμμα
κάλλους τῶνδε ματαίου,
ὄψεται τούτους φέροντας
σειρὰς ἔνδον ἀφύκτους·
ἔνθεν αἰσχρὰ μέντ' ὄρεξις
ψυχὴν τῶνδε[5]) μολύνει,
ἔνθεν αἰκίζει νόον δὲ
θυμὸς κύματ' ἀείρων,
ἢ πάλιν λύπης κακώσει[6])
εἴτ' οὖν ἐλπίδος ἄχθος.
Τοιγὰρ ἢν ἔν τι πρόσωπον
τόσσους ἔσχε τυράννους,

1) Cd. δή μοι.
2) Cd. φερακράτειον.
3) Cd. ἀλουργίσι.

4) Cd. ἦν.
5) Cd. ψυχὴν· τῶν δὲ.
6) Cd. κάκωσιν εἰτ'.

Non facit, quod optat, ipse
Dominis pressus iniquis.

οὐχ ὃ βούλεται μέτεισι,
τούτοις πάσχον ἀνάγκην [1]).

LIBRI IV METRUM III.

Τὸ παρὸν εἶδος ἀντισπαστικόν ἐστι δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται γλυκώνειον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ ἕκτῳ [2]).

XXX.

Vela Neritii ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insulae,
Pulchra qua residens dea,
Solis edita semine,
Miscet hospitibus novis
Tacta carmine pocula.
Quos ut in varios modos
Vertit herbipotens manus,
Hunc apri facies tegit;
Ille Marmaricus leo
Dente crescit et unguibus;
Hic lupis super additus,
Flere dum parat, ululat;
Ille, tigris ut Indica,
Tecta mitis obambulat.
Sed licet variis malis
Numen Arcadis alitis
Obsitum miserans ducem
Peste solverit hospitis:
Jam tamen mala remiges

Νῆα Νηριτίου [3]) *ταγοῦ,*
πρόσθ' ἀλωομένην [4]) *ἁλί,*
νῆσον Εὖρος ἐφώρμησεν,
ἧπερ ἑζομένη θεά,
ἠλίου γεγαυῖα παῖς,
δεινὰ φάρμακα τοῖς ξένοις
ᾠδαῖς φοιβάσι κιρνάᾳ.
Ὧν ἐς ἀλλοφανῆ [5]) *τύπον*
ἐξαμειβομένων τέχνῃ
τὸν μὲν ἔκρυφε κάπριος,
τὸν δὲ μαρμαρικὸς λέων
φρικτὸς ὀξέσ' [6]) *ὀδόντεσιν·*
ὃς μὲν ἔντροφος ὢν λύκοις
κλαῦσαι ὠρύεται [7]) *θέλων·*
ὃς δὲ τίγρις ἅτ' ἰνδικὴ
ἐν δόμοις κίεν ἤρεμος.
Κἂν δὲ τοσσατίοις κακοῖς
Ἀρκὰς εὔπτερος ὄρχαμον
ἐγκυκλούμενον οἰκτίσας
σῶσε ξεινοδόκου βλάβης,
ἀλλ' ὅμως βδελυρώτατον

1) Cd. *ἀνάγκη* sine sensu; caput enim est, quod his rebus necessitatis vincula patitur.
2) Cd. *Θῳ* pro *ςῳ*.
3) Cd. *νηρικίου*.
4) ut *μνωομένῳ* in Odyss. IV, 106 et alia. Cd. *ἀλοωμένην*.
5) Cd. *ἀλοφανῆ*.
6) Cd. *ὀξὺς ὀδόντεσσιν*.
7) Cd. *ὠρύετο* et postea *ἅτ'*.

Ore pocula traxerant;
Jam sues Cerealia
Glande pabula verterant;
Et nihil manet integrum
Voce, corpore perditis.
Sola mens stabilis super
Monstra, quae patitur, gemit.
O levem nimium manum
Nec potentia gramina,
Membra quae valeant licet,
Corda vertere non valent!
Intus est hominum vigor
Arce conditus abdita.
Haec venena potentius
Detrahunt hominem sibi
Dira, quae penitus meant,
Nec nocentia corpori
Mentis ulcere saeviunt.

ναυτίλοι δέπας[1]) *ἔσπασαν,*
σῦς δ' ἐόντες ἀπὸ δρυῶν
πηγὸν ἀμφινέμοντ' ὀδάξ[2])·
κοὐδὲν ἄρτιον ἦν σφίσι,
φθέγμα σῶμά τ' ὀλωλόσι[3]),
νοῦς δ' ἐλείπετο τοῖς μόνος,
τίπτε χρῆμα πάθεν γοῶν.
Ὦ χερῶν ἐλαφρῶν πάνυ
σπερμάτων τ' ἀδρανεστέρων,
ἃ τρέπουσι μὲν ἄψεα,
νοῦν δέ γ' οὐ[4]) *δύναται τρέπειν·*
ἀλλ' ἔσω βρότεον μένος
ὡς ἐς ἀκρόπολιν μένει.
Ταῦτα τὰ θρόνα δὲ βροτοῖς
πλείονα προφέρει βλάβην,
ὡς[5]) *ἔσω διχνούμενα,*
μὴ κακοῦντά τε[6]) *τὸν χρόα,*
σβεννύοντα δὲ τὸν νόα.

LIBRI IV METRUM IV.

Τὸ κέ εἶδος ἀντισπαστικὸν τρίμετρον καταληκτικόν, ὃ καλεῖται φαλαίκειον, περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ τετάρτῳ[7]).

Quid tantos juvat excitare motus
Et propria fatum sollicitare manu?

XXXI.

Τί χρὴ πράγματα τόσσ'[8]) *ἔχειν πρὸς οὐδέν,*
χειρὶ τε τῇ σφετέρῃ[9]) *πότμον ὁρινέμεναι;*

1) Cd. *δέ πως.*
2) Cd. *ἀμφινέμοντοδοὺς.*
3) Cd. *ὀλολῶσι.*
4) Cd. *δ' ἴγου δύαται.* Singularis verbi post pluralem apud ejusmodi scriptores non offendit.
5) An *ὅσσ'*, ut respondeat v. *ταῦτα*?
6) Cd. *κικοῦν τάτε.*
7) Cd. *αῳ.* Nonnulla excidisse videntur, quae metrum dactylicum indicabant.
8) Cd. *τόσ'.*
9) Cd. *σφετέρι.*

Si mortem petitis, propinquat ipsa
Sponte sua, volucres nec remoratur equos.
Quos serpens, leo, tigris, ursus, aper
Dente petunt, iidem se tamen ense petunt.
An distant quia dissidentque mores,
Injustas acies et fera bella movent,
Alternisque volunt perire telis?
Non est justa satis saevitiae ratio.
Vis aptam meritis vicem referre?
Dilige jure bonos et miseresce malis.

Εἰ ζητεῖτε μόρον, πάρ' οὗτος ἆσσον
αὐτόμολος[1]), ἵππους ὠκέας οὐκ ἐπέχων.
Φεῦ οὓς ἄρκτος, ὄφις, τίγρις, λέων, σῦς
ἄχθουσ'[2]) ἀλλήλοις ἀντιφέροντ' ἐν ὅπλοις[3]).
Ἀρ' ὅττ' ἀντίθετα τρέφουσιν ἤθη,
κινοῦσι στρατιὰς[4]) καὶ πολέμους ἀδίκους,
ἀλλήλων τε θέλουσι δουρὶ θνήσκειν;
ἀλλ' ὠμοφροσύνης[5]) οὐ σκεθρός ἐσθ' ὁ λόγος.
Βούλει πρόσφορος ἔμμεναι[6]) σὺ πᾶσι;
τοὺς ἀγαθοὺς ἀγάπα, τοὺς δὲ κακοὺς ἐλέει.

LIBRI IV METRUM V.

Τὸ κς' εἶδός ἐστιν ἀσυνάρτητον ἐκ τροχαϊκῆς διποδίας ὑπερκαταλήκτου ἤτοι πενθημιμεροῦς[7]) καὶ δακτυλικοῦ διμέτρου καταληκτικοῦ εἰς δισυλλαβίαν, περὶ οὗ δακτυλικοῦ εἴρηται ἐν τῷ ἑβδόμῳ[8]).

Si quis Arcturi sidera nescit
Propinqua summo cardine labi,

XXXII.

Εἴ τις ἀρκτούρου μὴ μάθεν ἄστρα
κυκλοῦντος αἰὲν ἄξονος ἄγχι,

1) An *αὐτομόλως*?
2) Cd. *ἄχθους*. V. *ἄχθω* s. *ἀχθῶ* significatione transitiva habet Etymol. Gud. p. 445, 2 et Magn. p. 231, 54 et 645, 25.
3) C. *ἐνόπλοις*; postea *ὅτι τ' ἀντ'*.
4) Cd. *στρατιᾶς*.
5) Cd. *ὠμοφροσύνης*; vox nova.
6) Cd. *ἔμμενα*.
7) Cd. *πενθιμημιμεροῦς*; post *δισυλλαβίαν*.
8) Nonnulla exciderunt de metro iambico.

Cur legat tardus plaustra Bootes
Mergatque seras aequore flammas,
Cum nimis celeres explicet ortus,
Legem stupebit aetheris alti.
Palleant plenae cornua Lunae,
Infecta metis noctis opacae,
Quaeque fulgenti texerat ore,
Confusa Phoebe detegat astra;
Commovet gentes publicus error,
Lassantque crebris pulsibus aera.
Nemo miratur flamina Cori
Litus frementi tundere fluctu,
Nec nivis duram frigore molem
Fervente Phoebi solvier aestu.
Hic enim causas cernere promtum est;

πῶς ποτ' ὀκναλέως εἶσι βοώτης,
ὂν[1]) τε σχολῇ φῶς νάμασι βάπτει,
καίπερ ἀντέλλων ὄττι τάχιστα,
θαμβήσεται πᾶς εἱρμὸν ὀλύμπου.
Τῆς γε μὴν μήνης πλησιφαούσης
ἰσχνοῦντ'[2]) ἀν' ὄρφνην ἄστρα φαεινά·
ἦν[3]) δέ γ' ἔκλειψιν τῆμος ὑποστῇ,
ἐξαῦτις ἄστροις φῶς ὀρέγουσα,
θᾶττον οἱ λαοὶ θάμβεϊ πολλῷ
θείνουσι πυκνῶς ἄγγεα χαλκᾶ[4]).
Θρασκίου δ' οὐδεὶς θαύμασε πνοιήν,
πῶς ᾐόν' ἡ[5]) μὲν κύμασι βάλλει,
πῶς δ' ἀτειρέος[6]) χιόνος ὄγκος
φοίβου φλογείῃ[7]) λύεται αἴγλῃ·
αἰτίας γὰρ τῶνδ'[8]) εὐπετὲς ἀθρεῖν,

1) Cd. *ὅν τέ.*
2) An *ἴσχοντ'* ?
3) Cd. *ἦν;* postea *θάμβει.*
4) Cd. *χαλκῷ.*
5) Cd. *ἢ ὅν δή;* unde *δ'*, huc illatum, post *Θρασκίου* addidi et h. l. *μέν.*
6) Cd. *ἀτειρείης.*
7) Cd. *φλογίῳ.* De forma nova *φλόγειος* pro *φλόγεος* cf. Etym. Gud. p. 35, 78. 379, 56 et 571, 3.
8) Cd. *τῶν δ' εὐπετεῖς.*

Illic latentes pectora turbant
Cuncta, quae rara provehit aetas,
Stupetque subitis mobile vulgus.
Cedat inscitiae nubilus error,
Cessent profecto mira videri.

κείνων δ' ἄδηλοι συνθροέουσι
πᾶν θ' [1]) *ὅγε σπανίως ἡ φύσις ἔρδει,*
ἐκπλῆττον αἴφνης ἄνδρας ἀγνῶτας.
Ἢν νέφος λυθῇ τῆς ἀϊδρείης,
λήξει παρ' εὐθὺς θάμβος ὁρᾶσθαι.

LIBRI IV METRUM VI.

Τὶ παρὸν εἶδος ἀναπαιστικόν ἐστι δίμετρον ἀκατάληκτον, ὅ καλεῖται πινδαρικόν· περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ πέμπτῳ.

Si vis celsi jura tonantis
Pura solers cernere mente,
Adspice summi culmina coeli.
Illic justo foedere rerum
Veterem servant sidera pacem;
Non sol rutilo concitus igne
Gelidum Phoebes impedit axem;
Nec quae summo vertice mundi

XXXIII.

Ἢν [2]) *ἐθέλῃς νόμον ὑψιβρεμέτου*
εὖ μάλα καθαραῖς φρεσὶ παπταίνειν,
βλέψον ἐς ἄκρην κορυφὴν οὐρανοῦ·
κεῖθι γὰρ ἐσθλῇ δὴ φιλότητι
ὠγυγίην σέβει ἄστρα γαλήνην·
οὔτ' ἠέλιος γὰρ μαλερῷ πυρὶ
ψυχρὸν μήνης κύκλον ἀνείργει,
οὔθ', ἥγ' ἐν ἄκρῃ κορυφῇ κόσμου

1) Cd. θ'.

2) Cd. *Ὃν;* cf. metrum ad carm. V.

Flectit rapidos Ursa meatus,
Nunquam occiduo lota profundo,
Cetera cernens sidera mergi,
Cupit Oceano tinguere flammas.
Semper vicibus temporis aequis
Vesper seras nuntiat umbras,
Revehitque diem Lucifer almum.
Sic aeternos reficit cursus
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Haec concordia temperat aequis
Elementa modis, ut pugnantia
Vicibus cedant humida siccis,
Jungantque fidem frigora flammis,
Pendulus ignis surgat in altum,
Terraeque graves pondere sidant.

*Ἄρκτος ἑλίσσει λαιψηρὸν δρόμον,
οὔποτε δύσιος λουσαμένη ῥόῳ,
ὁρόωσα δύσεις ἄστρων ἑτέρων,
φλόγας ὠκεανῷ σβέσσαι[1]) ὀρεχθεῖ·
ἴσαις δὲ χρόνον αἰὲν ἀμοιβαῖς
ἀγγέλλει κνέφας ἔννυχον ἕσπερος,
ἠῶ τε φέρει δῖαν[2]) ἑῷος.
Ὡς ἀενάους ἀτραποὺς συνέχει
ἐπαμοιβαῖος ἔρως, ὡς[3]) χάρμη
ἄστρων χώρης ἐναπῴκισται.
Ἠδ'[4]) ὁμοφροσύνη κίρνησιν ἴσοις
στοιχεῖα[5]) μέτροις, ὡς μαχόμενα δὴ
ἄλληλα φιλῇ καὶ ξερὰ διεροῖς
σπένδωνται, καὶ ψυχροῖς πῦρ φλέγον,
πῦρ τε μετήορον ἀναείρηται,
βρίθουσα δὲ χθὼν νέρθεν ὑφιζάνῃ.*

1) Cd. *σβέσαι;* antea *λυσαμένη.*
2) Cd. *διῶν* et postea *ὡς ἀενάους.*
3) Cd. *ὧς.*
4) Cd. *ἦδ'.*
5) Cd. *στοιχεῖ' ἀμέτροις;* postea *φιλεῖ.*

Iisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores,
Aestas Cererem fervida siccat,
Remeat pomis gravis auctumnus,
Hiemem defluus irrigat imber.
Haec temperies alit ac profert,
Quicquid vitam spirat in orbe;
Eadem rapiens condit et aufert,
Obitu mergens orta supremo.
Sedet interea conditor altus,
Rerumque regens flectit habenas,
Rex et dominus, fons et origo,
Lex et sapiens arbiter aequi,
Et quae motu concitat ire,
Sistit retrahens ac vaga firmat.

Τῆδε μὲν αἰτίῃ εὐκραὲς ἀμφ' ἔαρ
λειριόεν τ'[1]) *ἔτος εὔοδμα πνέει,*
καὶ φλογερὸν θέρος αὔαίνει στάχυν,
νοστεῖ τ' αὖ[2]) *εὔκαρπος ὀπώρη,*
χεῖμά τ' ἀγάῤῥοος[3]) *ὑετὸς κλύζει.*
Σύμβασις ἥδε προάγει καὶ τρέφει
σύμπαν γ' ἔμπνοον ἀμφὶ τὸ πᾶν τόδε·
αὖθι[4]) *δὲ κρύπτει καὶ μαυροῖ τάδε,*
πυμάτῃ κηρὶ βύουσα φανέντα[5]).
Ἔνθεν θακέει κτίστης ὕπτιος[6]),
πάντων ἡνία νωμῶν στροφάδην[7]),
βασιλεύς, κύριος, ἀρχή, πηγή,
νόμος ἠδὲ[8]) *σοφὸς θέμιδος κριτής,*
ὃς, ἃ κινῶν ἀφίησι φέρεσθαι,
ἵστησ' ἀνθέλκων[9]), *ἐπέχων πλάνην·*

1) Cd. *λειριόεντ'*.
2) An *αὖτ'*?
3) Cd. *ἀγάορος*.
4) Cd. *αὖθις*. De forma *αὖθι* pro *αὖθις* cf. vs. 41 et Jacobs ad Anthol. Palat. T. III. p. 537.
5) Cd. *φάνεντα*.
6) Cd. *κτίστη ὕψιος*.
7) Forma nova; cf. Etymol. M. p. 742, 6.
8) Cd. *ἤ δὲ*.
9) Cd. *ἀνθέλκεων*.

Nam nisi, rectos revocans itus,
Flexos iterum cogat in orbes,
Quae nunc stabilis continet ordo,
Dissepta suo fonte fatiscant.
Hic est cunctis communis amor,
Repetuntque boni fine teneri,
Quia non aliter durare queant,
Nisi converso rursus amore
Refluant causae, quae dedit esse.

εἰ μὴ γὰρ σχέθε τῶνδ' ἰθὺν δρόμον,
αὖθι μετάτροπον εἰς ἑλικτ'[1]) ἄγχων,
ἃ σταθερὴ νῦν τάξις συνέχει,
ἀρχῆς μουνωθέντ'[2]) ἀπόλοντ' ἄν.
Οὗτος ξυνὸς πᾶσιν ἔρως πέλει,
ζητοῦσι κρατεῖσθ' ὁρίοις[3]) ἀγαθοῦ·
οὐδὲ γὰρ ἄλλως ἴσχουσι μένειν,
εἰ μὴ ὑποτρόπῳ αὖθις ἔρωτι
ἐπανήκοιεν δῆτα πρὸς αἰτίην.

LIBRI IV METRUM VII.

Τὸ κζ' εἶδος χοριαμβικόν ἐστι τρίμετρον καταληκτικόν, ὃ καλεῖται σαπφικόν· περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ δεκάτῳ.

Bella bis quinis operatus annis,
Ultor Atrides Phrygiae ruinis
Fratris amissos thalamos piavit.
Ille dum Graiae dare vela classi

XXXIV.

Φύλοπιν δὶς πέντ' ἐτέεσσ' ἀνύσας
ἀρχὸς Ἀτρείδης Φρυγίην καθεῖλε,
ξυγγόνῳ κοίτην[4]) ἀνέσωσεν αὖθις.
Οὗτος ἦμος λαίφεα νηυσὶ δοῦναι

1) Cd. *ἑλικ'.*
2) Cd. *μουνωθέντα τ' ἀπολόντο ἄν.*
3) Cd. *ὅριοις.*
4) Fortasse *τ'* addendum.

Optat et ventos redimit cruore,
Exuit patrem, miserumque tristis
Foderat gnatae jugulum sacerdos.
Flevit amissos Ithacus sodales,
Quos ferus, vasto recubans in antro,
Mersit immani Polyphemus alvo;
Sed tamen caeco furibundus ore
Gaudium moestis lacrimis rependit.
Herculem duri celebrant labores;
Ille Centauros domuit superbos,
Abstulit saevo spolium leoni,
Fixit et certis volucres sagittis;
Poma cernenti rapuit draconi,
Aureo laevam gravior metallo;
Cerberum traxit triplici catena;
Victor immitem posuisse fertur

ὤρτο, πνοὰς[1]) *θ' ἱλάσσατο δῆθα λύθρῳ,*
οὐδὲ γεννήτωρ ἔτ' ἔην[2]), *δέρην δὲ*
λυπρὸς ἀρητὴρ σφαγίασσε κούρης.
Κλαῦσε ῥαισθέντων ἑτάρων Ὀδυσσεύς,
τοὺς μυχὸν πέτρης ἀγέλαστος οἰκῶν
κρύψεν ἀπλήστῳ Πολύφημος ἤτρῳ·
ἀλλὰ πηρώσας βλοσυρωπὸν[3]) *ὦπα*
πολλύδακρυν χάρματι λῦσε θρῆνον.
Ἡρακλῆν[4]) *σκληροὶ κλέϊσαν ἀγῶνες,*
ὅς γε Κενταύρων δάμασε φρόνημα[5]),
εἷλε θηρὸς σμερδαλέου λεοντῆν,
εὐστόχοις ὄρνιθας ἔπεφν' ὀϊστοῖς,
μῆλα φρουρῆς ἥρπασεν ἐκ δράκοντος,
χεῖρα χρυσῷ λαιοτέρην βαρυνθείς,
Κέρβερον δ' εἷλξε τριπλόκοισι σειραῖς·
ᾄδεται καὶ διφρελάτην προθεῖναι

1) Monosyllabicum h. l.; addidi *θ'*.
2) Cd. *ἔτε' ἦν;* postea *σφαγιάσσε.*
3) Cd. *βροσσυρωπὸν*, postea *πολύδακρυν.*
4) Cd. *Ἡρακλέην.* In v. *κλέϊσαν* ultima per ictum producitur.
5) Cd. *φρόνιμα;* postea *λεοντὴν.*

Pabulum saevis dominum quadrigis;
Hydra combusto periit veneno;
Fronte turpatus Achelous amnis
Ora demersit pudibunda ripis;
Stravit Antaeum Libycis arenis;
Cacus Evandri satiavit iras;
Quosque pressurus foret altus orbis,
Setiger spumis humeros notavit;
Ultimus coelum labor irreflexo
Sustulit collo, pretiumque rursus
Ultimi coelum meruit laboris.'
Ite nunc fortes, ubi celsa magni
Ducit exempli via; cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
Sidera donat.

βρῶμα δασπλῆσι σφετέρῃσιν ἵπποις·
φαρμάκου καυθέντος ἀπώλεθ' Ὕδρα.
ταυρέην βλαφθεὶς Ἀχελῶος ὄψιν
εἶρξεν ἐν γρώνῃσι[1]) *πρόςωπον αἰδοῖ·*
οὔδισ' Ἀνταῖον[2]) *λιβυκαῖς ἐν ἄμμοις·*
Κακὸς Εὐάνδροιο χόλον κόρεσσεν·
ὃν δ' ὄλυμπος μακρὸς ἔμελλε[3]) *θλίψειν*
ὦμον, ἀφρῷ κάπρος ἐκηλίδωσε·
τέρμα μόχθων οὐρανὸν ἀκλονήτοις
ὤχμασεν νώτοισι, γέρας δὲ λοῖσθον
ὑστάτου μόχθου τετύχηκ' ὀλύμπου.
Σπεύδετ' ἀνδρεῖοι, ᾗ παράδειγμα τουτὶ
σφῷ ὁδηγεῖ· τίπτε διδοῦτε νῶτα
αἰὲν ὄκνῳ; γῆς ὁ καταφρονήσας
ἔμμορεν ἄστρων.

1) Cd *ὤρσεν ἐν γρόνησι.*

2) Cd. *οὐδισανταῖον.* V. *οὐδίζειν* i. sternere, quod deest lexicis, habet Etym. M. p. 93, 17.

3) Cd. *ἔμελψε.*

LIBRI V METRUM I.

Τὸ παρὸν εἶδος ἡρωελεγεῖόν ἐστι τὸ αὐτὸ ὂν[1]) τῷ πρώτῳ.

Rupis Achaemeniae scopulis, ubi versa sequentum
  Pectoribus figit spicula pugna fugax,
Tigris et Euphrates uno se fonte resolvunt,
  Et mox abjunctis dissociantur aquis.
Si coeant cursumque iterum revocentur in unum,
  Confluat alterni quod trahit unda vadi,
Conveniant puppes et vulsi flumine trunci,
  Mixtaque fortuitos implicet unda modos:
Hos tamen ipsa vagos terrae declivia casus
  Gurgitis et lapsi defluus ordo regit.
Sic, quae permissis fluitare videtur habenis,
  Fors patitur frenos, ipsaque lege meat.

XXXV.

Ἐν σκοπέλοισιν Ἀχαιμενιδῶν, ὄθι τοξότα φεύγων
  ἐξόπιθεν βάλλει στέρνον ἐφεσπομένου,
Τίγρις ἰδ' Εὐφρήτης ἐ̄ μιῆς πηγῆς προϊέντε[2])
  σχίζετον ἀλλήλων μορμύρον[3]) αἶψα ῥόον·
ἀλλ' εἰ καὶ συμβάλλετον αὖ προχοὰς συνενοῦντε,
  συῤῥείει δ' ἃ φέρει τῶν ῥύσις ἀμφοτέρων,
καὶ νέες εἰς ἓν ἴασι πεσόντα τε δένδρεα ῥείθροις,
  πολλὰ δ' ὕδωρ ἀναμὶξ ὡς ἔτυχεν[4]) φορέει·
ἔμπης ὅσσα διαμφὶς ἔτ' ὄντεσι τοῖςδε τελεῖται,
  ἤρτηται πηγῆς, ᾗ[5]) ῥόθια προχέει.
Οὕτως, ἣ λεπάδνοις[6]) ἀνέτοις δοκέει παραπαίειν,
  φιμοῦ τεῦχε[7]) τύχη, τάξει ἀνασσομένη.

1) Cd. *ὢν.*
2) Cd. *τε μ. π. προϊόντι.*
3) Cd. *μέρμερον;* cf. VII, 16.
4) Cd. *ἔτυχε.*
5) Cd *ῆ̃.*
6) Cd. *λεπάδνος.*
7) i. *τέτευχε.* Cd. *ταίγε;* postea *τάξεϊ νασσομένη.*

LIBRI V METRUM II.

Τὸ παρὸν εἶδος ἀναπαιστικόν ἐστι δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται πινδαρικόν, τὸ αὐτὸν τῷ πέμπτῳ.

Puro clarum lumine Phoebum
Mellifluі canit oris Homerus;
Qui tamen intima viscera terrae
Non valet, aut pelagi, radiorum
Infirma perrumpere luce.
Haud sic magni conditor orbis;
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terrae mole resistunt,
Non nox atris nubibus obstat.
Quae sint, quae fuerint veniantque,
Uno mentis cernit in ictu.
Quem, quia respicit omnia solus,
Verum possis dicere Solem.

XXXVI.

Πάντ [1]) ἐφορᾶν καὶ πάντ' ἐπακούειν
καθαρῷ λαμπρὸν φέγγεϊ Φοῖβον
ὁ γλυκὺς ἐς λόγον ᾖσεν Ὅμηρος,
καίπερ μήτ' οὖν ἔγκατα γαίης,
μήτε θαλάσσης βένθος ἔχοντα
ἀκτῖσιν [2]) ἑαῖς αὖ διαπείρειν.
Ἀλλ' οὐχ οὕτω παντὸς ὁ τέκτων·
τῷδε γὰρ ὑψόθε πάντ' ἐφορῶντι
οὐδὲν γῆς πάχος ἀντικάθηται,
οὐδ' ἐπιπροσθεῖ τὸ σκότος ὄρφνης·
τὰ δ' ἔοντ', ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα
λεύσσει 'πιβολῇ [3]) πάντα μιῇ νόου·
ὄν, ὅτι πάντα [4]) οἱ ἔπλετο δῆλα,
ἐτύμως ἕξεις ἥλιον αὐδᾶν.

1) Cd. *πᾶν τ'*; cf. metrum ad V et Iliad. III, 277.
2) Cd. *ἀκτίσιν.*
3) Cd. *ἐπιβολῇ.*
4) Cd. *πάντά ἥ.*

LIBRI V METRUM III.

Τὸ παρὸν εἶδος ἀναπαιστικόν ἐστι δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται πινδαρικόν.

Quaenam discors foedera rerum
Causa resolvit? quis tanta deus
Veris statuit bella duobus,
Ut, quae carptim singula constent,
Eadem nolint mixta jugari?
An nulla est discordia veris
Semperque sibi certa cohaerent;
Sed mens, caecis obruta membris,
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus?
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas reperire notas?
Scitne quod appetit anxia nosse?

XXXVII.

Τίς[1]) *τῶν ὄντων σπονδὰς διχόνους*
αἴτιος[2]) *ἔτμαγε; τίς τόσσην θεὸς*
νητρεκέσιν[3]) *δυσὶν ἔστησε μάχην,*
ὥσθ' ἃ διακριδὸν εἶσι[4]) *καθ' αὑτά,*
μηδ' ὅσον ἐθέλειν ταῦτα συνελθεῖν;
ἢ τὰ μὲν ἀτρεκῆ οὐ στασιάζει,
παγίως δ' ἥνωτ'[5]) *αἰὲν ἑαυτοῖς,*
ψυχὴ δ' εἰς τυφλὰ καταδῦσα ῥέθη,
μαυρωθέντος γ' ὄμματος, ἀπορεῖ
λεπτὰς ἐόντων συμπλοκὰς ἀθρεῖν;
Ἀλλὰ τόσῳ πῶς πίμπραται οἴστρῳ
κευθόμενον μάλα τἀληθὲς ἰδεῖν;
πότερ' οἶδεν ὅπερ νοέειν γλίχεται;

1) Cd. addit *τάς*:
2) Cd. *αἰτίας*.
3) i. providentiae divinae et libertati humanae. Cd. *νητρεκέσι*.
4) Cd. *εἰσί*.
5) i. conjuncta sunt in unum a v. *ἑνοῦν*; Cd. *ἥνωται*.

Sed quis nota rescire laborat?
Et si nescit, quid caeca petit?
Quis enim quicquam nescius optet?
Aut quis valeat nescita sequi?
Quove inveniat, quisve repertam
Queat ignarus noscere formam?
An cum mentem cerneret altam,
Pariter summam et singula norat?
Nunc membrorum condita nube,
Non in totum est oblita sui,
Summamque tenet singula perdens.
Igitur quisquis vera requirit,
Neutro est habitu; nam neque novit,
Nec penitus tamen omnia nescit;
Sed, quam retinens meminit, summam
Consulit alte visa retractans,

ἀλλὰ τίς[1]) ἔσσυται ὅπερ οἶδε μαθεῖν;
ἀλλ᾽ οὐκ οἶδε, τί δ᾽ ὃ μὴ εἶδε ποθεῖ;
τίς ἀπάντων ποτὲ τἄγνωστα φιλεῖ;
ἢ τίς δύναται τοῖσδ᾽ ἀκολουθεῖν;
ἢ ποῖ[2]) τεύξεται; ἢ τίς ἀγνοέων
εὑρηκὼς ταῦθ᾽ ἕξει γνῶναι;
ἢ ὅτε μὲν νόος οἶος ἔμιμνε,
ᾔδει τά θ᾽ ὅλα καὶ τἀπὶ μέρους,
νῦν δέ τ᾽, ὁμίχλῃ κρυφθεῖσα χροός,
οὐ συλλήβδην αὐτῆς[3]) λάθετο,
καθ᾽ ὅλου διΐσχουσ᾽ ὤλεσε τὰ μέρη;
Ὅστις τοίνυν ζητεῖ τἀτρεκές,
οὐδέτερος[4]) πέλει ἕξιος· οὔτε γὰρ
οἶδεν ἁπλῶς, οὔτ᾽ ἀγνοέει πᾶν,
μνωόμενος δ᾽ ὅ γε[5]) κατέχει, καθ᾽ ὅλου
ἀναπεμπάζει, τάπερ οἶδεν ἄνω,

1) Recte, non τί. Ita et Cod. Mogunt. B; non quid.
2) i. πῶς; cf. Schaef. ad. Oedip. Col. 227.
3) Cd. αὐτῆς.
4) Cd. οὐδέ τερὶς.
5) Cd. ὅπερ, contra metrum; antea πάντα pro πᾶν.

Ut servatis queat oblitas
Addere partes.

*προςθεῖναι δ' οἷς μέμνηται, τάπερ [1])
ὤλεσε, λίπτει.*

LIBRI V METRUM IV.

Τὸ παρὸν εἶδός ἐστι ἀντισπαστικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται γλυκώνειον, τὸ αὐτὸ ὂν τῷ ἕκτῳ.

XXXVIII.

Quondam porticus attulit
Obscuros nimium senes,
Qui sensus et imagines
E corporibus extimis
Credant mentibus imprimi,
Ut quondam celeri stilo
Mos est aequore paginae,
Quae nullas habeat notas,
Pressas figere literas.
Sed mens si propriis vigens
Nihil motibus explicat,
Sed tantum patiens jacet,
Notis subdita corporum,
Cassasque in speculi vicem
Rerum reddit imagines,
Unde haec sic animis viget
Cernens omnia notio?
Quae vis singula prospicit,
Aut quae cognita dividit?

*Ἤνεγκεν πάλαι ἡ στοὰ
δεινοὺς ἐν σοφίῃ βροτούς,
οἳ [2]) δὴ φαντασίην τε καὶ
αἴσθησιν θύραθ' [3]) εἰς νόον
φοντ' ἐντυπόεσθ' [4]) ὁμοῦ,
ὥς που καὶ τροχαλὴ γραφὶς
εἴθισται σελίσιν [5]) βίβλου,
ἀγράπτοις ἔτ' ἐόντεσι,
μορφοῦν εὔγλυφα [6]) γράμματα.
Ἀλλ' εἰ μηδὲν ἐνεργέει
νοῦς [7]), θἀλλων σφετέρῳ σθένει,
πάσχειν δ' αὖ μόνον ἔλαχε
γραμμῶν σώματος ὢν δοχεύς,
καὶ κωφοὺς κατόπτρου τρόπον [8])
ὄντων ἀντανακλᾷ τύπους,
πῶς θἀλλουσ' ἐπὶ τὸν νόον
γνῶσις πάντ' ἐπιδέρκεται;
τίς ῥώμη καθ' ἕκασθ' [9]) ὁρᾷ;
τίς γνωσθέντα διϊστάνει,*

1) Cd. *τύτερ.*
2) Cd. *οἱ.*
3) Cd. *θύρα θ'.*
4) Cd. *ἐντυπῶσθ'.*
5) Cd. *σελίοι*; postea *ἔτ' ἐόντεσσι.*
6) Nisi vis *εὔγλυπτα* scribere, forma est Ionica pro *εὐγλυφῆ*; cf. Matth. Gr. Gr. §. 112 n. 1.
7) Cd. *γνοὺς.*
8) Cd. *τρόπους.*
9) Cd. *καθέκασθ'.*

Flectit rapidos Ursa meatus,
Nunqnam occiduo lota profundo,
Cetera cernens sidera mergi,
Cupit Oceano tinguere flammas.
Semper vicibus temporis aequis ;
Vesper seras nuntiat umbras,
Revehitque diem Lucifer almum.
Sic aeternos reficit cursus
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Haec concordia temperat aequis
Elementa modis, ut pugnantia
Vicibus cedant humida siccis,
Jungantque fidem frigora flammis,
Pendulus ignis surgat in altum,
Terraeque graves pondere sidant.

Ἄρκτος ἑλίσσει λαιψηρὸν δρόμον,
οὔποτε δύσιος λουσαμένη ῥόῳ,
ὁρόωσα δύσεις ἄστρων ἑτέρων,
φλόγας ὠκεανῷ σβέσσαι[1]) ὀρεχθεῖ·
ἴσαις δὲ χρόνον αἰὲν ἀμοιβαῖς
ἀγγέλλει κνέφας ἔννυχον ἕσπερος,
ἠῶ τε φέρει δῖαν[2]) ἑῷος.
Ὣς ἀενάους ἀτραποὺς συνέχει
ἐπαμοιβαῖος ἔρως, ὡς[3]) χάρμη
ἄστρων χώρης ἐναπῴκισται.
Ἦδ'[4]) ὁμοφροσύνη κίρνησιν ἴσοις
στοιχεῖα[5]) μέτροις, ὡς μαχόμενα δὴ
ἄλληλα φιλῇ καὶ ξερὰ διεροῖς
σπένδωνται, καὶ ψυχροῖς πῦρ φλέγον,
πῦρ τε μετήορον ἀναείρηται,
βρίθουσα δὲ χθὼν νέρθεν ὑφιζάνῃ.

1) Cd. *σβέσαι;* antea *λυσαμένη.*
2) Cd. *διᾶν* et postea *ὡς ἀεννάους.*
3) Cd *ὦς.*
4) Cd. *ἦδ'.*
5) Cd. *στοιχεῖ' ἀμέτροις;* postea *φιλεῖ.*

Iisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores,
Aestas Cererem fervida siccat,
Remeat pomis gravis auctumnus,
Hiemem defluus irrigat imber.
Haec temperies alit ac profert,
Quicquid vitam spirat in orbe;
Eadem rapiens condit et aufert,
Obitu mergens orta supremo.
Sedet interea conditor altus,
Rerumque regens flectit habenas,
Rex et dominus, fons et origo,
Lex et sapiens arbiter aequi,
Et quae motu concitat ire,
Sistit retrahens ac vaga firmat.

Τῇδε μὲν αἰτίῃ εὐκραὲς ἀμφ' ἔαρ
λειρίοέν τ' [1]) *ἔτος εὔοδμα πνέει,*
καὶ φλογερὸν θέρος αὔαίνει στάχυν,
νοστεῖ τ' αὖ [2]) *εὔκαρπος ὀπώρη,*
χεῖμά τ' ἀγάῤῥοος [3]) *ὑετὸς κλύζει.*
Σύμβασις ἥδε προάγει καὶ τρέφει
σύμπαν γ' ἔμπνοον ἀμφὶ τὸ πᾶν τόδε·
αὖθι [4]) *δὲ κρύπτει καὶ μαυροῖ τάδε,*
πυμάτῃ κηρὶ βύουσα φανέντα [5]).
Ἔνθεν θακέει κτίστης ὕπτιος [6]),
πάντων ἡνία νωμῶν στροφάδην [7]),
βασιλεύς, κύριος, ἀρχή, πηγή,
νόμος ἠδὲ [8]) *σοφὸς θέμιδος κριτής,*
ὅς, ἃ κινῶν ἀφίησι φέρεσθαι,
ἵστησ' ἀνθέλκων [9]), *ἐπέχων πλάνην·*

1) Cd. *λειριόεντ'*.
2) An *αὖτ'*?
3) Cd. *ἀγάορος*.
4) Cd. *αὖθις*. De forma *αὖθι* pro *αὖθις* cf. vs. 41 et Jacobs ad Anthol. Palat. T. III. p. 537.
5) Cd. *φάνεντα*.
6) Cd. *κτίστη ὕψιος*.
7) Forma nova; cf. Etymol. M. p. 742, 6.
8) Cd. *ἢ δὲ*.
9) Cd. *ἀνθέλκειων*.

Nam nisi, rectos revocans itus,
Flexos iterum cogat in orbes,
Quae nunc stabilis continet ordo,
Dissepta suo fonte fatiscant.
Hic est cunctis communis amor,
Repetuntque boni fine teneri,
Quia non aliter durare queant,
Nisi converso rursus amore
Refluant causae, quae dedit esse.

εἰ μὴ γὰρ σχέθε τῶνδ' ἰθὺν δρόμον,
αὖθι μετάτροπον εἰς ἑλικτ'[1]) ἄγχων,
ἃ σταθερὴ νῦν τάξις συνέχει,
ἀρχῆς μουνωθέντ'[2]) ἀπόλοντ' ἄν.
Οὗτος ξυνὸς πᾶσιν ἔρως πέλει,
ζητοῦσι κρατεῖσθ' ὁρίοις[3]) ἀγαθοῦ·
οὐδὲ γὰρ ἄλλως ἴσχουσι μένειν,
εἰ μὴ ὑποτρόπῳ αὖθις ἔρωτι
ἐπανήκοιεν δῆτα πρὸς αἰτίην.

LIBRI IV METRUM VII.

Τὸ κζ' εἶδος χοριαμβικόν ἐστι τρίμετρον καταληκτικόν, ὃ καλεῖται σαπφικόν· περὶ οὗ εἴρηται ἐν τῷ δεκάτῳ.

Bella bis quinis operatus annis,
Ultor Atrides Phrygiae ruinis
Fratris amissos thalamos piavit.
Ille dum Graiae dare vela classi

XXXIV.

Φύλοπιν δὶς πέντ' ἐτέεσσ' ἀνύσας
ἀρχὸς Ἀτρείδης Φρυγίην καθεῖλε,
ξυγγόνῳ κοίτην[4]) ἀνέσωσεν αὖθις.
Οὗτος ἦμος λαίφεα νηυσὶ δοῦναι

1) Cd. ἔλικ'.
2) Cd. μουνωθέντα τ' ἀπολόντο ἄν.
3) Cd. ὅριοις.
4) Fortasse τ' addendum.

Optat et ventos redimit cruore,
Exuit patrem, miserumque tristis
Foderat gnatae jugulum sacerdos.
Flevit amissos Ithacus sodales,
Quos ferus, vasto recubans in antro,
Mersit immani Polyphemus alvo;
Sed tamen caeco furibundus ore
Gaudium moestis lacrimis rependit.
Herculem duri celebrant labores;
Ille Centauros domuit superbos,
Abstulit saevo spolium leoni,
Fixit et certis volucres sagittis;
Poma cernenti rapuit draconi,
Aureo laevam gravior metallo;
Cerberum traxit triplici catena;
Victor immitem posuisse fertur

ὦρτο, πνοὰς[1]) θ' ἱλάσσατο δῆθα λύθρῳ,
οὐδὲ γεννήτωρ ἔτ' ἔην[2]), δέρην δὲ
λυπρὸς ἀρητὴρ σφαγίασσε κούρης.
Κλαῦσε ῥαισθέντων ἑτάρων Ὀδυσσεύς,
τοὺς μυχὸν πέτρης ἀγέλαστος οἰκῶν
κρύψεν ἀπλήστῳ Πολύφημος ἤτρῳ·
ἀλλὰ πηρώσας βλοσυρωπὸν[3]) ὦπα
πολλύδακρυν χάρματι λῦσε θρῆνον.
Ἡρακλῆν[4]) σκληροὶ κλέϊσαν ἀγῶνες,
ὅς γε Κενταύρων δάμασε φρόνημα[5]),
εἷλε θηρὸς σμερδαλέου λεοντῆν,
εὐστόχοις ὄρνιθας ἔπεφν' ὀϊστοῖς,
μῆλα φρουρῆς ἥρπασεν ἐκ δράκοντος,
χεῖρα χρυσῷ λαιοτέρην βαρυνθείς,
Κέρβερον δ' εἷλξε τριπλόκοισι σειραῖς·
ᾄδεται καὶ διφρελάτην προθεῖναι

1) Monosyllabicum h. l.; addidi *θ'*.
2) Cd. *ἔτε' ἦν;* postea *σφαγιάσσε*.
3) Cd. *βροσσυρωπὸν*, postea *πολύδακρυν*.
4) Cd. *Ἡρακλέην*. In v. *κλέϊσαν* ultima per ictum producitur.
5) Cd. *φρόνιμα;* postea *λεοντὴν*.

Pabulum saevis dominum quadrigis;
Hydra combusto periit veneno;
Fronte turpatus Achelous amnis
Ora demersit pudibunda ripis;
Stravit Antaeum Libycis arenis;
Cacus Evandri satiavit iras;
Quosque pressurus foret altus orbis,
Setiger spumis humeros notavit;
Ultimus coelum labor irreflexo
Sustulit collo, pretiumque rursus
Ultimi coelum meruit laboris.'
Ite nunc fortes, ubi celsa magni
Ducit exempli via; cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
Sidera donat.

βρῶμα δασπλῆσι σφετέρῃσιν ἵπποις·
φαρμάκου καυθέντος ἀπώλεθ' Ὕδρα.
ταυρέην βλαφθεὶς Ἀχελῶος ὄψιν
εἶρξεν ἐν γρώνῃσι[1]*) πρόςωπον αἰδοῖ·*
οὔδισ' Ἀνταῖον[2]*) λιβυκαῖς ἐν ἄμμοις·*
Κακὸς Εὐάνδροιο χόλον κόρεσσεν·
ὃν δ' ὄλυμπος μακρὸς ἔμελλε[3]*) θλίψειν*
ὦμον, ἀφρῷ κάπρος ἐκηλίδωσε·
τέρμα μόχθων οὐρανὸν ἀκλονήτοις
ὤχμασεν νώτοισι, γέρας δὲ λοῖσθον
ὑστάτου μόχθου τετύχηκ' ὀλύμπου.
Σπεύδετ' ἀνδρεῖοι, ᾗ παράδειγμα τουτὶ
σφῷ ὁδηγεῖ· τίπτε διδοῦτε νῶτα
αἰὲν ὄκνῳ; γῆς ὁ καταφρονήσας
ἔμμορεν ἄστρων.

1) Cd. *ὤρσεν ἐν γρόνησι.*

2) Cd. *οὐδισανταῖον.* V. *οὐδίζειν* i. sternere, quod deest lexicis, habet Etym. M. p. 93, 17.

3) Cd. *ἔμελψε.*

LIBRI V METRUM I.

Τὸ παρὸν εἶδος ἡρωελεγεῖόν ἐστι τὸ αὐτὸ ὂν[1]) τῷ πρώτῳ.

Rupis Achaemeniae scopulis, ubi versa sequentum
  Pectoribus figit spicula pugna fugax,
Tigris et Euphrates uno se fonte resolvunt,
  Et mox abjunctis dissociantur aquis.
Si coeant cursumque iterum revocentur in unum,
  Confluat alterni quod trahit unda vadi,
Conveniant puppes et vulsi flumine trunci,
  Mixtaque fortuitos implicet unda modos:
Hos tamen ipsa vagos terrae declivia casus
  Gurgitis et lapsi defluus ordo regit.
Sic, quae permissis fluitare videtur habenis,
  Fors patitur frenos, ipsaque lege meat.

XXXV.

*Ἐν σκοπέλοισιν Ἀχαιμενιδῶν, ὅθι τοξότα φεύγων
  ἐξόπιθεν βάλλει στέρνον ἐφεσπομένου,
Τίγρις ἰδ' Εὐφρήτης ἐ̄ μιῆς πηγῆς προϊέντε[2])
  σχίζετον ἀλλήλων μορμύρον[3]) αἶψα ῥόον·
ἀλλ' εἰ καὶ συμβάλλετον αὖ προχοὰς συνενοῦντε,
  συῤῥείει δ' ἃ φέρει τῶν ῥύσις ἀμφοτέρων,
καὶ νέες εἰς ἓν ἴασι πεσόντα τε δένδρεα ῥείθροις,
  πολλὰ δ' ὕδωρ ἀναμὶξ ὡς ἔτυχεν[4]) φορέει·
ἔμπης ὅσσα διαμφὶς ἔτ' ὄντεσι τοῖςδε τελεῖται,
  ἤρτηται πηγῆς, ᾗ[5]) ῥόθια προχέει.
Οὕτως, ἣ λεπάδνοις[6]) ἀνέτοις δοκέει παραπαίειν,
  φιμοῦ τεῦχε[7]) τύχη, τάξει ἀνασσομένη.*

1) Cd. ὤν.
2) Cd. τε μ. π. προϊόντι.
3) Cd. μέρμερον; cf. VII, 16.
4) Cd. ἔτυχε.
5) Cd ᾗ.
6) Cd. λεπάδνος.
7) i. τέτευχε. Cd. ταῖγε; postea τάξεϊ νασσομένη.

LIBRI V METRUM II.

Τὸ παρὸν εἶδος ἀναπαιστικόν ἐστι δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται πινδαρικόν, τὸ αὐτὸν τῷ πέμπτῳ.

Puro clarum lumine Phoebum
Melliflui canit oris Homerus;
Qui tamen intima viscera terrae
Non valet, aut pelagi, radiorum
Infirma perrumpere luce.
Haud sic magni conditor orbis;
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terrae mole resistunt,
Non nox atris nubibus obstat.
Quae sint, quae fuerint veniantque,
Uno mentis cernit in ictu.
Quem, quia respicit omnia solus,
Verum possis dicere Solem.

XXXVI.

Πάντ [1]) *ἐφορᾶν καὶ πάντ' ἐπακούειν*
καθαρῷ λαμπρὸν φέγγεϊ Φοῖβον
ὁ γλυκὺς ἐς λόγον ᾖσεν Ὅμηρος,
καίπερ μήτ' οὖν ἔγκατα γαίης,
μήτε θαλάσσης βένθος ἔχοντα
ἀκτῖσιν [2]) *ἑαῖς αὖ διαπείρειν.*
Ἀλλ' οὐχ οὕτω παντὸς ὁ τέκτων·
τῷδε γὰρ ὑψόθε πάντ' ἐφορῶντι
οὐδὲν γῆς πάχος ἀντικάθηται,
οὐδ' ἐπιπροσθεῖ τὸ σκότος ὄρφνης·
τὰ δ' ἐοντ', ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα
λεύσσει 'πιβολῇ [3]) *πάντα μιῇ νόου·*
ὅν, ὅτι πάντα [4]) *οἱ ἔπλετο δῆλα,*
ἐτύμως ἕξεις ἥλιον αὐδᾶν.

1) Cd. *πᾶν τ'*; cf. metrum ad V et Iliad. III, 277.
2) Cd. *ἀκτίσιν.*
3) Cd. *ἐπιβολῇ.*
4) Cd. *πάντά ῇ.*

LIBRI V METRUM III.

Τὸ παρὸν εἶδος ἀναπαιστικόν ἐστι δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται πινδαρικόν.

Quaenam discors foedera rerum
Causa resolvit? quis tanta deus
Veris statuit bella duobus,
Ut, quae carptim singula constent,
Eadem nolint mixta jugari?
An nulla est discordia veris
Semperque sibi certa cohaerent;
Sed mens, caecis obruta membris,
Nequit oppressi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus?
Sed cur tanto flagrat amore
Veri tectas reperire notas?
Scitne quod appetit anxia nosse?

XXXVII.

Τίς[1]) *τῶν ὄντων σπονδὰς διχόνους*
αἴτιος[2]) *ἔτμαγε; τίς τόσσην θεὸς*
νητρεκέσιν[3]) *δυσὶν ἔστησε μάχην,*
ὥσθ' ἃ διακριδὸν εἶσι[4]) *καθ' αὑτά,*
μηδ' ὅσον ἐθέλειν ταῦτα συνελθεῖν;
ἢ τὰ μὲν ἀτρεκῆ οὐ στασιάζει,
παγίως δ' ἥνωτ'[5]) *αἰὲν ἑαυτοῖς,*
ψυχὴ δ' εἰς τυφλὰ καταδῦσα ῥέθη,
μαυρωθέντος γ' ὄμματος, ἀπορεῖ
λεπτὰς ἐόντων συμπλοκὰς ἀθρεῖν;
Ἀλλὰ τόσῳ πῶς πίμπραται οἴστρῳ
κευθόμενον μάλα τἀληθὲς ἰδεῖν;
πότερ' οἶδεν ὅπερ νοέειν γλίχεται;

1) Cd. addit *τὰς:*
2) Cd. *αἰτίας.*
3) i. providentiae divinae et libertati humanae. Cd. *νητρεκέσι.*
4) Cd. *εἰσὶ.*
5) i. conjuncta sunt in unum a v. *ἑνοῦν;* Cd. *ἥνωται.*

Sed quis nota rescire laborat?
Et si nescit, quid caeca petit?
Quis enim quicquam nescius optet?
Aut quis valeat nescita sequi?
Quove inveniat, quisve repertam
Queat ignarus noscere formam?
An cum mentem cerneret altam,
Pariter summam et singula norat?
Nunc membrorum condita nube,
Non in totum est oblita sui,
Summamque tenet singula perdens.
Igitur quisquis vera requirit,
Neutro est habitu; nam neque novit,
Nec penitus tamen omnia nescit;
Sed, quam retinens meminit, summam
Consulit alte visa retractans,

ἀλλὰ τίς[1]) ἔσσυται ὅπερ οἶδε μαθεῖν;
ἀλλ' οὐκ οἶδε, τί δ' ὃ μὴ εἶδε ποθεῖ;
τίς ἀπάντων ποτὲ τἄγνωστα φιλεῖ;
ἢ τίς δύναται τοῖςδ' ἀκολουθεῖν;
ἢ ποῖ[2]) τεύξεται; ἢ τίς ἀγνοέων
εὑρηκὼς ταῦθ' ἕξει γνῶναι;
ἢ ὅτε μὲν νόος οἶος ἔμιμνε,
ᾔδει τά θ' ὅλα καὶ τἀπὶ μέρους,
νῦν δέ τ', ὀμίχλῃ κρυφθεῖσα χροός,
οὐ συλλήβδην αὑτῆς[3]) λάθετο,
καθ' ὅλου διΐσχουσ' ὤλεσε τὰ μέρη;
Ὅστις τοίνυν ζητεῖ τἀτρεκές,
οὐδέτερος[4]) πέλει ἕξιος· οὔτε γὰρ
οἶδεν ἁπλῶς, οὔτ' ἀγνοέει πᾶν,
μνωόμενος δ' ὅ γε[5]) κατέχει, καθ' ὅλου
ἀναπεμπάζει, τάπερ οἶδεν ἄνω,

1) Recte, non *τί*. Ita et Cod. Mogunt. B; non quid.
2) i. *πῶς;* cf. Schaef. ad. Oedip. Col. 227.
3) Cd. *αὐτῆς*.
4) Cd. *οὐδέ τερὶς*.
5) Cd. *ὅπερ*, contra metrum; antea *πάντα* pro *πᾶν*.

Ut servatis queat oblitas
Addere partes.

προςθεῖναι δ' οἷς μέμνηται, τάπερ [1])
ὤλεσε, λίπτει.

LIBRI V METRUM IV.

Τὸ παρὸν εἶδός ἐστι ἀντισπαστικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, ὃ καλεῖται γλυκώνειον, τὸ αὐτὸ ὂν τῷ ἕκτῳ.

XXXVIII.

Quondam porticus attulit
Obscuros nimium senes,
Qui sensus et imagines
E corporibus extimis
Credant mentibus imprimi,
Ut quondam celeri stilo
Mos est aequore paginae,
Quae nullas habeat notas,
Pressas figere literas.
Sed mens si propriis vigens
Nihil motibus explicat,
Sed tantum patiens jacet,
Notis subdita corporum,
Cassasque in speculi vicem
Rerum reddit imagines,
Unde haec sic animis viget
Cernens omnia notio?
Quae vis singula prospicit,
Aut quae cognita dividit?

Ἤνεγκεν πάλαι ἡ στοὰ
δεινοὺς ἐν σοφίῃ βροτούς,
οἳ [2]) δὴ φαντασίην τε καὶ
αἴσθησιν θύραθ' [3]) εἰς νόον
ᾤοντ' ἐντυπόεσθ' [4]) ὁμοῦ,
ὡς που καὶ τροχαλὴ γραφὶς
εἴθισται σελίσιν [5]) βίβλου,
ἀγράπτοις ἔτ' ἐόντεσι,
μορφοῦν εὔγλυφα [6]) γράμματα.
Ἀλλ' εἰ μηδὲν ἐνεργέει
νοῦς [7]), θἄλλων σφετέρῳ σθένει,
πάσχειν δ' αὖ μόνον ἔλαχε
γραμμῶν σώματος ὢν δοχεύς,
καὶ κωφοὺς κατόπτρου τρόπον [8])
ὄντων ἀνταναχλᾷ τύπους,
πῶς θἄλλουσ' ἐπὶ τὸν νόον
γνῶσις πάντ' ἐπιδέρκεται;
τίς ῥώμη καθ' ἕκασθ' [9]) ὁρᾷ;
τίς γνωσθέντα διϊστάνει,

1) Cd. τάτερ.
2) Cd. οἱ.
3) Cd. θύρα θ'.
4) Cd. ἐντυπώσθ'.
5) Cd. σελίσι; postea ἐτ' ἰόντεσσι.
6) Nisi vis εὔγλυπτα scribere, forma est Ionica pro εὐγλυφῆ; cf. Matth. Gr. Gr. §. 112 n. 1.
7) Cd. γνοὺς.
8) Cd. τρόπους.
9) Cd. καθέκασθ'.

Quae divisa recolligit,
Alternumque legens iter
Nunc summis caput inserit,
Nunc desidit in infima,
Tum sese referens sibi
Veris falsa redarguit?
Haec est efficiens magis
Longe causa potentior,
Quam quae materiae modo
Impressas patitur notas.
Praecedit tamen excitans,
Ac vires animi movens,
Vivo in corpore passio.
Cum vel lux oculos ferit,
Vel vox auribus instrepit:
Tum mentis vigor excitus,
Quas intus species tenet
Admotus similes vocans,
Notis applicat exteris,
Introrsumque reconditis
Formis miscet imagines.

χωρισθέντα τε συλλέγει,
διπλῆν τ' ἐσσυμένη[1]) τρίβον
νῦν εἰς ὕψος ἄγει καρά,
νῦν δ' αὖθ'[2]) ἐστὶ χαμαιπετής,
νῦν αὐτῇ δὲ κυκλουμένη
ψεύδους νητρεκίῃ[3]) κρατεῖ;
Ἡδ' ἰσχυροτέρη πέλει
καὶ δραστήριος αἰτίη
τῆς ὕλης τρόπον ἔντυπα
γραμμῶν δεχνυμένης πάθη·
ἡγεῖται δ' ἐρεθίζον οὖν
ἔμπης τὰς δυνάμεις νοὸς[4])
ζῶντ' ἐν σώματι τὸ πάθος,
εὖτ' ἢ φῶς βλέφαρον βαλεῖ,
ἢ ὄψ ὦτα καταιχμάσει·
τῆμος γὰρ νόος ἀνθορῶν[5]),
ἃς ἐντὸς ἰκέλας ἔχει
κινηθεὶς ἰδέας καλῶν,
τοῖς ἔξωθεν ἄγει τύποις,
οὓς ταῖς κευθομέναις μυχοὶ[6])
μορφαῖς μίγνυσι συλλαβών.

LIBRI V METRUM V.

Τὸ κη' εἶδός ἐστιν ἀσυνάρτητον ἐκ δακτυλικοῦ τετραμέτρου ἀκαταλήκτου, ὃ καλεῖται ἀρχιλόχειον, καὶ τροχαϊκοῦ διμέτρου βραχυκαταλήκτου, ὃ καλεῖται ἰθυφαλλικόν· ᾧ καὶ ἐχρήσατο ἅπαξ ἐνταῦθα.

Quam variis terras animalia permeant figuris!
Namque alia extento sunt corpore, pulveremque verrunt,

XXXIX.

Δαιδαλέοις μορφώμασι κνώδαλα πλεῖστα γῆν νέμονται,
ὧν τὰ μὲν ἐκταδίοις ἐνὶ σώμασι γαῖαν ἐσθίουσι,

1) Cd. *τεσσυμένη.*

2) Cd. *αὖ ἔστι.*

3) Cd. *νητρεκέη.*

4) De quo genitivo cf. Buttmann. Gr. Gr. §. 36 T. 1 p. 156. Cd. *νόος.*

5) i. *ἀναθορῶν.*

6) Cd. *μυχοῖς.*

Continuumque trahunt vi pectoris incitata sulcum;
Sunt quibus alarum levitas vaga verberetque ventos,
Et liquido longi spatia aetheris enatet volatu;
Haec pressisse solo vestigia gressibusque gaudent
Vel virides campos transmittere, vel subire silvas.
Quae variis videas licet omnia discrepare formis,
Prona tamen facies hebetes valet ingravare sensus.
Unica gens hominum celsum levat altius cacumen,
Atque levis recto stat corpore despicitque terras.
Haec, nisi terrenus male desipis, admonet figura,
Qui recto coelum vultu petis exerisque frontem,
In sublime feras animum quoque, ne gravata pessum
Inferior sidat mens corpore celsius levato.

στήθεσι κινυμένοισι διηνεκῆ αὖλακα γράφοντα·
ἠέρα δὲ πτερύγων ἐπιθείνετον[1]) *ἄλλα κουφότητι,*
νηχόμεν' ἀτρυγέτοιο δι' αἰθέρος οἶμον ἀστίβητον·
ἄλλα δ' ἴχνος στήριξεν ἐπὶ χθονὶ καί τε βηματίζει
ἢ χλοεροῖς πεδίοισιν ἀλώμενα[2]), *ἢ λόχμαις δασείαις·*
ἀλλ' εἰ τὴν μόρφωσιν ἀσύμβατον ἔσχε ταῦτα πάντα,
προπρηνῆ[3]) *τὴν ὄψιν ὅμως λάχε νόσφι νοῦ βιβάντα.*
Φῦλα[4]) *βροτῶν μόνα κούφισεν ὑψόσε πρώονας*[5]) *καρήνων,*
κοῦφα δ' ἐπ'[6]) *ὀρθῷ βαίνει σώματι γῆς ὑπερφρονοῦντα.*
Σχῆμα τόδ', εἰ μὴ τοῖς χθονίοις πρόχνυ βουκολῇ, διδάσκει
τόν γ' αἴροντά σε πρὸς πόλον ὄμματα καὶ μέτωπα γυμνά,
καὶ νόον αἶρε μετήορον, ὄφρ' οδε μὴ κάτω βαρυνθείς,
σώματος ὑψιλόφου[7]) *χθαμαλώτερος ὤν, ἔραζε νεύοι.*

1) Vox, quae lexicis deest.
2) Cd. *ἁλώμενα.*
3) Cd. *προπρηναῖς.*
4) Cd. *φύλα.*
5) Cd. *πρόωνας καρηνῶν.*
6) Cd. *ὑπ' ὀρθῷ.*
7) Cd. *ὑψηλόφου.*